

KESKKONNAAMET

Vahtrepa maastikukaitseala kaitsekorralduskava 2014–2023

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

SISUKORD

Sissejuhatus.....	6
1 Vahtrepa maastikukaitseala iseloomustus.....	7
1.1 Ala üldiseloomustus.....	7
1.2 Maakasutus.....	8
1.3 Huvigrupid.....	10
1.4 Kaitsekord.....	11
1.5 Uuritus.....	12
1.5.1 Läbiviidud inventuurid ja uuringud.....	12
1.5.2 Riiklik seire.....	12
1.5.3 Inventuuride ja uuringute vajadus.....	14
2 Väärtused ja kaitse eesmärgid.....	15
2.1 Elustik.....	15
2.1.1 Taimed ja samblikud.....	18
2.1.1.1 Madal unilook (<i>Sisymbrium supinum</i>).....	18
2.1.1.2 Soohiilakas (<i>Liparis loeselii</i>).....	18
2.1.1.3 Emaputk (<i>Angelica palustris</i>).....	19
2.1.1.4 Rohekas õöskeel (<i>Coeloglossum viride</i>).....	19
2.1.1.5 Haruline võtmehein (<i>Botrychium matricariifolium</i>).....	20
2.1.1.6 Punane tolmpea (<i>Cephalanthera rubra</i>).....	20
2.1.1.7 Jumalakäpp (<i>Orchis mascula</i>).....	21
2.1.1.8 Tõmmu käpp (<i>Orchis ustulata</i>).....	21
2.1.1.9 Harilik muguljuur (<i>Herminium monorchis</i>).....	22
2.1.1.10 Klibutarn (<i>Carex glareosa</i>).....	22
2.1.1.11 Rand-soodahein (<i>Suaeda maritima</i>).....	23
2.1.1.12 Aasnelk (<i>Dianthus superbus</i>).....	23
2.1.1.13 Hall soolmalts (<i>Halimione pedunculata</i>).....	24
2.1.1.14 Pruun raunjalg (<i>Asplenium trichomanes</i>).....	24
2.1.1.15 Loo-rebasesamblik (<i>Vulpicida tubulosus</i>).....	24
2.1.1.16 Jäik keerdsammal (<i>Tortella rigens</i>).....	25
2.1.1.17 Turd-lühikupar (<i>Brachythecium turgidum</i>).....	25

2.1.1.18	Suur sagarsammal (<i>Tritomaria quinquedentata</i>).....	25
2.1.1.19	Oederi põiksammal (<i>Plagiopus oederi</i>).....	26
2.1.1.20	Kurdõhik (<i>Neckera crispa</i>).....	26
2.1.1.21	Teised alal esinevad II kategooria kaitsealused taime- ja samblikuliigid.....	26
2.1.1.22	Teised alal esinevad III kategooria kaitsealused taime- ja samblikuliigid	27
2.1.2	Linnud.....	28
2.1.2.1	Merikotkas (<i>Haliaeetus albicilla</i>).....	28
2.1.2.2	Niidurüdi (<i>Calidris alpina schinzii</i>).....	29
2.1.2.3	Naaskelnokk (<i>Recurvirostra avosetta</i>)	29
2.1.2.4	Kivirullija (<i>Arenaria interpres</i>).....	30
2.1.2.5	Jõgitiir (<i>Sterna hirundo</i>).....	30
2.1.2.6	Randtiir (<i>Sterna paradisaea</i>)	31
2.1.2.7	Väiketiir (<i>Sterna albifrons</i>)	31
2.1.2.8	Punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>).....	31
2.1.2.9	Liivatüll (<i>Charadrius hiaticula</i>).....	32
2.1.2.10	Hänilane (<i>Motacilla flava</i>).....	32
2.1.2.11	Nõmmelõoke (<i>Lullula arborea</i>).....	32
2.1.3	Putukad	33
2.1.3.1	Vareskaera-aasasilmik (<i>Coenonympha hero</i>)	33
2.1.3.2	Suur-rabakiil (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>)	33
2.2	Kooslused.....	33
2.2.1	Mudased ja liivased pagurannad (1140).....	37
2.2.2	Rannikulõukad (*1150).....	37
2.2.3	Laiad madalad lahed (1160).....	38
2.2.4	Püsitaimestuga kivirannad (1220).....	38
2.2.5	Väikesaared ning laiud (1620)	38
2.2.6	Rannaniidud (*1630).....	39
2.2.7	Kadastikud (5130).....	40
2.2.8	Kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210)	41

2.2.9	Lood (*6280).....	41
2.2.10	Sinihelmikakooslused (6410).....	42
2.2.11	Aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510).....	43
2.2.12	Liigirikkad madalsood (7230).....	43
2.2.13	Lubjakivipaljandid (8210).....	44
2.2.14	Vanad loodusmetsad (*9010).....	44
2.2.15	Puiskarjamaad (9070).....	45
2.2.16	Soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080).....	46
2.3	Maastikud.....	46
2.3.1	Poollooduslikud kooslused ja pärandmaastikud.....	46
2.3.2	Mereala.....	47
2.3.3	Metsad.....	47
2.3.4	Üksikobjekt Kallaste (Vahtrepa) pank.....	48
3	Ala tutvustamine ja külastuskorraldus.....	49
3.1	Külastuskorraldus.....	49
3.2	Taristu.....	49
3.2.1	Teed.....	49
3.2.2	Kuivenduskraavid.....	50
3.2.3	Elektriliinid.....	50
3.2.4	Muud objektid.....	50
4	Kavandatud kaitsekorralduslikud tegevused ja eelarve.....	51
4.1	Uuringud ja inventuurid.....	51
4.1.1	Taimeliikide inventuur.....	51
4.1.2	Linnuliikide inventuur.....	51
4.1.3	Jäga keerdsambla ja turd-lühikupra inventuur.....	51
4.1.4	Riiklik seire.....	52
4.1.5	Kaitsekorralduskava vahehindamine.....	52
4.1.6	loodusdirektiivi elupaigatüüpide osaline kordusinventuur.....	52
4.2	Taastamis- ja hooldamistööd ning ohjamine.....	52
4.2.1	Käpaliste kasvualade taastamine.....	52
4.2.2	Käpaliste kasvualade hooldamine.....	53

4.2.3	Loodusdirektiivi taimeliigi kasvualade taastamine.....	54
4.2.4	Loodusdirektiivi taimeliigi kasvualade hooldamine.....	55
4.2.5	Rannaniitude taastamine	56
4.2.6	Rannaniitude hooldamine	57
4.2.7	Kadastike taastamine.....	59
4.2.8	Kadastike hooldamine.....	60
4.2.9	Aruniitude hooldamine	61
4.2.10	Looniitude taastamine.....	62
4.2.11	Looniitude hooldamine.....	63
4.2.12	Sinihelmikakoosluste hooldamine	64
4.2.13	Liigirikaste madalsoode taastamine.....	65
4.2.14	Liigirikaste madalsoode hooldamine.....	66
4.2.15	Väikekiskjate ja metsigade arvukuse piiramine.....	68
4.3	Piiride tähistamine ja taristu	69
4.3.1	Kaitseala piiritähiste uuendamine	69
4.3.2	Olemasolevate infotahvlite uuendamine	69
4.3.3	Uute infotahvlite paigaldamine	69
4.3.4	Kallaste panga külastuskoha taristu uuendamine.....	69
4.3.5	Vohilaiu laagriplosi hooldamine.....	70
4.3.6	Muu taristu rajamine.....	70
4.3.6.1	Ligipääs Vohilaiu koolmele	70
4.3.6.2	Läbipääs Vohiojast.....	71
4.4	Kavad, eeskirjad.....	71
4.4.1	Kaitse-eeskirja muutmine	71
4.4.2	Kaitsekorralduskava koostamine järgmiseks perioodiks	73
4.5	Muu.....	73
4.5.1	Söödaplosi, jahikantsli ja lakukivi likvideerimine.....	73
4.5.2	Vana-Simuna prügimäe likvideerimine.....	73
4.5.3	Vohilaiul soojakute ja sauna likvideerimine.....	73
4.6	Eelarve.....	73

5	Kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamine.....	78
	Kasutatud kirjanduse loetelu.....	80
	Lisad.....	82

SISSEJUHATUS

Vastavalt looduskaitseseaduse §-le 25 on kaitsekorralduskava hoiualade ja kaitsealade alapõhise kaitse korraldamise aluseks.

Kaitsekorralduskava kinnitab Keskkonnaameti peadirektor. Teave kaitsekorralduskava kinnitamise kohta avalikustatakse Keskkonnaameti kodulehel.

Käesoleva Vahtrepa maastikukaitseala kaitsekorralduskava (edaspidi ka *KKK*) eesmärk on:

- anda lühike ülevaade kaitstavast alast (edaspidi *ala*), selle kaitsekorrast, kaitse eesmärkidest, rahvusvahelisest staatusest, maakasutusest, huvigruppidest ning alal läbiviidavast riiklikust seirest
- analüüsida ala eesmärke ning anda hinnang iga põhiväärtuseks oleva liigi, elupaiga vm väärtuse seisundile
- arvestades alale seatud eesmärke, määrata mõõdetavad kaitse eesmärgid ja kaitsekorralduse oodatavad tulemused kaitsekorraldusperioodi lõpuks ning 30 aasta perspektiivis
- anda ülevaade peamistest väärtusi mõjutavatest teguritest, kirjeldada kaitseks vajalikke meetmeid koos oodatavate tulemustega
- määrata põhiväärtuste säilimisele, taastamisele ja tutvustamisele suunatud kaitsekorralduslike tegevuste elluviimise plaan koos tööde mahu, koha, ulatuse kirjelduse ja orienteeruva maksumusega
- luua alusdokument kaitseala kaitsekorralduslike tööde elluviimiseks ja rahastamiseks

Kaitsekorralduskava koostamisel viidi läbi üks kaasamiskoosolek 25. aprillil 2012 Pühalepa vallas. Protokoll ja osalejate nimekiri on esitatud lisan 4.

Kava koostamist koordineeris Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regiooni kaitse planeerimise spetsialist Andres Miller (tel 463 6829, e-post: andres.miller@keskkonnaamet.ee).

Kava koostasid Aivar Hallang, Marje Talvis ja Ahto Täpsi OÜ-st Metsaruum (tel 509 4301, e-post: aivar@metsaruum.ee).

KAITSEKORRALDUSKAVA ON VALMINUD „RIIKLIKU STRUKTUURIVAHENDITE KASUTAMISE STRATEEGIA 2007-2013“ JA SELLEST TULENEVA „ELUKESKKONNA ARENDAMISE RAKENDUSKAVA“ PRIORITEETSE SUUNA „SÄÄSTVA KESKKONNAKASUTUSE INFRASTRUKTUURIDE JA TUGISÜSTEEMIDE ARENDAMINE“ MEETME „KAITSEKORRALDUSKAVADE JA LIIKIDE TEGEVUSKAVADE KOOSTAMINE LOODUSE MITMEKESISUSE SÄILITAMISEKS“ PROGRAMMI ALUSEL EUROOPA REGIONAALARENGU FONDI VAHENDITEST

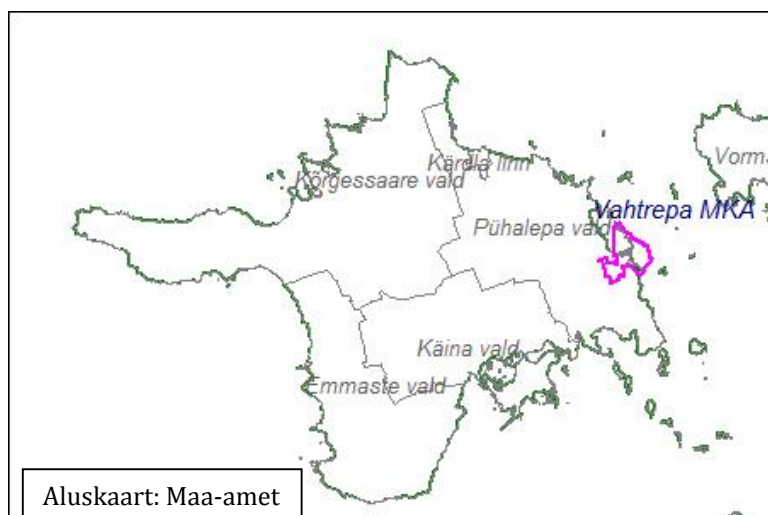
1 VAHTREPA MAASTIKUKAITSEALA ISELOOMUSTUS

1.1 ALA ÜLDISELOOMUSTUS

Vahtrepa maastikukaitseala (edaspidi *MKA* või *kaitseala*) asub Hiiu maakonnas Pühalepa vallas Hagaste, Hilleste, Kerema, Puliste ja Vahtrepa külas (joonis 1).

Kaitseala pindala on 1388 ha, millest mereala on 452 ha.

Vahtrepa MKA moodustati Vabariigi Valitsuse 21. juuli 2006. a määrusega nr 170 „Vahtrepa maastikukaitseala kaitse-eeskiri“, millega laiendati endise Kallaste maastikukaitseala piire ja täpsustati kaitsekorda.

JOONIS 1. Vahtrepa maastikukaitseala asukoht

Vahtrepa MKA maastik on väga vaheldusrikas. Sellele alale jääb Hiiumaa tõeline paepank – Kallaste pank. Pangast lääne ja lõuna suunas asuvad paeplatool paiknevad vähese inimõjuga metsaosad ja liigirikkad looniidud. Pangast põhjasuunda jäävad valdavalt lehtpuuenamusega puistud ja rannaniit. Kaitsealale jäävad veel Uuemaarahu ja Vohilaid, mille väärtusteks on liigirikkad poollooduslikud kooslused (ranna- ja looniidud) ja linnustik. Hiiumaa ja Vohilaiu vahele jääv mereala kuulub elupaigatüüpidesse laiad madalad lahed ning mudased ja liivased pagurannad, mis on elupaigaks ja toitealaks paljudele selgrootutele, lindudele ja kaladele.

Loodusdirektiivi I lisa elupaigatüüpidest leidub kaitsealal ulatuslikumalt ranna- ja looniite (alvareid), vanu loodusmetsi, kadastikke, laiu madalaid lahtesid ning mudaseid ja liivaseid pagurandasid.

Kaitsealustest liikidest esineb kaitsealal 32 soontaimeliiki, mis on looduskaitse all või kuuluvad Eesti Punasesse raamatusse. Neist 3 – soohilakas, emaputk ja madal unilook – kuuluvad loodusdirektiivi II lisa liikide nimistusse. Lisaks soontaimedele leidub kaitsealal veel 3 sambliku- ja 5 samblaliiki, mis kuuluvad kaitse alla. Neist 1 – jäik keerdsammal – kuulub loodusdirektiivi II lisa liikide nimistusse. Haudelindudest esineb kaitsealal 11 kaitstavat liiki, nendest 7 on linnudirektiivi I lisa liigid. Kaitsealustest putkuliikidest on kaitsealalt leitud kaks liiki – vareskaera-aasasilmik ja suur-rabakiil. Mõlemad liigid kuuluvad ka loodusdirektiivi II lisa liikide nimistusse (vt tabelit 3).

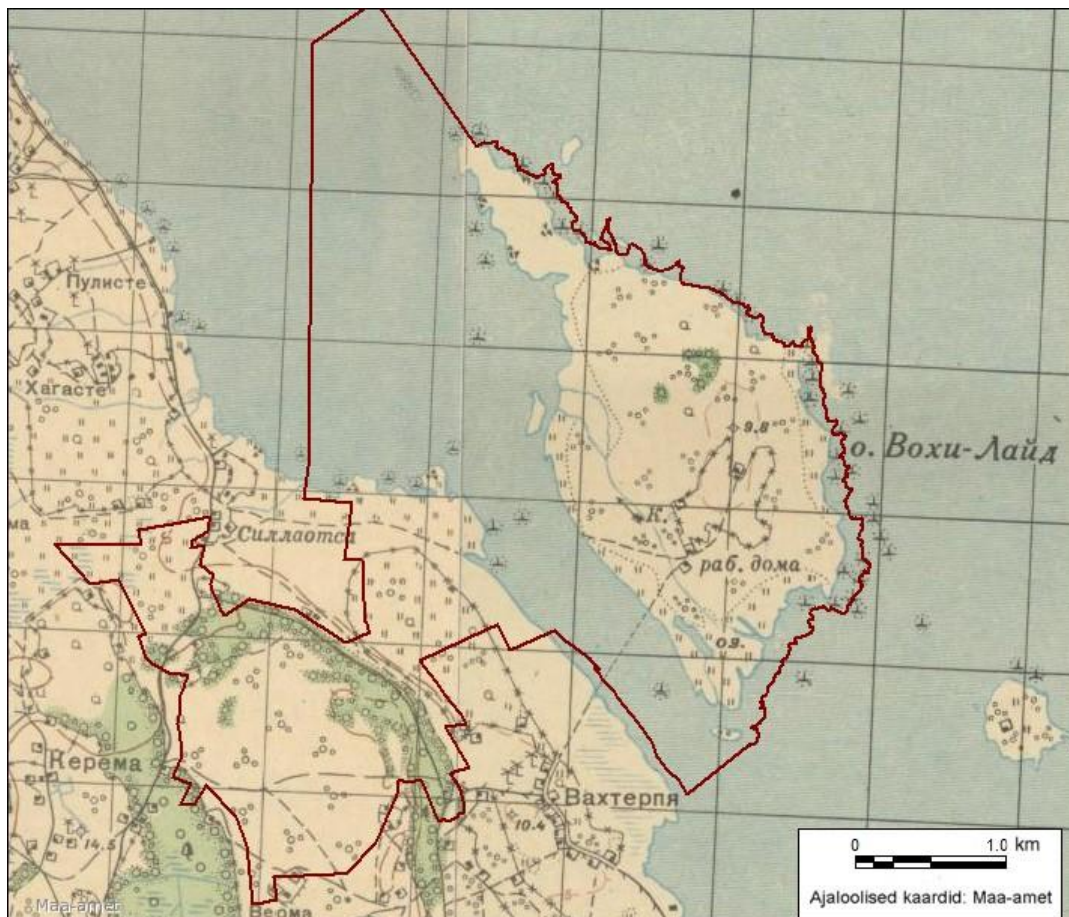
Vahtrepa MKA peamine kaitse eesmärk on poollooduslike koosluste, Kallaste panga (ordoviitsiumi lubjakivipaljandi), metsaelupaikade ja liikide kaitse.

Kaitseala on oluline hallhane ja sookure sügisrände peatuspaik ning kuulub osaliselt rahvusvahelise tähtsusega linnualasse Hari kurk 005.

Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615-k „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“ lisa 1 punkti 1 alapunktist 66 jääb kaitseala Väinamere linnualale ja lisa 1 punkti 2 alapunktist 517 Väinamere looduslale. Kaitseala jääb ka Lääne-Eesti saarestiku biosfääri programmilale.

1.2 MAAKASUTUS

Maaameti ajaloolistelt kaartidelt on näha, et enne 1942. aastat kasvas mets Vahtrepa maastikukaitseala piires ainult praegusel riigimetsamaal ja Vohilaiu selles osas, kus praegu kasvab laiu kõige vanem mets (joonis 2). Ülejäänud maa oli heina-, karja- ja põllumaa või võsa (kadastik). Maakasutus nendel maadel oli intensiivne, kuid Nõukogude võimu saabudes see lakkas. Sellest ajast peale on toimunud põllumajanduses kasutatavate maade pidev metsastumine. Lisaks looduslikule metsa tekkele on paiguti rajatud männikultuure, millega on rikutud väärtuslikke ranna- ja looniite.

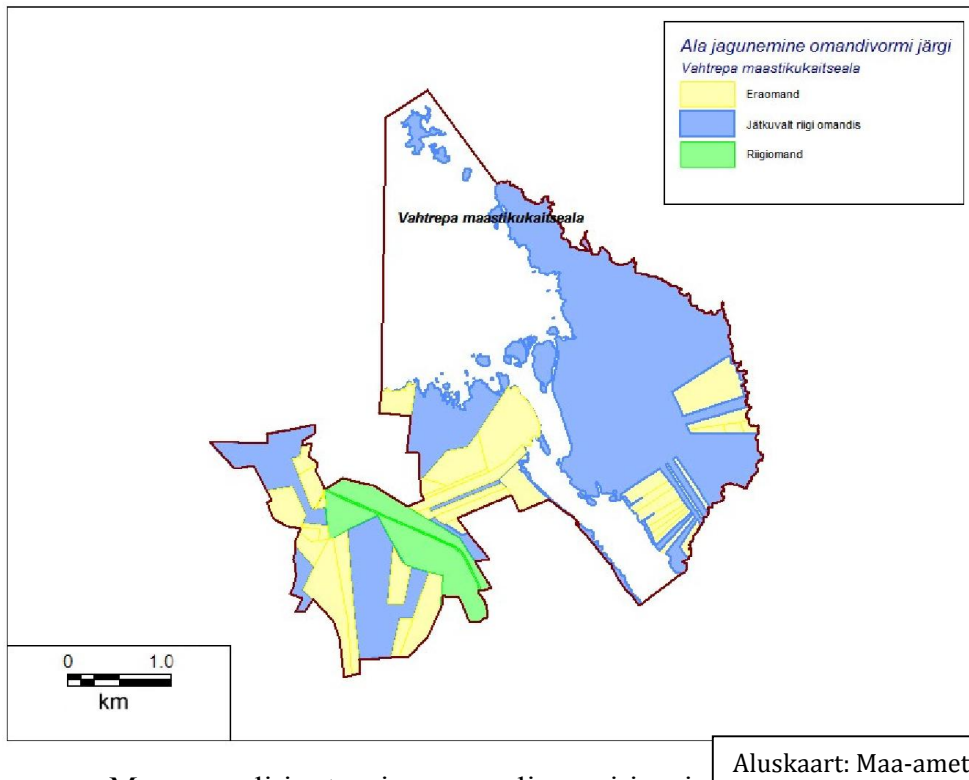

JOONIS 2. Ala 1942. a NL topokaardil

Kuna põllumaid kaitsealal ei ole, on põhiliseks maakasutuseks vähene metsamajandus Hiiumaa osas ja niitude hooldustööd karjatamise näol Hiiumaa rannaniidul ning Vohilaiu ranna- ja looniitudel ning kadastikes.

Omandivormi järgi jaotub Vahtrepa MKA pindala alljärgnevalt (vt ka joonist 3):

- eraomandis 264,8 ha ehk 37 maatüksust
- riigiomandis 81,1 ha ehk 2 maaüksust
- jätkuvalt riigi omandis (reformimata maa) 590,1 ha
- mereala 452,0 ha

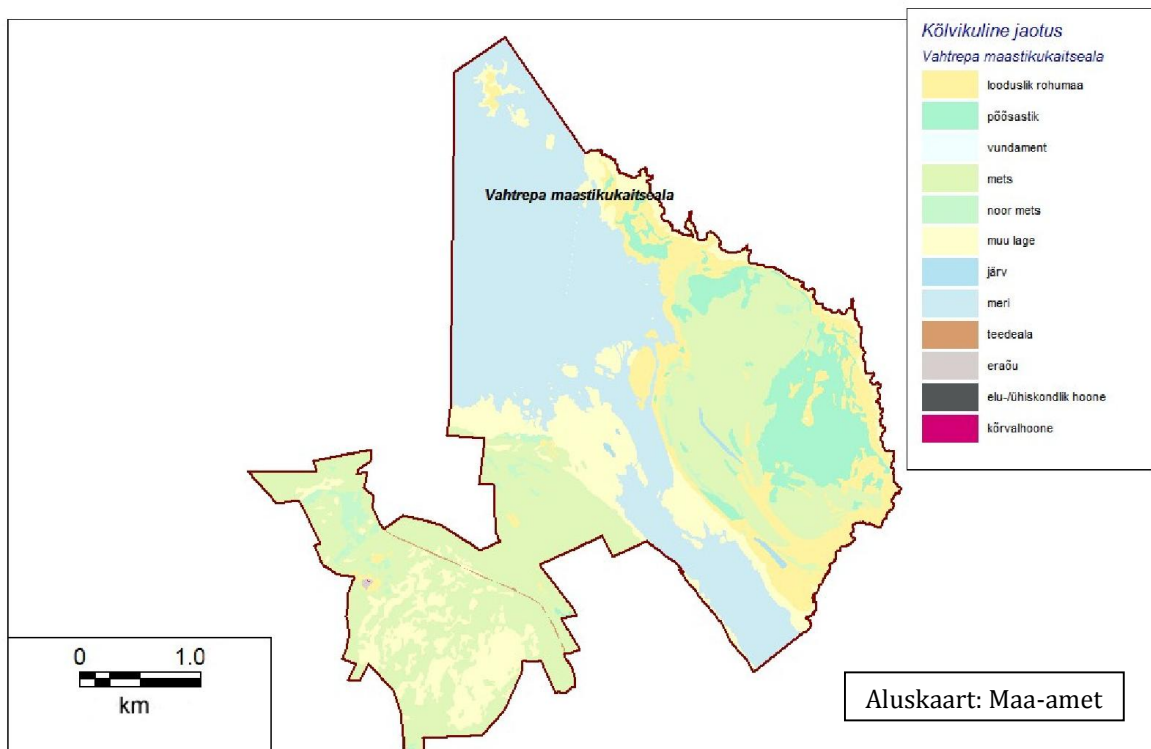
JOONIS 3. Maaomandi jaotumine omandivormi järgi

Aluskaart: Maa-amet

Vahtrepa maastikukaitseala kõlvikulist jaotust iseloomustavad tabel 1 ja joonis 4.

TABEL 1. Vahtrepa maastikukaitseala kõlvikuline jaotus hektarites

mets	465,8
noor mets	18,6
rohuma	134,3
põõsastik	105,7
õu	0,5
muu lage	205,8
meri	452
järv	3,7
teedeala	1,5
hooned/vundament	0,1
Kokku	1388,0

JOONIS 4. Kõlvikulise jaotuse skeem

1.3 HUVIGRUPID

Maaomanikud ja kohalikud elanikud – metsa ja maa kasutamine majandusliku tulu saamise eesmärgil, puhkamisvõimalused, matkamine.

Keskkonnaamet (KA) – kaitseala valitseja. Keskkonnaameti ülesanne on tagada ala eesmärgiks olevate väärtuste soodne seisund.

Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK) – ala külastuse korraldaja, külastusobjektide rajaja ja hooldaja ning loodushoiutööde läbiviija riigimaadel, piiritähiste paigaldaja ja hooldaja.

Jahimehed – jahipidamine.

Harrastus- ja kutselised kalurid – on huvitatud loodusväärtuste, eelkõige kalavarude säilimisest.

Puhkajad, turistid – ligipääs vaatamisväärsustele, looduses vaba aja veetmine, matkamine.

Teadlased – kaitseala elustiku ja ökoloogiliste tingimuste uurimine. Väärtuste seire, riiklik seire.

Pühalepa Vallavalitsus, Hiiu Maavalitsus – puhta ning mitmekesise looduskeskkonna hoidmine. Väärtuslike maastike säilimine ning koosluste ja kaitsealuste liikide hea seisund.

1.4 KAITSEKORD

Kaitsealal lubatud ja keelatud tegevused on reguleeritud kaitseala kaitse-eeskirjaga (lisa 1).

Kaitsealal on inimestel lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal, ujuvahendiga liikumine, jahipidamine ja kalapüük ning pilliroo ja adru varumine. Telkimine ja lõkke tegemine kaitsealal on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul selleks ettevalmistatud ja tähistatud kohtades. Telkimine ja lõkke tegemine õuemaal on lubatud omaniku loal. Kaitseala teedel on lubatud sõidukiga sõitmine. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ning maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala valitsemisega seotud töödel ja kaitseala valitseja nõusolekul sihtkaitsevööndis teostatavas teadustegevuses, peamiselt Vohilaiule ning lisaks piiranguvööndis teostatavatel liinirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel ja maatulundusmaal metsamajandustöödel või põllumajandustöödel ning õuemaal omaniku loal.

Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid, väljastada metsamajandamiskava, kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut, anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks, seada projekteerimistingimusi ja anda ehitusluba.

Kaitseala maa- ja veeala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele kolmeks sihtkaitsevööndiks ja üheks piiranguvööndiks.

Sihtkaitsevööndid on:

- 1) Lääne-Vohilau sihtkaitsevöönd, mille pindala on 258,3 ha;
- 2) Hagaste sihtkaitsevöönd, mille pindala on 55,8 ha;
- 3) Kallaste panga sihtkaitsevöönd, mille pindala on 44,4 ha.

Sihtkaitsevööndite kaitse eesmärk on bioloogilise mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine.

Sihtkaitsevööndis on keelatud majandustegevus ja loodusvarade kasutamine.

Sihtkaitsevööndis on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul.

Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud: rajatiste püstitamine kaitseala tarbeks ning olemasolevate ehitiste ja rajatiste hooldustööd, kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalikud hooldustööd, kaasa arvatud I kaitsekategooria linnuliikidele tehispesade rajamine ning nende hooldustööd, Hagaste sihtkaitsevööndis olemasolevate kraavide hooldustööd, Hagaste sihtkaitsevööndis metsakoosluse kujundamine vastavalt kaitse eesmärgile, kusjuures kaitseala valitsejal on õigus esitada nõudeid raieaja ja -tehnoloogia, puidu kokku- ja väljaveo, raielangi puhastamise viiside ning puistu koosseisu ja täiuse osas, koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik tegevus.

Vajalikud tegevused sihtkaitsevööndis: poollooduslike koosluste esinemisaladel on nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik loomade karjatamine või rohu niitmine ning puu- ja põõsarinde harvendamine.

Vahtrepa piiranguvööndis on lubatud rahvaürituste korraldamine, seejuures rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul. Rahvaürituse korraldamiseks õuemaal ei ole kaitseala valitseja nõusolekut tarvis.

Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine, uute teede, sildade, truupide ja liinirajatiste rajamine, uute ehitiste püstitamine, kusjuures lähemale kui 200 m põhikaardile kantud veekogu piirist on lubatud ehitada ainult rajatise kaitseala tarbeks ja veeliikluseks.

Piiranguvööndis on keelatud uuendusraie, välja arvatud turberaie, mille puhul tuleb säilitada koosluse liikide ja vanuse mitmekesisus, uue maaparandussüsteemi ja tehisveekogu rajamine, maavara kaevandamine, puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine ning biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine.

1.5 UURITUS

1.5.1 LÄBIVIIDUD INVENTUURID JA UURINGUD

Alal on läbi viidud loodusdirektiivi elupaigatüüpide inventuur (Metsaruum 2010). Varasemast on teada Eesti Mereinstituudi (2009. a kaardikihid) ja Tiit Leito (2001. a kaardikiht) määrangud merepõhja elupaigatüüpide kohta.

1.5.2 RIIKLIK SEIRE

Eestis on riikliku keskkonnaseire korraldaja ja üldkoordinaator Keskkonnaministerium ning selle hallatav riigiasutus Keskkonnaagentuur (KAUR).

Kaitsealal asuvad seirejaamad ja läbiviidavad seired on kirjeldatud tabelis 2.

TABEL 2. Riiklik seire kaitsealal

Alam-programm	Seire allprogramm	Seire objekt	Seirejaamad	Seire algusaasta/ viimati toimunud seire aasta/ seiresamm
Eluslooduse mitmekesisuse ja maastike seire	Meresaarte haudelinnustike seire	haudelinnud	Uuemaarahu (SJA0975012)	2008/2011/1 a
	Kotkaseire	merikotkas	Vohilaid (SJA0975012)	2011/2012/1 a
	Ohustatud taimekoosluste (Natura2000 kooslused) seire	rannakooslused	Vohilaiu lääneosa (SJA2327000)	2005/
	Ohustatud soontaimed ja samblaliigid	madal unilook (<i>Sisymbrium supinum</i>)	Vohilaid (SJA3609000)	2001/2006/2011/5 a.
		rohekas õõskeel (<i>Coeloglossum viride</i>)	Vohilaid (SJA0945000)	1999/2001/2007/5 a.

Alam-programm	Seire allprogramm	Seire objekt	Seirejaamad	Seire algusaasta/viimati toimunud seire aasta/seiresamm
		haruline võtmehein (<i>Botrychium matricariifolium</i>)	Vohilaid (SJA2415000)	2001/2006/5 a
		soohilakas (<i>Liparis loeselii</i>)	Vohilaid (SJA5582000)	2001/2007/2012/5 a
		rand-soodahein (<i>Suaeda maritima</i>)	Vohilaid (SJA6243000)	2000/2007/2012/5 a
		klibutarn (<i>Carex glareosa</i>)	Vohilaid (SJA3906000)	1999/2006/2011/5 a
		harilik muguljuur (<i>Herminium monorchis</i>)	Vohilaid (SJA0188000)	2007/2012/5 a
		aasnelk (<i>Dianthus superbis</i>)	Vohilaid (SJA4046000)	2005/2010/5 a
		tõmmu käpp (<i>Orchis ustulata</i>)	Vohilaid (SJA7962000)	1999/2001/2007/5 a
		hall soolmalts (<i>Halimione pedunculata</i>)	Vohilaid (SJA6243000)	2000/2007/2012/5 a
		jumalakäpp (<i>Orchis mascula</i>)	Vohilaid (SJA4816000)	1994/2009/5 a
		punane tolmpea (<i>Cephalanthera rubra</i>)	Kallaste (SJA8979000)	1999/2006/5 a
		pruun raunjalg (<i>Asplenium trichomanes</i>)	Kallaste (SJA9463000)	2002/2012/5 a
		suur sagarsammal (<i>Tritomaria quinquedentata</i>)	Kallaste (SJA9584000)	2007/2011/5 a
		Oederi põiksammal (<i>Plagiopus oederi</i>)	Kallaste (SJA2618000)	2007/2011/4 a
		kurdõhik (<i>Neckera crispa</i>)	Kallaste (SJA7177000)	2007/2011/8 a
Välisõhu seire	Raskmetallide sadenemise bioindikatsiooniline hindamine	raskmetallid	Vahtrepa (SJA7897000)	2006/2011/5 a

1.5.3 INVENTUURIDE JA UURINGUTE VAJADUS

Andmed kaitstavate mitteseiratavate liikide kohta on osaliselt puudulikud. Kaitsekorraldusperioodi (kkp) jooksul on vaja läbi viia uus kaitstavate taimeliikide inventuur, mille käigus täpsustatakse kaitseala Hiiumaa osale, aga ka Vohilaiu põhja- ja kaguossa jäävatel loo- ja rannaniitudel esinevate kaitstavate taimeliikide areaale, seisundit ja arvukust. Linnustiku inventuur tuleb läbi viia kaitseala Hiiumaa ja Vohilaiu rannikualadel ning nendevahelistel väikesaartel. Täpsustada tuleb linnudirektiivi I lisa liikide, Väinamere linnuala kaitse eesmärgiks olevate linnuliikide ja teiste kaitsealuste linnuliikide olemasolu ning pesitsusalasid. Linnustiku inventuur peab välja selgitama, kui olulised on kaitseala mereala, rannikuvöönd ja pisisaared rändepeatuspaijana ning andma soovitusi võimalike taastamis- ja hooldustööde osas pisisaartel. Täpsustamist vajab II kaitsekategooria samblaliikide jäiga keerdsambla (*Tortella rigens*) ja turd-lühikupra (*Brachythecium turgidum*) seisund kaitsealal (inventuuri läbiviimine eeldab väga põhjalikke erialalisi teadmisi).

2 VÄÄRTUSED JA KAITSE EESMÄRGID

Peatükis on kirjeldatud kaitsealal esinevaid väärtuslikke ning kaitset väärivaid liike ja elupaigatüüpe (vt ka lisa 3).

Väärtuste ja kaitse eesmärkide kirjeldamisel on kasutatud järgmisi lühendeid:

LK – looduskaitseaduse järgi kaitstav liik (ja liigi kaitsekategooria)

LoD – loodusdirektiivi I või II lisas olev elupaigatüüp või liik

LiD – linnudirektiivi I lisas olev liik

LoA – Väinamere loodusala eesmärk

LiA – Väinamere linnuala eesmärk

KE – kaitse-eeskirja põhjal kaitse eesmärgiks olev liik

(KE) – ettepanek lisada kaitse-eeskirja kaitse eesmärkide hulka

Liigi soodsa seisundi kirjeldus looduskaitseaduse mõttes: liigi seisund loetakse soodsaks, kui selle asurkonna arvukus näitab, et liik säilib kaugemas tulevikus oma looduslike elupaikade või kasvukohtade elujõulise koostisosana, kui liigi looduslik levila ei kahane ning liigi asurkondade pikaajaliseks säilimiseks on praegu ja tõenäoliselt ka edaspidi olemas piisavalt suur elupaik.

Loodusliku elupaiga soodsa seisundi kirjeldus looduskaitseaduse mõttes: loodusliku elupaiga seisund loetakse soodsaks, kui selle looduslik levila ja alad, mida elupaik oma levila piires hõlmab, on muutumatu suurusega või laienemas ja selle pikaajaliseks püsimiseks vajalik eriomane struktuur ja funktsioonid toimivad ning tõenäoliselt toimivad ka prognoosimisulatusse jäävas tulevikus ja elupaigale tüüpiliste liikide seisund on soodus.

2.1 ELUSTIK

Kaitsealal registreeritud kaitsealused liigid, nende kaitsekategooria, seos loodusdirektiivi ja linnudirektiiviga ning kaitse-eeskirjas ja linnu- või loodusala eesmärgiks olemine on toodud allolevas tabelis 3.

TABEL 3. Kaitstavad looma- ja taimeliigid Vahtrepa maastikukaitsealal

Liik	LK	LoD	LiD	KE/(KE)	LiA	LoA
Linnud						
merikotkas (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	I		I	jah	jah	
niidurüdi (<i>Calidris alpina schinzii</i>)	I		I	ei	jah	
naaskelnokk (<i>Recurvirostra avosetta</i>)	II		I	ei/jah	jah	
kivirullija (<i>Arenaria interpres</i>)	II			ei	jah	
nõmmelõoke (<i>Lullula arborea</i>)	III		I	ei	ei	
hänilane (<i>Motacilla flava</i>)	III			ei	ei	
väiketiir (<i>Sterna albifrons</i>)	III		I	ei/jah	jah	

Liik	LK	LoD	LiD	KE/(KE)	LiA	LoA
randtiir (<i>Sterna paradisaea</i>)	III		I	ei/jah	jah	
jõgitiir (<i>Sterna hirundo</i>)	III		I	ei/jah	jah	
punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>)	III			ei	jah	
liivatüll (<i>Charadrius hiaticula</i>)	III			ei	jah	
Putukad						
Vareskaera-aasasilmik (<i>Coenonympha hero</i>)	III	II		ei		ei
Suur-rabakiil (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>)	III	II, IV		ei		ei
Taimed ja samblikud						
rohekas õdskeel (<i>Coeloglossum viride</i>)	I			ei/jah		ei
haruline võtmehein (<i>Botrychium matricariifolium</i>)	I			ei		ei
rand-soodahein (<i>Suaeda maritima</i>)	II			ei		ei
klibutarn (<i>Carex glareosa</i>)	II			ei/jah		ei
harilik muguljuur (<i>Herminium monorchis</i>)	II			ei/jah		ei
madal kadakkaer (<i>Cerastium pumilum</i>)	II			ei		ei
aasnelk (<i>Dianthus superbus</i>)	II			ei/jah		ei
randtarn (<i>Carex extensa</i>)	II			ei		ei
tõmmu käpp (<i>Orchis ustulata</i>)	II			ei/jah		ei
kärbesõis (<i>Ophrys insectifera</i>)	II			ei		ei
hall soolmalts (<i>Halimione pedunculata</i>)	II			ei		ei
jumalakäpp (<i>Orchis mascula</i>)	II			ei/jah		ei
soohiilakas (<i>Liparis loeselii</i>)	II	II, IV		ei/jah		jah
täpiline sõrmkäpp (<i>Dactylorhiza cruenta</i>)	II			ei		ei
punane tolmphea (<i>Cephalanthera rubra</i>)	II			ei		ei
pruun raunjalg (<i>Asplenium trichomanes</i>)	II			ei/jah		ei
kare jürilill (<i>Cardamine hirsuta</i>)	III			ei		ei
veripunane koldrohi (<i>Anthyllis coccinea</i>)	III			ei		ei
rohekas käokeel (<i>Platanthera chlorantha</i>)	III			ei		ei
tui-tähtpea (<i>Scabiosa columbaria</i>)	III			ei		ei
soo-neiuvaip (<i>Epipactis palustris</i>)	III			ei		ei

Liik	LK	LoD	LiD	KE/(KE)	LiA	LoA
kahkjaspunane sõrmkäpp (<i>Dactylorhiza incarnata</i>)	III			ei		ei
suur käopõll (<i>Listera ovata</i>)	III			ei		ei
emaputk (<i>Angelica palustris</i>)	III	II, IV		ei		jah
hall käpp (<i>Orchis militaris</i>)	III			ei		ei
madal unilook (<i>Sisymbrium supinum</i>)	III	II, IV		jah		jah
harilik porss (<i>Myrica gale</i>)	III			ei		ei
kahelehine käokeel (<i>Platanthera bifolia</i>)	III			ei		ei
tumepunane neiuvaip (<i>Epipactis atrorubens</i>)	III			ei		ei
paas-kolmissõnajalg (<i>Gymnocarpium robertianum</i>)	III			ei		ei
pruunikas pesajuur (<i>Neottia nidus-avis</i>)	III			ei		ei
harilik käoraamat (<i>Gymnadenia conopsea</i>)	III			ei		ei
harilik särasamblik (<i>Fulgensia bracteata</i>)	III			ei		ei
harilik lohksamblik (<i>Solorina saccata</i>)	II			ei		ei
loo-rebasesamblik (<i>Vulpicida tubulosu</i>)	II			ei/jah		ei
jäik keerdsammal (<i>Tortella rigens</i>)	II	II		ei		jah
turd-lühikupar (<i>Brachythecium turgidum</i>)	II			ei		ei
suur sagarsammal (<i>Tritomaria quinquedentata</i>)	II			ei		ei
Oederi põiksammal (<i>Plagiopus oederi</i>)	II			ei/jah		ei
kurdõhik (<i>Neckera crispa</i>)	II			ei/jah		ei

Vahtrepa MKA kaitse-eeskirja kohaselt on põhiorhk loodusdirektiivi II lisa liigi madala uniloo (*Sisymbrium supinum*) ja linnudirektiivi I lisa liigi merikotka (*Haliaeetus albicilla*) elupaikade kaitsel.

Eesti linnuatlase koostamise käigus 2005–2009 läbi viidud inventuuril registreeris L. Aaslaid Vohilaiul ning Hiiumaa ja Vohilau vahelisel roostunud alal järgmised linnuliigid: viupart (*Anas penelope*), rääkspart (*Anas strepera*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), naaskelnokk (*Recurvirostra avosetta*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), roohabekas (*Panurus biarmicus*), piilpart (*Anas crecca*), laululuik (*Cygnus cygnus*), vihitaja (*Actitis hypoleucos*), õõnetuvi (*Columba oenas oenas*), põhjavint (*Fringilla montifringilla*) ja ristpart (*Tadorna tadorna*).

2.1.1 TAIMED JA SAMBLIKUD

2.1.1.1 MADAL UNILOOK (*Sisymbrium supinum*)

LK III kat, LoD II, IV, LoA-jah, KE-jah

Madal unilook on lubjalembene apofüüt. Eestis on madala unilooga levik seotud peamiselt paealadega. Liik kasvab loodudel ja paepaljandeil, paemurdudes ja põlevkivikarjäärides, mererannal, jäätmaadel, turbatootmisaladel, varem ka jõgede-järvede kallastel ja ajutiste veekogude põhjal. Taim kasvab praegu peaaegu ainult hiljutistes häiringukohtades (teedel ja teeservades, rattaroobastes, karjäärides, metssigade tuhnimisjälgedel) – ainult seemneliselt paljuneva taimena vajab liik vaba kamardumata või nõrgalt kamardunud või purustatud pinnast. Kamardunud pinnases seemnepangas säilinud seemned hakkavad idanema häiringute tekkides, kui pinnas purustatakse ja muld “keeratakse” välja. Kui kasvukohas pinnas kamardub, kaob liik sellest kohast. Kui hiljem samas paigas või veidi eemal tekib uus häiring ja seemned on seemnepangas säilinud, ilmuvad taimed uuesti ja populatsioon taastub.

Seetõttu ilmub liik sobivas piirkonnas sageli rattarööbastesse, varingukohtadesse, uhteorgudesse jne (Leht, 2012).

Soodsa seisundi kirjeldus: soodsaks saab lugeda olukorda, kus leiukohas kasvab sadakond taimet, kasvukohas esinevad aegajalt häiringud: pinnase ja kamara purustamine külmumise-sulamise toimetel, loomade poolt või inimtegevuse tagajärjel. Pinnas pole tugevalt kamardunud ega kasvukoht võsastunud.

Madal unilook kasvab Vohilaiu keskosas võsastuva pinnastee ääres. 2011. aasta kuival suvel toimunud seisundiseire käigus loendati kahel lähestikku asuval leiukohal, mille pindala oli kokku 0,35 ha, 141 isendit.

Pikaajaline eesmärk (30 aasta pärast): liigi arvukus on vähemalt 140 isendit, liigile sobilike kasvukohtade pindala kokku on suurem kui 0,3 ha.

Lühiajaline eesmärk (kaitsekorraldusperioodi lõpuks): liigi arvukus on vähemalt 140 isendit, liigile sobilike kasvukohtade pindala kokku on vähemalt 0,3 ha.

Ohutegurid: avatud kasvukohtade kulustumine, võsastumine, metsastumine ja häiringute puudumine.

Meetmed: Vohilaiu keskosas asuvates elupaikades võsa ja puurinde raie ning karjatamine (kadastike taastamis- ja hooldamistööd); vajadusel tekitada pinnasesse häiringuid, kaevates vagusid, pöörates pinnast ümber jne.

2.1.1.2 SOOHIILAKAS (*Liparis loeselii*)

LK II kat, LoD II, IV, LoA-jah, KE-ei

Soohiilakas kasvab peamiselt madala taimestikuga mätastel lubjarikastel märgadel kasvukohtadel madalsoodes, allikate ümbruses, järvekallastel ja rannaniitudel. Selliste kasvukohtade hävimine kuivenduse, ülesharimise või võsastumise tõttu on soohiilaka ja temaga koos kasvavate taimeliikide elupaiku ahendanud kogu Euroopas (Kull & Tuulik, 2002).

Liik kasvab Vohilaiul ja Hiiumaal Hagaste sihtkaitsevööndis. Seisundiseire 2012. aasta andmetel loendati Vohilaiul 14 isendit 0,036 ha-l. 2012. a suvel ei õnnestunud liiki Hagaste

sihtkaitsevööndis leida. Arvestades liigi olemasolu vähemalt Vohilaiul, lisada liik kaitseala kaitse eesmärkide hulka (lisa 2).

Pikaajaline eesmärk: liigi arvukus on vähemalt 15 isendit, liigile sobivate elupaikade pindala on säilinud kaitsekorraldusperioodil (edaspidi *kkp*) inventeeritud ulatuses.

Lühiajaline eesmärk: liigi arvukus on vähemalt 10 isendit.

Ohutegurid: avatud kasvukohtade võsastumine, soode ja niiskete looniitide kuivendamine, info puudumine otsuste tegemiseks.

Meetmed: Hagaste sihtkaitsevööndis asuvates elupaikades võsa ja puurinde raie; Vohilaiul asuvates elupaikades võsaraie ja karjatamise jätkamine vajaliku koormusega, vajadusel niita; kuivenduse mõjude minimeerimine; inventuur liigi seisundi täpsustamiseks.

2.1.1.3 EMAPUTK (*Angelica palustris*)

LK III kat, LoD II, IV, LoA-jah, KE-ei

Emaputk kasvab niisketel ja märgadel soo- ja rannaniitudel ning jõeluhtadel, kus pinnavesi püsib pidevalt piisavalt kõrge. Samas ei talu liik pikaajalisi üleujutusi. Tänapäeval on Eestis emaputke populatsioonid koondunud kahte teineteisest eraldatud piirkonda peamiselt läänesaartel ja rannikualadel ning Tartu ümbruses Emajõe lual. Emaputk eelistab kasvada otseses päikesepaistes, kuid talub ka kuni 30% varju. Kui põõsarinne tiheneb või roostik peale tungib, kaob emaputk sellelt alalt (Tali, 2012).

Kaitsealal emaputkele seisundiseiret tehtud ei ole. EELIS-es (Eesti looduse infosüsteemis) olevatest elupaikadest jäävad üksikud leiukohad Vohilaiu loodeosas asuvale rannaniidule ning Hagaste sihtkaitsevööndis asuvatele niisketele looniitidele ja liigirikastele madalsoodele. 2012. a hall-soolmaltsa ja rand-soodaheina seire käigus Vohilaiu loodeosas emaputke ei leitud. Osa kasvualast on tugevalt roostunud. Kuni liigi taasleide kaitsealal pole, ei ole põhjust lisada liiki kaitseala kaitse eesmärkide hulka ning KKK-s ajalisi eesmärke ei seata.

Ohutegurid: kulustumine, avatud kasvukohtade võsastumine, metsastumine ja roostumine.

Meetmed: ranna- ja niiskete looniitide taastamine Vohilaiul ja Hiiumaal; Vohilaiu ja Hiiumaa osas olevate rannaniitude karjatamine; Hagaste sihtkaitsevööndi elupaigas hooldamisvõttena kasutada puittaimestiku raiet iga 5 aasta järel; inventuur liigi seisundi täpsustamiseks.

2.1.1.4 ROHEKAS ÕÕSKEEL (*Coeloglossum viride*)

LK I kat, LoA-ei, KE-ei

Sobivateks kasvukohtadeks on järjekindlalt karjatatavad poollooduslikud rohumaad, enamasti ranna- ja looniidud, kus leidub hõreda madala taimestikuga kasvukohti. Tänu karjatamisele ei teki seal liigile ebasobilikku paksu kulukihti. Õõskeel võib kasvada nii lubjarikastel kui lubjavaestel, nii kuivadel kui liigniisketel muldadel, nii valgusrikastes kasvukohtades kui ka tiheda kadastiku varjus. Sellest hoolimata ei ole õõskeel vähenõudlik taimeliik – ilmselt vajab ta edukaks kasvuks peale piisavalt hõreda taimekoosluse veel midagi erilist, mida uurijad ei ole seni suutnud avastada ja mis võib olla seotud temaga koos elava seeneliigiga (Tuulik, Vahtra, 2001).

Rohekas õõskeel kasvab Vohilaiul. Esmaleid oli 1978. aastal, mil leiti 2 isendit. 1988. aastal leiti 16 isendit. Esmaseire toimus 1999. aastal, mil leiti 2 isendit. 2001. ja 2007. aasta seisundiseirete käigus leiti vastavalt 36 ja 1 isend. Kuigi viimastel aastatel pole rohekat õõskeelt Vohilaiul leitud, on võimalik, et liik on alal säilinud. Et tagada liigi elupaikade taastamine ja nende seisundi paranemine, tuleb kogu Eestis väga haruldaseks jäänud rohekas õõskeel lisada kaitseala kaitse eesmärkide hulka.

Pikaajaline eesmärk: liik on kaitsealal olemas (arvukus vähemalt 1 isend), liigile sobilike ja hooldatud kasvukohtade pindala kokku on suurem kui 7 ha.

Lühiajaline eesmärk: liik on kaitsealal olemas (arvukus vähemalt 1 isend), liigile sobilike ja hooldatud kasvukohtade pindala kokku on vähemalt 7 ha.

Ohutegurid: avatud kasvukohtade kulustumine, võsastumine ja metsastumine.

Meetmed: Vohilaiu elupaikades võsa ja puurinde raie 7,3 ha-l; alalt välja raiuda kõik noored männid ja suurem osa vanematest mändidest; kadakate liituvus viia raiega vahemikku 20–30%, seejärel ala karjatada; seisundiseire jätkamine.

2.1.1.5 HARULINE VÕTMEHEIN (*Botrychium matricariifolium*)

LK I kat, LoA-ei, KE-ei

Haruline võtmehein kasvab avatud ja hõreda rohukasvuga niidukooslustes, üldjuhul väheproduktiivsetel kuivadel liivastel aruniitudel (nt paluniitudel). Selliseid niite on Eestis praegu säilinud väikeste laikude ja ribadena liivaste pinnaseteede nõlvadel ja servades. Vähesel rohukasvuga niidud ei paku aga talupidajatele majanduslikku huvi ning enamuse neist on juba aastakümneid tagasi kasutusest välja langenud ning asendunud palu- või nõmmemetsadega (Mesipuu, 2010).

Liigi kasvuala kaitsealal on Vohilaiul. 2001. aastal leiti seal esimene ja seni ainus isend. Peale seda pole seirete käigus liiki leitud. Kuna laiul leidub veel sobivaid kasvukohti, tasub liigi otsinguid Vohilaiul jätkata, kuid enne taasleidu pole otstarbekas liiki kaitseala kaitse eesmärkide hulka lisada.

Pikaajaline eesmärk: hooldatud Vohilaiu aruniit 5 ha (liigile sobiv elupaik 2001. a vaatlusandmete põhjal).

Lühiajaline eesmärk: hooldatud Vohilaiu aruniit 5 ha (liigile sobiv elupaik 2001. a vaatlusandmete põhjal).

Ohutegurid: avatud kasvukohtade kulustumine, võsastumine ja metsastumine.

Meetmed: jätkata karjatamist Vohilaiul asuval liigi kunagises elupaigas, vajadusel niita; seisundiseire jätkamine.

2.1.1.6 PUNANE TOLMPEA (*Cephalanthera rubra*)

LK II kat, LoA-ei, KE-ei

Lubjalembese taimeliigina kasvab punane tolmphea Eestis peamiselt loometsades, aga ka põõsastikes, kuivades männikutes, mõnikord ka paeklibustel teeservadel. Taimed eelistavad poolvarju, lausa lagedal kohtab neid harva (Kull & Tuulik, 2002).

Liik kasvab Kallaste sihtkaitsevööndis. 1999. aastal loendati 5 isendit ja 2006. aasta seisundiseire käigus loendati 30 m² alal 4 isendit. Kui tulevikus seire käigus selgub, et liik on

alal jätkuvalt stabiilne, on mõislik liik kaitseala kaitse eesmärkide hulka lisada. Praegu ei ole selleks põhjust ning seetõttu ei seata KKK-s sellele liigile ka ajalisi eesmärke.

Ohutegurid: mullatööd teeäärsel kasvualal, info puudumine otsuste tegemiseks.

Meetmed: teemeistri informeerimine ja tehtavate teetööde kooskõlastamine kaitseala valitsejaga; inventuur liigi seisundi täpsustamiseks.

2.1.1.7 JUMALAKÄPP (*Orchis mascula*)

LK II kat, LoA-ei, KE-ei

Jumalakäpp kasvab varjukamates paikades kui teised käpa perekonna liigid. Leida võib teda põhiliselt Lääne-Eesti ja läänesaarte puisniitudel, loodudel ja loometsades (Kull & Tuulik, 2002).

Liik kasvab kaitsealal EELIS-e andmeil Vohilaiul ning Kallaste panga lähedal. Jumalakäppa seiratakse Vohilaiul, kus tema kasvukoht kattub roheka õöskeele (I kat liik) kasvukohaga. Seisundiseiret on tehtud alates 2003. aastast. 2009. aastal kasvas Vohilaiul 1 ha suurusel alal 65 isendit. 2012. a leiti Vahtrepa piiranguvööndis Kallaste panga lähedal 6 taime. Jumalakäpa Vohilaiul asuv kasvukoht taastatakse ja hooldatakse roheka õöskeele kasvukoha taastamise ja hooldamise käigus. Liigi kasvukoht on Hiiu maakonnas suuruselt teine, mistõttu on põhjust lisada liik kaitseala kaitse eesmärkide hulka.

Pikaajaline eesmärk: liigi arvukus on vähemalt 70 isendit, liigi kasvukohtade pindala kokku on suurem kui 1 ha.

Lühiajaline eesmärk: liigi arvukus on vähemalt 60 isendit, liigi kasvukohtade pindala kokku on vähemalt 1 ha.

Ohutegurid: kasvukohtade metsastumine, metssead (tuhnivad taimed üles ja söövad nende juuri).

Meetmed: vanemate mändide harvendamine ning nooremate mändide ja võsa väljaraie koos kadastiku hõrendamisega (kadastike taastamistööd); metssigade arvukuse reguleerimine (kütmine, söödaplatside likvideerimine); karjatamine.

2.1.1.8 TÕMMU KÄPP (*Orchis ustulata*)

LK II kat, LoA-ei, KE-ei

Eestis kasvab tõmmu käpp niitudel, puisniitudel, kadastikes ja loometsades põhiliselt Saaremaal, Lääne- ja Põhja-Eestis, kus asub ka selle liigi areaali põhjapiir (Kull & Tuulik, 2002).

Tõmmu käpp kasvab kaitsealal EELIS-e andmetel Vohilaiu looniitudel ja kadastikes. Liik leiti Vohilaiult 1995. aastal, mil loendati 8 isendit. Esmaseirel 1999. aastal loendati seirejaamas 1 isend, kordusseirel 2001. aastal 46 ja 2007. aasta seisundiseirel loendati 6 m²-l alal 2 isendit. 2008. a loendati seirealal 4 generatiivset isendit 0,08 ha suurusel alal. 2011. a fikseeriti, et sama ala hakkab noorte mändidega kinni kasvama. 2008. a leitud uus liigi kasvukoht (KLO9317077) oli ka 2011. a suhteliselt heas seisus ja u 0,03 ha-l kasvas 9 generatiivset isendit. Vohilaiul kattub tõmmu käpa kasvukoht osaliselt roheka õöskeele (I kat liik) kasvukohaga, mistõttu liigi kasvukoht taastatakse ja hooldatakse roheka õöskeele kasvukoha taastamise ja hooldamise käigus. Liiki on Hiiu maakonnas väga vähe ja Vohilaid

on liigi olulisim kasvukoht maakonnas, mistõttu tuleb tõmmu käpp lisada kaitseala kaitse eesmärkide hulka.

Pikaajaline eesmärk: liigi arvukus on vähemalt 10 isendit, liigile sobilike kasvukohtade pindala kokku on suurem kui 2 ha.

Lühiajaline eesmärk: liigi arvukus on 10 isendit, liigile sobilike kasvukohtade pindala kokku on vähemalt 2 ha.

Ohutegurid: kasvukohtade kulustumine ja metsastumine, metssead (tuhnivad taimed üles ja söövad nende juuri).

Meetmed: liigi elupaigas kadakate harvendamine ja puude väljaraie (kadastike taastamis- ja hooldamistööd); metssigade arvukuse reguleerimine.

2.1.1.9 HARILIK MUGULJUUR (*Herminium monorchis*)

LK II kat, LoA-ei, KE-ei

Harilik muguljuur kasvab valgusküllastel parasniisketel või niisketel lubjarikka mullaga, madala taimestikuga kasvukohtadel, soo- rannaniitudel, kadastikes ja madalsoodes mätastel. Selliste kasvukohtade võsastumine ja kõrgema rohttaimestiku ilmumine pärast karjatamise lõppemist on muguljuure kasvualasid ahendanud (Kull & Tuulik, 2002).

Harilik muguljuur kasvab kaitsealal EELIS-e andmetel Vohilaiu loo- ja rannaniitudel, kadastikes ning Hiiumaa osas olevatel looniiduladel. Kui mujalt on ka kaasaegsemaid andmeid liigi kohta, siis Vohilaiu rannaniitudel liiki kindlasti nii laial alal enam ei ole. Liigi seireala Vohilaiul jääb soostuvale rannaniidule. 2012. aasta seisundiseirel registreeriti 51 isendit 0,036 ha-l. Vahtrepa piiranguvööndis ja Hagaste sihtkaitsevööndis on liiki kaardistatud aastatel 2009 ja 2012 kokku u 37 ha-l. Liik esines aladel arvukushinnanguga „hajusalt“. Liiki on kaitsealal suhteliselt esinduslikult, mistõttu on põhjust lisada see kaitseala kaitse eesmärkide hulka.

Pikaajaline eesmärk: liigi arvukus on vähemalt 60 isendit, liigile sobilike kasvukohtade pindala kokku on suurem kui 40 ha.

Lühiajaline eesmärk: liigi arvukus on vähemalt 50 isendit, liigile sobilike kasvukohtade pindala kokku on vähemalt 40 ha.

Ohutegurid: kasvukohtade kulustumine, metssead (tuhnivad taimed üles ja söövad nende juuri).

Meetmed: liigi elupaigas võsaraie ja karjatamine (rannaniitude taastamis- ja hooldamistööd); metssigade arvukuse reguleerimine.

2.1.1.10 KLIBUTARN (*Carex glareosa*)

LK II kat, LoA-ei, KE-ei

Klibutarn kasvab Eestis mererannikul. Kaitsealal seiratakse liiki kahes leiukohas Vohilaiul. Liigi kohta on olemas seireandmed aastatest 1999, 2006 ja 2011. Esmaseirel leiti 100, 2006. aastal 200 ning 2011. aasta seirel loendati kahel alal (kokku 0,9 ha) 750 puhmikut. Liiki on kaitsealal suhteliselt esinduslikult, mistõttu on põhjust lisada see kaitseala kaitse eesmärkide hulka

Pikaajaline eesmärk: liigi arvukus on vähemalt 800 puhmikut, liigi kasvukohtade pindala kokku on suurem kui 1 ha.

Lühiajaline eesmärk: liigi arvukus on vähemalt 750 puhmikut, liigi kasvukohtade pindala kokku on vähemalt 1 ha.

Ohutegurid: kasvukohtade kulustumine ja roostumine.

Meetmed: liigi elupaikades jätkata karjatamist (rannaniitude taastamis- ja hooldamistööd).

2.1.1.11 RAND-SOODAHEIN (*Suaeda maritima*)

LK II kat, LoA-ei, KE-ei

Rand-soodahein on soolakulisel mererannal kasvav üheaastane taim (Eesti Punane Raamat; Eesti eElurikkus). EELIS-e andmeil kasvab liik kaitsealal Vohilaiu rannaniidul. Kaitsealal seiratakse liiki Vohilaiu rannaniidul. 2012. aasta seisundiseirel registreeriti 0,04 ha suurusel alal 22 isendit. Võrreldes eelmise seirega, mis toimus 2007. aastal, oli taimede arvukus langenud ja liik oli asustanud veepiirile lähemal asuva uue kasvukoha. Vanas kasvukohas liik puudus. Kuna Hiiu maakonnas on mujal sellel liigil piisavalt häid kasvukohti, ei ole põhjust seda liiki praegu Vahtrepa kaitseala kaitse eesmärkide hulka lisada ning seetõttu ei seata KKK-s sellele liigile ka ajalisi eesmärke.

Ohutegurid: kasvukoha kulustumine, roostumine ja võsastumine.

Meetmed: liigi elupaiga karjatamine (rannaniitude taastamis- ja hooldamistööd).

2.1.1.12 AASNELK (*Dianthus superbus*)

LK II kat, LoA-ei, KE-ei

Aasnelk kasvab aru-, loo- ja rannaniitudel ning põõsastikes (Eesti Punane Raamat; Eesti eElurikkus). EELIS-e andmetel jäävad kaitsealal kõik liigi leiukohad Vohilaiu loo-, ranna- ja aruniitudele. Kaitsealal seiratakse liiki Vohilaiu aru- ja looniitudel. Liigi esmaseire toimus 2005. aastal. Kordusseirel 2010. aastal registreeriti neljas leiukohas (kokku 0,8 ha) kokku 247 puhmikut. 2012. a loendati 210 puhmikut 2,8 ha-l lai kaguosas ning liiki oli üksikult ka mujal, veel säilinud niidulaikudel. Hiiu maakonnas kasvab liik peamiselt Hari kurgu piirkonna laidudel, sh Vohilaiul, mistõttu tuleb liik lisada kaitseala kaitse eesmärkide hulka.

Pikaajaline eesmärk: liigi arvukus on vähemalt 250 puhmikut, liigi kasvukohtade pindala kokku on suurem kui 3 ha.

Lühiajaline eesmärk: liigi arvukus on vähemalt 200 puhmikut, liigi kasvukohtade pindala kokku on vähemalt 3 ha.

Ohutegur: niitude kinnikasvamine, kulustumine.

Meetmed: liigi elupaikades kadakate harvendamine ja karjatamine (kadastike taastamis- ja hooldamistööd).

2.1.1.13 HALL SOOLMALTS (*Halimione pedunculata*)

LK II kat, LoA-ei, KE-ei

Hall soolmalts kasvab Lääne-Eesti rannasoolakutel, rannaniitudel ja mererandades (Eesti Punane Raamat; Eesti eElurikkus). Kaitsealal on liiki leitud vaid ühes kohas Vohilaiu rannaniidul, kus toimub ka liigi seire. Esmaseirel 2000. aastal loendati leiukohas 130 isendit. 2007. aasta kordusseirel liiki seirekohas ei leitud. Liigi kasvukohas muutusi ei täheldatud ja liigi kadumise põhjust ei suudetud tuvastada. Ka 2012. a seirel liiki ei leitud, sest endine kasvuala oli suhteliselt tihedalt rohustunud, samas polnud liiki ka rannas uutel soolakulaikudel. Kuna Hiiu maakonnas on mujal sellel liigil piisavalt häid kasvukohti, ei ole põhjust seda liiki praegu Vahtrepa kaitseala kaitse eesmärkide hulka lisada ning seetõttu ei seata KKK-s sellele liigile ka ajalisi eesmärke.

Ohutegurid: kasvukoha kulustumine, roostumine ja võsastumine.

Meetmed: karjatamine (rannaniitude taastamis- ja hooldamistööd).

2.1.1.14 PRUUN RAUNJALG (*Asplenium trichomanes*)

LK II kat, LoA-ei, KE-ei

Pruun raunjalg on paepragudes ja kiviaedadel kasvav lubjalembene liik. Levib peamiselt Lääne-Eesti saartel ja mandri loodeosas (Eesti Punane Raamat; Eesti eElurikkus).

Liigi leiupaik kaitsealal jääb Kallaste pangast kagusse. Esmaseiret tehti 2002. aastal. Siis loendati paeastangul 5 isendit. Kordusseiretel 2007. aastal loendati 4 ja 2009. aastal samuti 4 isendit. Liigi elupaik hakkab degradeeruma. Paeastang on mattumas sammalde ja metsavarise alla. Pruuni raunjala isendite lähiümbruses eemaldati 2009. a seire käigus seal massliigina kasvavat laanikut. 2012. a seire käigus loendati alal 11 isendit ja eemaldati samuti seireliigi ümbruses suuremaid samblakogumikke. Liik vajab püsivaid kasvutingimusi, kuid samblarinde osas mõõdukat sekkumist. Liiki on Hiiumaal vaid mõnes kohas, mistõttu on põhjust lisada liik kaitseala kaitse eesmärkide hulka.

Pikaajaline eesmärk: liigi arvukus on vähemalt 10 isendit, liigi kasvukoht on vähemalt 0,1 ha.

Lühiajaline eesmärk: liigi arvukus on vähemalt 10 isendit, liigi kasvukoht on vähemalt 0,1 ha.

Ohutegur: paeastangu kattumine sammalde ja metsavarisega.

Meetmed: elupaigas paeastangu puhastamine sammaldest ja metsavarisest (tehakse seire käigus vastavalt vajadusele).

2.1.1.15 LOO-REBASESAMBLIK (*Vulpicida tubulosus*)

LK II kat, LoA-ei, KE-ei

Liik kasvab Eestis Läänemere saarte looniitudel kiduramatel kadakatel. Kaitsealal kasvab liik Kallaste panga lähedal suurel looniidualal. Liiki on kaardistatud nii 2011. kui 2012. aastal kokku 30 tallust u 0,4 ha-l. Kuna tegu on Sarve poolsaare järel teise olulise leiukohaga Hiiumaal, on põhjust lisada liik Vahtrepa kaitseala kaitse eesmärkide hulka.

Pikaajaline eesmärk: liigi arvukus on vähemalt 30 tallust, liigi kasvukohtade pindala kokku on vähemalt 0,5 ha.

Lühiajaline eesmärk: liigi arvukus on vähemalt 30 tallust, liigi kasvukohtade pindala kokku on vähemalt 0,5 ha.

Ohutegur: looniitude kinnikasvamine, aga ka kidurate ja kuivavate kadakate väljaraie.

Meetmed: looniitude taastamine, kuid selle käigus hõredalt paiknevate ja kiduramate kadakate säilitamine.

2.1.1.16 JÄIK KEERDSAMMAL (*Tortella rigens*)

LK II kat, LoD II, LoA-jah, KE-ei

Liik kasvab Eestis kuivadel looniitudel. Kaitsealal kasvab liik EELIS-e andmetel Vohilaiul looniitudul. Tegu on vaid ühe vaatlusega 2008. a, mil niiskel alvaril kiviaia servas leiti vähe isendeid. Kuna sobivat kooslust on piirkonnas rohkem ja liik on Väinamere loodusala eesmärgiks, vajab liigi arvukus ja seisund täpsustamist. Liigi määramine nõuab erialaspetsialisti teadmisi. Esialgu ei ole põhjust liiki kaitseala kaitse eesmärkide hulka lisada.

Ohutegurid: loopealse kinnikasvamine, teadmatuses liigi kahjustamine (vähene info liigi seisundi kohta).

Meetmed: looniitude hooldamine ja taastamine, inventuur liigi seisundi täpsustamiseks.

2.1.1.17 TURD-LÜHIKUPAR (*Brachythecium turgidum*)

LK II kat, LoA-ei, KE-ei

Liik kasvab Eestis loo- ja rannaniitudel. Kaitsealal kasvab liik EELIS-e andmetel Vohilaiul looniitudul. Liigi seisund ja arvukus vajavad täpsustamist. Inventuur tuleb teha koos jäiga keerdsambla inventuuriga, sest teadaolev kasvukoht on neil liikidel sama. Kaitseala kaitse eesmärkide hulka ei ole liiki esialgu põhjust lisada.

Ohutegurid: loopealse kinnikasvamine, teadmatuses liigi kahjustamine (vähene info liigi seisundi kohta).

Meetmed: looniitude hooldamine ja taastamine, inventuur liigi seisundi täpsustamiseks.

2.1.1.18 SUUR SAGARSAMMAL (*Tritomaria quinquedentata*)

LK II kat, LoA-ei, KE-ei

Liik kasvab kivil ja kivipaljanditel. Kaitsealal on seiratavaks alaks Kallaste panga juures olev graniitkivi, millel liik kasvab. Esmaseiret teostati 2007. aastal. Liigi seisundit hinnati elujõuliseks. Kivil kasvav liik on üsna haavatav. Võib rebeneda lume raskuse või pealelangeva murdunud puu tagajärjel. Arvestades liigi haavatavust siinsel kasvukohal, ei ole põhjust lisada liiki kaitseala kaitse eesmärkide hulka ega seada KKK-s ajalisi eesmärke.

Ohutegur: metsamajanduslik tegevus.

Meetmed: vajalikel raietöödel tingimuste seadmine liigi kasvukoha säilimiseks.

2.1.1.19 OEDERI PÕIKSAMMAL (*Plagiopus oederi*)

LK II kat, LoA-ei, KE-ei

Liik kasvab kividel ja kivipaljanditel. Kaitsealal on liigi elupaigaks pangaastang. Seireid on tehtud 2007. ja 2011. aastal. Mõlemal korral on liigi seisundit hinnatud elujõuliseks. Järgmine seire on planeeritud toimuma aastal 2015. Liiki on kaitsealal suhteliselt esinduslikult, mistõttu tuleb see liik lisada kaitseala kaitse eesmärkide hulka.

Pikaajaline eesmärk: liik ja liigi kasvukoht on säilinud.

Lühiajaline eesmärk: liik ja liigi kasvukoht on säilinud.

Ohutegurid: metsamajanduslik tegevus ja paeastangul ronimine.

Meetmed: puude raie vältimine, hädavajalikel (inimese ohutuse tagamiseks vmt) raietöödel tingimuste seadmine liigi kasvukohas mikroklimaatiliste tingimuste säilimiseks, pangaastangul ronimist keelustava info edastamine infotahvlil või jalgraja suunaviidal.

2.1.1.20 KURDÕHIK (*Neckera crispa*)

LK II kat, LoA-ei, KE-ei

Liik kasvab kividel, kivipaljanditel ja klibustel mererannikutel. Kaitsealal on liigi elupaigaks pangaastang. Seireid on liigile tehtud 2007. ja 2011. aastal. Mõlemal korral on liigi seisundit hinnatud elujõuliseks. 2011. a loendati 4 suuremat laiku 5 m pikkusel seiretransektil. Järgmine seire on planeeritud aastasse 2019. Liiki on kaitsealal suhteliselt esinduslikult, mistõttu tuleb see lisada kaitseala kaitse eesmärkide hulka.

Pikaajaline eesmärk: liik on alal säilinud vähemalt 4 laiguna, liigi kasvukoht on säilinud.

Lühiajaline eesmärk: liik on alal säilinud vähemalt 4 laiguna, liigi kasvukoht on säilinud.

Ohutegurid: metsamajanduslik tegevus ja paeastangul ronimine.

Meetmed: puude raie vältimine, hädavajalikel raietöödel tingimuste seadmine liigi kasvukohas mikroklimaatiliste tingimuste säilimiseks, pangaastangul ronimist keelustava info edastamine infotahvlil või jalgraja suunaviidal.

2.1.1.21 TEISED ALAL ESINEVAD II KATEGOORIA KAITSEALUSED TAIME- JA SAMBLIKULIIGID

MADAL KADAKKAER (*Cerastium pumilum*)

Madal kadakkaer on üheaastane taim, mis kasvab Eestis ainult läänesaarte liivastel kasvukohtadel: niitudel, puisniitudel, männimetsa servas ja liivikuil (Eesti Punane Raamat; Eesti eElurikkus). EELIS-e andmeil kasvab liik ulatuslikult Vohilaiul, kuid uuemaid andmeid pole.

RANDTARN (*Carex extensa*)

Liik kasvab Lääne-Eesti rannaniitudel. EELIS-e andmeil kasvab liik kaitsealal Vohilaiul rannaniidul.

KÄRBESÕIS (*Ophrys insectifera*)

Liik kasvab niiskematel puisniitudel, lookadastikes ja loomännikutes ning madalsoodes esineb teda kohati arvukalt. Kaitsealal kasvab liik looniitudel, madalsoos ja kadastikes.

TÄPILINE SÕRMKÄPP (*Dactylorhiza cruenta*)

Niiskemaid lubjarikkaid kasvukohti vajav täpiline sõrmkäpp kasvab madalama rohuga kohtades, peamiselt lubjarikastes madalsoodes, soostunud niitudel ja niiskematel looniitudel (Kull & Tuulik, 2002). EELIS-e andmeil kasvab liik kaitsealal Kallaste panga lähedal niisketel looniitudel.

HARILIK LOHKSAMBLIK (*Solorina saccata*)

Liik kasvab Eestis läänesaarte ja mandri põhjaosa looladel ning paeastangutel (Eesti Punane Raamat; Eesti eElurikkus). Kaitsealal asub liigi leiukoht Vohilaiul looniidul.

2.1.1.22 TEISED ALAL ESINEVAD III KATEGOORIA KAITSEALUSED TAIME- JA SAMBLIKULIIGID

KARE JÜRILILL (*Cardamine hirsuta*)

Läänesaarte klibustel rannavallidel, paeastangutel, klibuseljäandikel, okasmetsades ja teedeäärtel kasvav üheaastane taim (Eesti Punane Raamat; Eesti eElurikkus). Kaitsealal kasvab liik Vohilaiul ja Kallaste pangal.

VERIPUNANE KOLDROHI (*Anthyllis coccinea*)

Liik kasvab Eestis rannikualadel ja kuivadel aruniitudel (Eesti Punane Raamat; Eesti eElurikkus). Kaitsealal kasvab liik EELIS-e andmetel Vohilaiul ja Kallaste pangast lõunasse jääval suurel looniidualal.

ROHEKAS KÄOKEEL (*Platanthera chlorantha*)

Liik on lubjalembene ja kasvab peamiselt loopealsetel, hõredates lookadastikes ja loometsades. Rohekat käokeelt võib kohata ka mitmetes teistes taimekooslustes, kus muld on piisavalt lubjarikas (Kull & Tuulik, 2002). EELIS-e andmetel kasvab liik Vohilaiul.

TUI TÄHTPEA (*Scabiosa columbaria*)

Liik kasvab Lääne-Eesti kuivadel lubjarikastel niitudel. Kaitsealal kasvab liik EELIS-e andmetel Vohilau loodeosas (Vohirahul).

SOO-NEIUVAIP (*Epipactis palustris*)

Soo-neiuvaip eelistab kasvamiseks lubjarikka mullaga niiskemaid kasvukohti ja on eriti iseloomulik lubjarikastele madalsoodele (Kull & Tuulik, 2002). Kaitsealal kasvab liik Hiiumaa ja Vohilau niisketel looniitudel ning soostuvatel niitudel. 2012. a oli liiki Hagaste sihtkaitsevööndi soos väga ohtralt.

KAHKJASPUNANE SÕRMKÄPP (*Dactylorhiza incarnata*)

Kahkjaspunane sõrmkäpp eelistab kasvada niiskematel valgusrikastel kasvukohtadel, olgu nendeks siis mitmesugused soo-, ranna- ja luhaniidud, madalsood, õõtsikud, niiskemad loopealsed või kraavikaldad (Kull & Tuulik, 2002). Liiki esineb kaitsealal laialdaselt ja on soodsas seisundis. Esineb ka liigi kollaseõielist vormi.

SUUR KÄOPÕLL (*Listera ovata*)

Suur käopõll talub nii varju kui eredat päikest ja seetõttu kasvab nii niidul kui metsas (Kull & Tuulik, 2002). Liigi seisund kaitsealal elupaikade inventuuri ajal 2010. a oli soodne ning seda leidis laialdasel alal.

HALL KÄPP (*Orchis militaris*)

Liik kasvab kuivavõitu lubjarikkal mullal ja on rohkem levinud Eesti lääneosas, kus seda kasvab kohati ka massiliselt (Kull & Tuulik, 2002). Liigi seisund kaitsealal elupaikade inventuuri ajal 2010. a oli soodne ning seda leidis laialdasel alal.

HARILIK PORSS (*Myrica gale*)

Liik kasvab madal- ja siirdesoodes ning soostunud niitudel. Kaitsealal kasvab liik Vohilaiu Vohioja äärsetes sooladel ja soostunud niitudel.

KAHELEHINE KÄOKEEL (*Platanthera bifolia*)

Kahelehine käokeel kasvab peamiselt mitmesugustel niitudel, loopealsetel ja kadastikes, aga ka metsades ja sihtidel, sooservades ja kraavipervedel. Enamasti on kasvukohtade muld lubjarikas (Kull & Tuulik, 2002). Liik esineb kaitsealal laialdaselt ja on soodsas seisundis.

TUMEPUNANE NEIUVAIP (*Epipactis atrorubens*)

Liik on kuivade, mõnikord isegi väga kuivade kasvukohtade taim. Ta on lubjalembene ja kasvab loometsades, klibukadastikes ja muudel lubjarikastel kasvukohtadel. Huvitaval kombel leidub neid taimi eriti ohtralt mõnel pool liivastel rannaluidetel ja klibustel rannavallidel, kus muu taimestik peaaegu puudub (Kull & Tuulik, 2002). EELIS-e andmetel kasvab liik Kallaste sihtkaitsevööndi vanades loomännikutes.

PAAS-KOLMISSÕNAJALG (*Gymnocarpium robertianum*)

Liik kasvab metsades asuvatel kividel ja paeastangutel. Kaitsealal kasvab liik Kallaste pangal.

PRUUNIKAS PESAJUUR (*Neottia nidus-avis*)

Liiki võib kohata salumetsades, parkides ja vahel ka lodumetsades (Eesti Punane Raamat; Eesti eElurikkus). EELIS-e andmetel kasvab liik kaitsealal Kallaste panga läheduses vana okaspuumetsa all.

HARILIK KÄORAAMAT (*Gymnadenia conopsea*)

Liik kasvab liigirikastel, üsna niisketel niitudel ja madalsoodes ning metsalagendikel (Kull & Tuulik, 2002). EELIS-e andmetel kasvab liik kaitsealal Kallaste pangast läände jäävatel niisketel looniitudel.

HARILIK SÄRASAMBLIK (*Fulgensia bracteata*)

Liik on sage Eesti läänesaartel ja haruldasem Lääne- ja Loode-Eesti mandriosa loodudel (Eesti Punane Raamat; Eesti eElurikkus). Kaitsealal kasvab liik EELIS-e andmeil Vohilau keskosa- ja Kallaste pangast lõunasse jääval looniidualal.

2.1.2 LINNUD

2.1.2.1 MERIKOTKAS (*Haliaeetus albicilla*)

LK I kat, LiD I, LiA–jah, KE–jah

Möödunud sajandi kuuekümnendatel taimemürkide ja muu inimtegevuse tagajärjel Eestis kriitilise piirini viidud liigi arvukus on tänu intensiivsele kaitsekorraldusele alates 1970. aastate lõpust tasapisi tõusnud ja tänaseks päevaks hinnatakse pesitsevate paaride arvuks Eestis 180 paari. Merikotkas pesitseb peamiselt mere ja sisemaa suuremate veekogude läheduses, vanades ja võrdlemisi hõredates männienamusega metsades, niisketes kuuse-

segametsades ning metsastuvatel puisniitudel (Nellis&Volke, 2003). Enamik pesitsuspuistutest on rohkem kui 100 aasta vanused. Eesti merikotka pesadest asub 67% männi, 27% haava ja 6% muud liiki puude otsas, keskmiselt 17,5 m kõrgusel maapinnast. Sobivate looduslike aluste puudumise korral asustab ta meelsasti tehispesi (Randla&Tammur, 1996). Võib ehitada oma territooriumile mitu pesa, mida kordamööda aastakümneid kasutab. Kui liiki ei häirita ja toitumistingimused on head, võib liik kasutada ühte pesa mitukümmend aastat.

Kaitsealal asub merikotka pesa Vohilaiul. Esimene pesa leiti 1992 aastal, kuid pesa varises samal aastal maha. 1992. aasta sügisel ehitas Einar Tammur koos abilistega lähedusse tehispesa. Tehispesa vastu tundis kotkapaar huvi alles 2001. aastal, mil pesa oli käidud kohendamas (tehispesa asukohta ei ole kunagi EELIS-es märgitud). Paar ehitas endale uue pesa 2004. aastal, mil pesas oli üks poeg. Kotkapaar asustas seda pesa kuni 2011. aastani. 2012. aastal ehitas kotkapaar omale uue pesa vanast pesast u 50 m põhjapoole.

Pikaajaline eesmärk: alal pesitseb vähemalt 1 paar.

Lühiajaline eesmärk: alal (Vohilaiul) pesitseb vähemalt 1 paar.

Ohutegurid: puuduvad (tänu looduslike tingimustele ja kehtivale kaitsekorrale).

2.1.2.2 NIIDURÜDI (*Calidris alpina schinzii*)

LK I kat, LiD I, LiA-jah, KE-ei

Niidurüdi pesitseb lagedatel saliinsetel või suprasaliinsetel rannaniitudel. Sellised rannad on püsivalt olnud kas karjamaad või siis heinamaad, kuhu loomad sügisel ädalale aeti. Rüdile sobivadki just madalmurused tiheda rohukasvuga niidud, kõrgema rohuga aladele teeb ta pesa tunduvalt harvem. Väga oluline paistab olevat, et pesapaiga läheduses leiduks püsivamaid lompe, mudalaike ja veesooni. Pesa ehitatakse valdavalt siiski veidi kõrgematele niiduseljandikele. Pesa on hästi varjatud, paikneb kulurohus või kõrgemas rohupuhmas (Kuresoo, 2005). Eestis võib väikeseid niidurüdi populatsioone leida ka lagerabades.

2008. aastal leiti linnustiku seire käigus kaitsealal pesitsemas 1 paar niidurüdisid. Hiljem pole liiki enam kohatud.

Pikaajaline eesmärk: vähemalt 1 pesitsev paar.

Lühiajaline eesmärk: vähemalt 1 pesitsev paar.

Ohutegurid: avatud elupaikade kulustumine, roostumine, võsastumine (karjatamise lakkamine rannaniidul) ja röövlus.

Meetmed: vajadusel väikesaarte niitmine ja karjatamine; taastamis- ja hooldustööd kaitseala rannaniitudel; väikekiskjate arvukuse piiramine.

2.1.2.3 NAASKELNOKK (*Recurvirostra avosetta*)

LK II kat, LiD I, LiA-jah, KE-ei

Naaskelnokk pesitseb tavaliselt mudasel kaldaalal, mis kõrgvee ajal üle uhutakse. Pesa teeb ta soodsa toitumispaiga lähedale, sest pojad peavad leidma vajaliku putuktoidu ise. Naaskelnokk eelistab pesitseda koloonias. Meie oludes, kus arvukus on väga väike,

koosnevad kolooniad pigem mõnest kuni kümnest paarist, harva võib ühes koloonias leida kuni 30 pesitsevat paari (Kuresoo, 2005).

Kaitsealal on liigi elupaikadeks EELIS-e andmeil Vohilaiu lähedased väikesed saarekesed. 2011. aasta haudelindude riikliku seire käigus loendati naaskelnokkade arvuks 4 paari, 2010. aastal 0 paari ja 2008. aasta seirel 2 paari. Ornitoloog Aivar Leito sõnul võib naaskelnokk pesitseda ka rannaniidul, mitte ainult väikesaartel. Arvestades liigi haruldust Eestis, kuid suhteliselt stabiilset esinemist kaitsealal, on põhjust lisada liik kaitseala kaitse eesmärkide hulka.

Pikaajaline eesmärk: alal pesitseb vähemalt 3 paari.

Lühiajaline eesmärk: alal pesitseb vähemalt 2 paari.

Ohutegurid: avatud elupaikade roostumine, kulustumine ja võsastumine (karjatamise lõppemine rannaniidul) ning röövlus.

Meetmed: vajadusel karjatamine või niitmine ka pisisaartel (kaitseala rannaniitude taastamis- ja hooldamistööd); väikekiskjate arvukuse piiramine.

2.1.2.4 KIVIRULLIJA (*Arenaria interpres*)

LK II kat, LiA-jah, KE-ei

Kivirullija pesitseb Eestis peamiselt kivistel mererannikutel ja -laidudel. Pesa ehitab kivide vahele. Pesitseda võivad nad üksikute paaridena või väikeste paaride gruppidena.

Kaitsealal on liigi elupaikadeks EELIS-e andmeil Vohilaiu lähedased väikesed saarekesed. Haudelindude riikliku seire käigus aastatel 2008, 2010 ja 2011 pole liiki enam leitud.

Pikaajaline eesmärk: alal pesitseb vähemalt 1 paar.

Lühiajaline eesmärk: alal pesitseb vähemalt 1 paar.

Ohutegurid: avatud elupaikade roostumine ja kulustumine ning röövlus.

Meetmed: vajadusel väikesaarte niitmine (peale 15. juulit) või karjatamine (peale 15. juunit); väikekiskjate arvukuse piiramine.

2.1.2.5 JÕGITIIR (*Sterna hirundo*)

LK III kat, LiD I, LiA-jah, KE-ei

Jõgitiir pesitseb nii mererandades (eelistab küll eraldatud poolsaari ning saari) kui ka sisemaa järvede kallastel. On kolonialind, harva pesitseb ka üksikute paaridena.

Kaitsealal on liigi elupaikadeks EELIS-e andmeil Uuemaarahu ja selle kõrval olev väike saareke. 2011. aasta haudelindude riikliku seire käigus loendati jõgitiirude arvuks Uuemaarahul 0 paari, 2010. aastal 80 paari ja 2008. aasta seirel 30 paari. Suhteliselt stabiilse ja arvuka esinemise tõttu kaitsealal on põhjust liik lisada kaitseala kaitse eesmärkide hulka.

Pikaajaline eesmärk: alal pesitseb vähemalt 30 paari.

Lühiajaline eesmärk: alal pesitseb vähemalt 30 paari.

Ohutegurid: avatud elupaikade (laiud, rahud) roostumine, kulustumine ja võsastumine (karjatamise lõppemine rannaniidul) ning röövlus.

Meetmed: kaitseala rannaniitude taastamis- ja hooldustööd; vajadusel Uuemaarahul niitmine (peale 15. juulit) või karjatamine (peale 15. juunit); väikekiskjate arvukuse piiramine.

2.1.2.6 RANDTIIR (*Sterna paradisaea*)

LK III kat, LiD I, LiA-jah, KE-ei

Randtiir pesitseb vaid rannikust kaugemal asuvatel lagedatel või madala rohuga kaetud meresaartel ja –laidudel. Randtiirud rajavad pesad kolooniatesse, mis Eestis on suhteliselt väikesed.

Kaitsealal on EELIS-e andmeil liigi elupaikadeks Uuemaarahu ja selle kõrval olev väike saareke. 2011. aasta haudelindude riikliku seire käigus hinnati randtiirude arvuks Uuemaarahul 100 paari, 2010. aastal loendati 12 paari ja 2008. aasta seirel 15 paari. Suhteliselt stabiilse ja kohati arvuka esinemise tõttu kaitsealal on põhjust liik lisada kaitseala kaitse eesmärkide hulka.

Pikaajaline eesmärk: alal pesitseb vähemalt 15 paari.

Lühiajaline eesmärk: alal pesitseb vähemalt 15 paari.

Ohutegurid: avatud elupaikade roostumine ja kulustumine ning röövlus.

Meetmed: kaitseala rannaniitude taastamis- ja hooldustööd; vajadusel Uuemaarahu niitmine (peale 15. juulit) või karjatamine (peale 15. juunit); väikekiskjate arvukuse piiramine.

2.1.2.7 VÄIKETIIR (*Sterna albifrons*)

LK III kat, LiD I, LiA-jah, KE-ei

Väiketiir on Eestis väikesearvuline haudelind. Muidu koloonialind, kuid arvukuse vähenemisega on hakanud pesitsema ka üksikute paaridena. Pesitseb nii mererandades kui ka sisemaa veekogudel.

Kaitsealal on liigi elupaikadeks EELIS-e andmeil Uuemaarahu ja selle kõrval olev väike saareke. 2011. aasta haudelindude riikliku seire käigus loendati väiketiirude arvuks Uuemaarahul 8 paari, 2010. aastal 1 paar ja 2008. aasta seirel 3 paari. Suhteliselt stabiilse esinemise tõttu kaitsealal on põhjust liik lisada kaitseala kaitse eesmärkide hulka.

Pikaajaline eesmärk: alal pesitseb vähemalt 3 paari.

Lühiajaline eesmärk: alal pesitseb vähemalt 3 paari.

Ohutegurid: avatud elupaikade roostumine ja kulustumine (karjatamise lõppemine rannaniidul) ning röövlus.

Meetmed: kaitseala rannaniitude taastamis- ja hooldustööd; vajadusel Uuemaarahu niitmine (peale 15. juulit) või karjatamine (peale 15. juunit); väikekiskjate arvukuse piiramine.

2.1.2.8 PUNAJALG-TILDER (*Tringa totanus*)

LK III kat, LiA-jah, KE-ei

Liigi elupaikadeks on niiskemad rannaniidud, samuti soised sisemaa heinamaad, luhad ja rabad. Punajalg-tildrid pesitsevad tihti kolooniatena.

Kaitsealal on EELIS-e andmeil liigi elupaikadeks Uuemaarahu ja Vohilaiu lääneosa. 2011. aasta haudelindude riikliku seire käigus loendati punajalg-tildrite arvuks Uuemaarahul 4 paari, 2010. aastal 3 paari ja 2008. aasta seirel 8 paari.

Pikaajaline eesmärk: alal pesitseb vähemalt 5 paari.

Lühiajaline eesmärk: alal pesitseb vähemalt 4 paari.

Ohutegurid: avatud elupaikade roostumine ja kulustumine (karjatamise lõppemine rannaniidul) ning röövlus.

Meetmed: kaitseala rannaniitude taastamis- ja hooldustööd; vajadusel Uuemaarahu niitmine (peale 15. juulit) või karjatamine (peale 15. juunit); väikekiskjate arvukuse piiramine.

2.1.2.9 LIIVATÜLL (*Charadrius hiaticula*)

LK III kat, LiA-jah, KE-ei

Liivatülli elupaigaks on klibune või liivane, harva murustunud mererannik. Harvemini pesitseb ka kruusaaukudes ja sisemaa järvede ääres. Pesitseb paaride või väikeste gruppides.

Kaitsealal on EELIS-e andmeil liigi elupaikadeks Uuemaarahu ja selle kõrval olev väike saareke. 2011. aasta haudelindude riikliku seire käigus loendati liivatüllide arvuks Uuemaarahul 4 paari, 2010. aastal 5 paari ja 2008. aasta seirel 7 paari.

Pikaajaline eesmärk: alal pesitseb vähemalt 5 paari.

Lühiajaline eesmärk: alal pesitseb vähemalt 4 paari.

Ohutegurid: avatud elupaikade roostumine ja kulustumine ning röövlus.

Meetmed: kaitseala rannaniitude taastamis- ja hooldustööd; vajadusel Uuemaarahu niitmine (peale 15. juulit) või karjatamine (peale 15. juunit); väikekiskjate arvukuse piiramine.

2.1.2.10 HÄNILANE (*Motacilla flava*)

LK III kat, LiA-ei, KE-ei

Liik pesitseb niisketel niitudel ja soodes, eriti luhtadel ja rannakarjamaadel, kus kariloomade läheduses leidub putukaid. Eestis on (lamba)hänilane Lääne-Eesti mandriosas harilik, mujal väikesearvuline haudelind (Jonsson, 2000). Kaitsealal on EELIS-e andmeil liigi elupaigaks Uuemaarahu.

2.1.2.11 NÕMMELÕOKE (*Lullula arborea*)

LK III kat, LiD I, LiA-ei, KE-ei

Eestis nõmme- ja loometsades, loopealsetel ja raiesmikel pesitsev üldlevinud, kuid väikesearvuline haudelind (Jonsson, 2000). Kaitsealal on liigi elupaigaks EELIS-e andmeil Kallaste pangast lõunasse jääva suure alvari põhjaosa.

2.1.3 PUTUKAD

2.1.3.1 VARESKAERA-AASASILMIK (*Coenonympha hero*)

LK III kat, LoD-II, KE-ei

Vareskaera-aasasilmik on silmiklaste sugukonda kuuluv liblikas, kelle elupaikadeks on niisked niidud, sh looniidud, ja sood. Kaitsealal leiti liik 2012. a suvel Kallaste pangast läände jääval niiskel looniidul. Liigile sobivaid elupaiku on kaitsealal piisavalt. Loonitute ja soostunud niitude hooldamine ja taastamine tagab vareskaera-aasasilmiku soodsa seisundi. Kuna liiki on seni leitud ühel korral ja vaid 1 isend, on ennatlik lisada liik ala kaitse eesmärkide hulka.

2.1.3.2 SUUR-RABAKIIL (*Leucorrhinia pectoralis*)

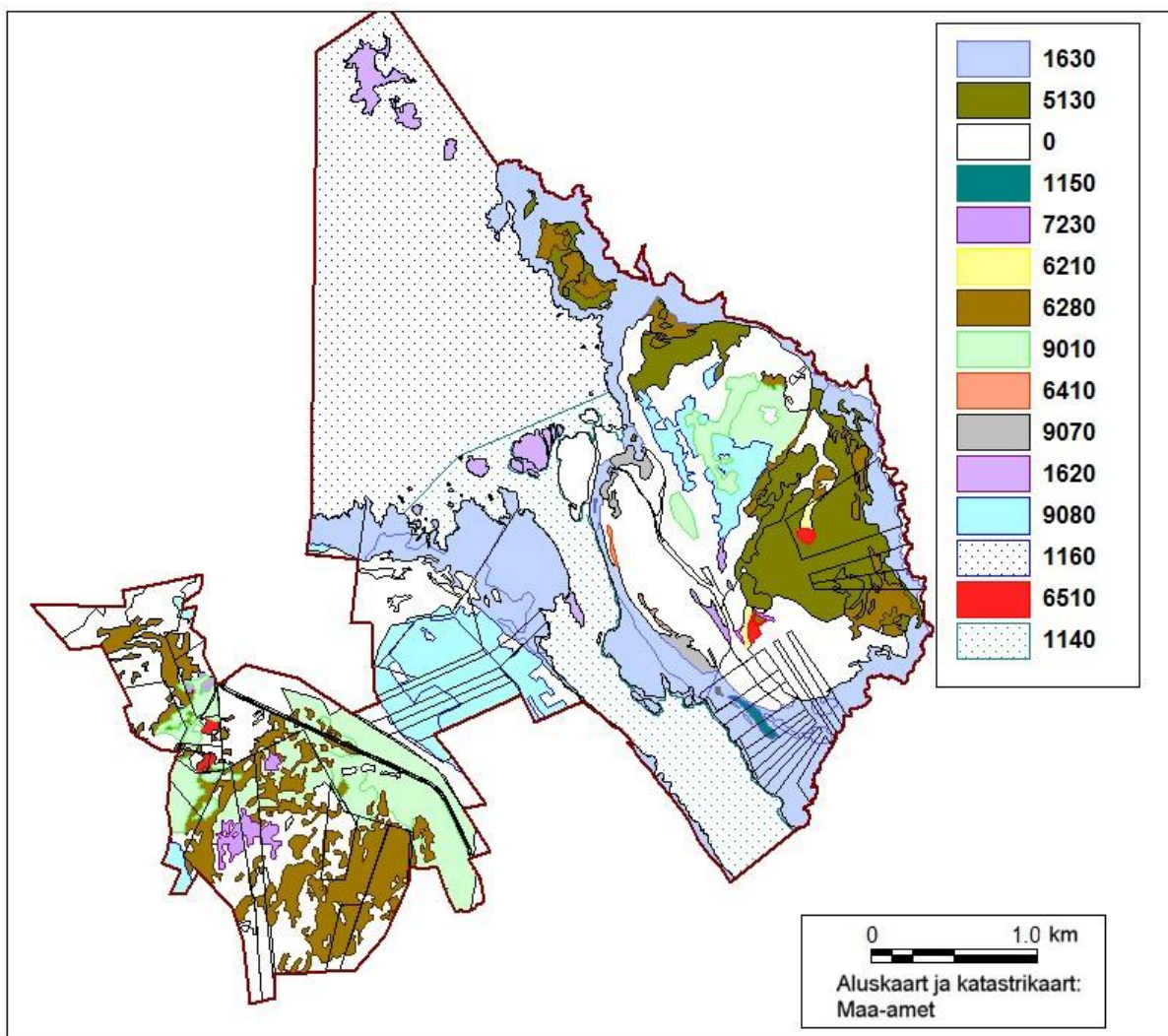
LK III kat, LoD-II, IV, KE-ei

Suur-rabakiil on vesikiillaste sugukonda kuuluv putukas, kelle elupaikadeks on taimestikurikkad tiigid ja järved, vaigse vooluga jõekäärud ning kanalid. Kaitsealal leiti liik 2012. a suvel Hagaste sihtkaitsevööndi soostuval niidul (madal soo) väikese püsiveekogu ääres. Kuna tegu on vaid 1 isendi vaatluse ja väga väikese veekoguga, mis võib kuivema suve korral põhjani ära kuivada, ei ole põhjust lisada liiki ala kaitse eesmärkide hulka.

2.2 KOOSLUSED

Kooslused ehk elupaigad on jaotatud tüüpidesse. KKK-s peetakse elupaigatüüpide all silmas EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (edaspidi *loodusdirektiiv – LoD*) I lisas nimetatud elupaigatüüpe. Tabelis 4 on tärniga (*) tähistatud esmatahtsad elupaigatüübid, mille kaitse on hädavajalik. Tabelis tähega “p” tähistatud elupaigatüübid on potentsiaalsed elupaigatüübid. Potentsiaalseteks niiduelupaikadeks on määratud degradeerunud (võsastunud, metsastunud või roostunud), kuid taastamis-hooldamistööde tegemise järel taastumisvõimelised niidualad. Potentsiaalseteks metsaelupaikadeks on määratud küpsed metsad, mida on raiutud, kuid mis on taastumisvõimelised, või keskealised majandamata metsad, mis saavutavad elupaigatüübile vastavad kriteeriumid lähima 30 aasta jooksul. 2010. aasta elupaigatüüpide inventuuri käigus registreeriti kaitsealal 318,3 ha nn 0(null)-alasad. 0-aladeks on määratud alad, mis ei vasta elupaigakriteeriumitele ka 40 aasta pärast (põllumaad, liigvee all olevad maad, roostunud alad, noored metsad või tugevalt majandatud metsad).

Vahtrepa maastikukaitsealal esindatud elupaigatüübid on kokkuvõtvalt toodud joonisel 5 ja tabelis 4.

JOONIS 5. Loodusdirektiivi elupaigatüüpide skeem

TABEL 4. Vahtrepa maastikukaitsealal inventeeritud elupaigatüübid

Kood	Elupaigatüübi nimetus	Pindala ha	LoD	KE/(KE)	LoA
1140	liivased ja mudased pagurannad	123,3	jah	ei/jah	jah
*1150	rannikulõukad	1,7	jah	ei/jah	jah
1160	laiad madalad lahed	322,2	jah	jah	jah
1220	püsitaimestuga kivrannad	+	jah	jah	jah
1620	väikesaared ning laiud	17,3	jah	ei/jah	jah
*1630	rannaniidud	145,6	jah	jah	jah
p1630		56,8			
5130	kadastikud	79,7	jah	jah	jah
p5130		9,5			

Kood	Elupaigatüübi nimetus	Pindala ha	LoD	KE/(KE)	LoA
6210	kuivad niidud lubjarikkal mullal	2,1	jah	jah	jah
*6280	lood (alvarid)	65,8	jah	jah	jah
p6280		38,8			
p6410	sinihelmikakooslused	0,9	jah	jah	jah
6510	aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud	3,0	jah	ei	jah
7230	liigirikkad madalood	9,3	jah	jah	jah
p7230		0,1			
8210	lubjakivipaljandid	+	jah	jah	jah
*9010	vanad loodusmetsad	53,4	jah	jah	jah
p9010		46,9			
9070	puiskarjamaad	6,6	jah	ei	jah
*9080	soostuvad ja soo-lehtmetsad	15,7	jah	jah	jah
p9080		63,7			

Tabel 5. Vahtrepa maastikukaitseala elupaigatüüpide võrdlus Väinamere loodusala natura standardandmetabeliga

Loodusala eesmärgid				Vahtrepa MKA-I (elupaiga kriteeriumile vastav ja) kaitse eesmärgiks seatud ala (ha)	% Väinamere loodusala eesmärkidest
Kood	% Väinamere hoiualast	Esinduslikkus	Pindala ha		
1130	2,2	A	5547,0	-	-
1140	1,4	C	3529,9	123,3	3,49
1150	0,3	C	756,4	1,7	0,22
1160	2,5	A	6303,5	322,2	5,11
1170	0,9	C	2269,2	-	-
1210	0	B	0,0	-	-
1220	0	C	0,0	-	-
1230	0	A	0,0	-	-
1310	0	C	0,0	-	-
1620	0,3	C	756,4	17,3	2,28
1630	2,4	C	6051,3	201,8	3,34
1640	0	A	0,0	-	-

Loodusala eesmärgid				Vahtrepa MKA-I (elupaiga kriteeriumile vastav ja) kaitse eesmärgiks seatud ala (ha)	% Väinamere loodusala eesmärkidest
Kood	% Väinamere hoiualast	Esinduslikkus	Pindala ha		
3260	0	C	0,0	-	-
4030	0	C	0,0	-	-
5130	0,4	C	1008,6	89,0 (89,2)	8,84
6210	0,2	C	504,3	2,1	0,41
6410	0,1	B	252,1	0,9	0,36
6430	0,3	B	756,4	-	-
6270	0,2	C	504,3	-	-
6280	0,8	C	2017,1	104,6	5,18
6450	1,7	A	4286,3	-	-
6510	0,3	B	756,4	- (3,0)	- (0,39)
6530	0,2	C	504,3	-	-
7160	0	A	0,0	-	-
7210	0,1	A	252,1	-	-
7230	0,4	C	1008,6	9,4	0,93
8210	0	A	0,0	+	+
9010	0,3	A	756,4	53,4	7,06
9020	0,5	B	1260,7	-	-
9050	0	B	0,0	-	-
9070	0,3	C	756,4	- (6,6)	- (0,87)
9080	1,2	C	3025,7	15,7	0,52
9180	0	C	0,0	-	-
91E0	0	C	0,0	-	-
1110	5,8	C	14624,0	-	-
7110	0	C	0,0	-	-
91D0	0	C	0,0	-	-
7220	0	B	0,0	-	-

Tabelis 5 on välja toodud Vahtrepa maastikukaitseala elupaigatüüpide osakaal suurest Väinamere loodusalast. Vahtrepa MKA (1388 ha) moodustab Väinamere loodusalast (253 487 ha) 0,55%. Kuigi varasemad andmed Vahtrepa MKA elupaigatüüpide kohta on puudulikud, näitavad 2010. a elupaigatüüpide inventuuri andmed, et vähese hoolduse tõttu on vähenemas poollooduslike elupaigatüüpide pindala ja halvenemas nende elupaigatüüpide seisund.

2.2.1 MUDASED JA LIIVASED PAGURANNAD (1140)

LoD I, KE-ei, LoA-jah

Selle elupaigatüübi all käsitletakse ookeani rannikul mõõnaga paljanduvaid ulatuslikke liiva- ja mudarandu. Läänemeres, kus tõusu ja mõõna peaaegu pole, põhjustavad aju- ja paguvett tugevad tuuled. Paguvesi jätab sarnaselt mõõnaga kuivale suuri laugeid ranna-alasid, kus leiavad hea toidulaua paljud veelinnud. Veetaseme kõikumisel kuivale jäävate muda-, savi- ja liivamadalate taimestik on enamasti üsna rikkalik, põhjaloomastiku liigiline koosseis ja arvukus sõltuvad hapnikutingimustest ja taimede olemasolust (Paal, 2004).

Tegemist on olulise lindude peatus- ning toitumiskohaga. 2001. aastal on Tiit Leito elupaigatüüpide inventuuril määratlenud kaitsealal selle elupaiga Hiiumaa ja Vohilaiu vahelisel kitsal merealal, esinduslikkuse hinnanguga „B“ (hea esinduslikkus). Elupaiga suuruseks on 123,3 ha. Eestis toimub maakerge kõige kiiremini Hiiumaal ja Loode-Eestis, umbes 2–3 mm aastas. Sellest tulenevalt võib elupaigatüübi pindala hakata vähenema. Teisalt, arvestades kliima soojenemist, võib hoopis mereveetase tõusma hakata. Võimaliku mereelupaiga pindala vähenemise arvel suureneb ilmselt rannaniitude pindala.

Kuna elupaigatüüp mudased ja liivased pagurannad on oluline lindude toitumispaik ja selle pindala moodustab kaitseala pindalast 8,9%, tuleb kaitseala kaitse-eeskirja täiendada ning see elupaigatüüp lisada kaitseala kaitse eesmärkide hulka.

Pikaajaline eesmärk: elupaigatüüp pindalaga 111 ha (vähenemine on tingitud jätkuvast maakerkest) esinduslikkusega B.

Lühiajaline eesmärk: elupaigatüüp pindalaga 123 ha esinduslikkusega B.

Ohutegurid: roostumine, eutrofeerumine, kuivendamine, ehitustegevus (lisaks maakerge või kliima soojenemisest tingitud mereveetaseme tõus).

Meetmed: rannaniitude taastamis- ja hooldustööd Hiiumaa ja Vohilaiu rannaniitudel ning nendevahelistel pisisaartel (kui linnustiku inventuuri andmed seda soovivad); (elupaigatüübil või selle naabruses planeeritava majandustegevuse korral jälgida, et elupaigatüübil ei toimuks ehitamist, süvendamist vmt elupaigatüüpi kahjustavat ja seetõttu üldjuhul keelatud tegevust).

2.2.2 RANNIKULÕUKAD (*1150)

LoD I, KE-ei, LoA-jah

Läänemere rannikulõukad on väikesed, harilikult madalad, osaliselt merega ühenduses olevad või maakerke tagajärjel sellest suhteliselt hiljuti eraldunud veekogud. Põhja katab tüse mändvetikatega kaetud mudakiht, elustik on enamasti vaene. Rannikulõukaid hinnatakse eelkõige ravimudavarude ja rikkaliku linnustiku tõttu (Paal, 2007).

2010. aasta inventuuri käigus on kaitsealal registreeritud üks 1,7 ha suurune rannikulõugas Vohilaiu lõunaosas, mille esinduslikkus on B. Kuna tegu on esmatähtsa elupaigatüübiga, mis on Väinamere loodusala eesmärgiks, tuleb see elupaigatüüp lisada ka kaitseala kaitse eesmärkide hulka.

Pikaajaline eesmärk: elupaigatüüp pindalaga 1,7 ha esinduslikkusega B.

Lühiajaline eesmärk: elupaigatüüp pindalaga 1,7 ha esinduslikkusega B.

Ohutegurid: roostumine ja eutrofeerumine.

Meetmed: rannikulõuka kallaste niitmine ja karjatamine.

2.2.3 LAIAD MADALAD LAHED (1160)

LoD I, KE-jah, LoA-jah

Tavaliselt on need elupaigad merelainete otsese mõju eest varjatud. Lahtede põhi on enamasti pehme, kaetud liiva või saviga ja enamasti rikkalikult taimestunud. Vesi on suveperioodil soe, talvel aga võib jääkate ulatuda põhjani. Mitmekesise põhjaelustiku tõttu leiavad sellistest lahtedest toitu paljud eri liiki linnud (Paal, 2007).

Mereinstituudi andmetel (2009. a kaardikihtidel) on Hiiumaa ja Vohilaiu vaheline laiem mereala määratletud elupaigatüüpi laiad madalad lahed. Elupaigatüübi pindala kaitseala piires on 322,2 ha ja esinduslikkus on B.

Pikaajaline eesmärk: elupaigatüüp pindalaga 322 ha esinduslikkusega B.

Lühiajaline eesmärk: elupaigatüüp pindalaga 322 ha esinduslikkusega B.

Ohutegurid: roostumine, süvendamine, kaadamine ja ehitustegevus.

Meetmed: rannaniitude taastamine ja hooldamine; (elupaigatüübil või selle naabruses planeeritava majandustegevuse korral jälgida, et elupaigatüübil ei toimuks ehitamist, süvendamist, kaadamist vmt elupaigatüüpi kahjustavat ja seetõttu üldjuhul keelatud tegevust).

2.2.4 PÜSITAIMESTUGA KIVIRANNAD (1220)

LoD I, KE-jah, LoA-jah

See elupaigatüüp hõlmab jämedast kruusast ja veeristikust rannavalle ning kiviseid moreenrandu, kuhu tormilained tavaliselt ei ulatu ning kus on kujunemas või kujunenud püsitaimestu. Kivirannad moodustavad nii ajas kui ka ruumis loomuliku jätku esmastele klibuvallidele (1210). Taimestumine võib sellesse tüüpi kuuluvates elupaikades olla sageli mosaiikne või kohati puududa (Paal, 2004).

See elupaigatüüp esineb Vohilaiu avamerepoolsel kaldal. 2010. aasta inventuuri käigus ei ole elupaigatüüpi eraldi kaardistatud, vaid on kirjeldatud kui kaasnev tüüp rannaniidul.

Pikaajaline eesmärk: elupaigatüüp on Vohilaiu rannaniidul kaasneva tüübina säilinud.

Lühiajaline eesmärk: elupaigatüüp on Vohilaiu rannaniidul kaasneva tüübina säilinud.

Ohutegurid: ebaseaduslikud tegevused (maavarade kaevandamine, pinnase teisaldamine ja mootorsõidukitega sõitmine).

Meetmed: (ohutegurid on kehtiva kaitsekorraga minimeeritud), selgitustöö ja elupaigatüübi kaitseks kirjalike tingimuste seadmine kaitsealal tegutsejatele (jahimehed, koosluste taastajad ja hooldajad, maaomanikud jt).

2.2.5 VÄIKESAARED NING LAIUD (1620)

LoD I, KE-ei, LoA-jah

Eestis loetakse sellesse elupaigatüüpi kuuluvaiks väikesaared, mille pindala ei ületa 10 ha. See elupaigatüüp on oluline eeskätt lindude pesitsus- ja puhkepaigana ning hüljeste lesilana.

Taimkate on väikesaartel tavaliselt väga hõre, kohati paljanduvad pealiskorra kivimid. Väikesaarte ja laidude taimkatet mõjutavad riimvesi ja jätkuv maakerge, ent olulised on ka tuul, kestev päikesepaiste ning üldine kuivus (Paal, 2004).

Sia elupaigatüüpi kuuluvad kaitsealal asuvad väikesed saarekesed ja rahud. Elupaigatüüpi esineb kaitsealal kokku 17,3 ha. Hiiumaa ja Vohilaiu vahelisel merealal paiknevad saarekesed on kõik tugevasti roostunud. Kuna väikesaared ning laiud kuuluvad osaliselt elupaigatüüpi rannaniidud, siis on kkp-l nendel saarekestel ja rahudel ette nähtud teha taastamis- ja hooldamistööid (III prioriteetsusklassi tegevustena).

Vohilaiust loodesse jäävad saarekesed ja Uuemaarahu on selle elupaigatüübi kõige esinduslikumad näited. Need saared on ka haruldaste haudelindude olulised pesitsusalad. Kui loodusjõud ei suuda roostumist ja kulustumist ohjata, tuleb nendel saarekestel teha liigikaitsetööid (niitmist ja karjatamist). Tööde vajadust hinnatakse linnuseire või -inventuuri käigus. Kuna väikesaari ja laidusid loodusdirektiivis eraldi elupaigatüübina ära märgitakse, laiud on olulised lindude pesitsuskohad ning laiud on Väinamere loodusala ja linnud Väinamere linnuala eesmärgiks, tuleb see elupaigatüüp lisada ka kaitseala kaitse eesmärkide hulka.

Pikaajaline eesmärk: elupaigatüüp pindalaga 9 ha esinduslikkusega B ja 8 ha esinduslikkusega C.

Lühiajaline eesmärk: elupaigatüüp pindalaga 8 ha esinduslikkusega B ja 9 ha esinduslikkusega C.

Ohutegurid: roostumine ja kulustumine.

Meetmed: rannaniitude taastamis- ja hooldamistööd, vajadusel liigikaitsetööd (pilliroo ja rohu niitmine ning karjatamine).

2.2.6 RANNANIIDUD (*1630)

LoD I, KE-jah, LoA-jah

Rannaniidud on lagedad madalakasvuliste taimedega looduslikud või poollooduslikud rohumaad. Ühelt poolt mõjutab siinse taimkatte kujunemist maakerge: veepiirilt maismaa poole eristuvad selgesti taimkatte võõndid, mille laius sõltub pinnamoest, setetest ning maapinna kõrgusest. Teiselt poolt kujundab rannaniite inimene: koduloomi karjatades ja heina niites on taimkate hoitud madala ja liigirikkana ning loodud soodsad elutingimused eri liiki lindudele. Kui karjatamine ja niitmine lakkab, kasvavad need väärtuslikud elupaigad täis pilliroogu, võsastuvad ja metsastuvad (Paal, 2004).

Rannaniidud asuvad kaitsealal Hiiumaa rannikul ja Vohilaiu rannavööndis. Esinduslikkusega A–C on 2010. aasta inventuuri käigus registreeritud rannaniite 145,6 ha. Potentsiaalsete rannaniite (p1630) on registreeritud 56,8 ha. Potentsiaalseteks rannaniitudeks on määratud alad, mis on tugevasti roostunud, kuid mida on võimalik taastada ja seejärel hooldada rannaniiduna. Vohilaiul on lisaks registreeritud ka üks 12,9 ha suurune 0-ala, mis on tugevasti roostunud, kuid ühenduses rannaniiduga. Seda ala tuleks võimalusel samuti käsitleda kui potentsiaalset rannaniitu ja sealgi teha taastamis- ja hooldustööid. Elupaigatüübi väikesaared ning laiud (1620) taimestik sarnaneb rannaniidu omaga. Lindude vajadustest lähtuvalt (vajadust hinnatakse linnustiku seire ja inventuuri käigus) on kkp-l kavandatud nende alade (17,3 ha) taastamis- ja hooldustööd. Kui Uuemaarahu ja Vohirahu äärsed saarekesed vajavad ilmselt ainult hooldustööid, siis Hiiumaa ja Vohilaiu vahelised väikesaared on tugevalt

roostunud ning vajavad esmalt taastamistöid. Rannaniidu taastamis- hooldamistöde hulka on määratud ka 2010. aasta inventuuri käigus Vohilaiu rannavööndis registreeritud puiskarjamaad (6,6 ha) ja väikesed kadastikud (0,2 ha).

Kaitseala rannaniite hakkas Hiiumaa rannikul taastama ja hooldama 2010. aastal kohalik elanik Juta Laidro. 2011. aastal olid veised Vohilaiul. 2012. aastaks oli veiste kari kasvanud 76 pealiseks (koos vasikatega). Arvestades karja suurust ja rannaniitude pindala on selge, et karjatamiskoormus ei ole piisav, seda eriti Vohilaiu rannaniitudel.

Soodsa seisundi kirjeldus: heas seisukorras rannaniit on hooldatud, merepoolne serv on madalmurune ja merele avatud. Sisemaa poole jäävatel hooldatud aladel vaheldub madalmurune rohustu erinevas kõrgustes rohustutega, mille kõrgus ei ületa 50–75 cm. Madalmurused rannaniidu osad on madalad ka oktoobri kuus (Lotman, 2011).

Pikaajaline eesmärk: elupaigatüüp pindalaga 175 ha esinduslikkusega B ja 63 ha esinduslikkusega C.

Lühiajaline eesmärk: elupaigatüüp pindalaga 155 ha esinduslikkusega B ja 83 ha esinduslikkusega C.

Ohutegurid: roostumine, kulustumine, võsastumine ja metsastumine.

Meetmed: jätkata karjatamist (I prioriteet) esinduslikel rannaniitudel (145,6 ha), karjatamiskoormusega 0,4–1,3 loomühikut hektarile (edaspidi *lü/ha*), sõltuvalt rohustu produktiivsusest. II prioriteedina tuleb taastada endised rannaniidud roostunud, kadastunud ja metsastunud (puiskarjamaad) aladel (76,5 ha). III prioriteedina tuleb taastada ja hooldada rannaniite pisisaartel ja rahudel (17,3 ha), kui see on vajalik (linnustiku seire ja/või inventuuri andmetel). Rannaniidu kadastunud aladel ja puiskarjamaadel tuleb taastamistöid teha kahe võttega. Esimese võttena raiutakse aladel välja 50% puittaimestikust ja karjatatakse kahelkolmel aastal karjatamiskoormusega 1,3–1,5 lü/ha. Teise võttena raiutakse ala lagedaks ja jätkatakse veel paaril aastal karjatamist suurema karjatamiskoormusega. Roostike taastamisel rannaniiduks on kaitsekorralduskavas meetmena nähtud ette roo purustamist kahel esimesel aastal. Peale taastamistöid tuleb aladel karjatada karjatamiskoormusega 1,3–1,5 lü/ha. Kuna taastatavatel rannaniitudel asuvad roostikud on olnud majandamata, siis sobivad need alad esialgu ka roovarumisaladeks.

2.2.7 KADASTIKUD (5130)

LoD I, KE-jah, LoA-jah

Kadastikud on Eestis poollooduslikud kooslused, mis enamasti on kujunenud karjatamise ning niitmise lõppemisel loopealsetel (alvaritel), liivanõmmedel jm kuivades kasvukohtades asuvatel endistel niitudel. Lookadastikud kasvavad karbonaatsetel muldadel – rendsiinadel –, mis on arenenud massiivsel pael või selle murenemisel tekkinud rähal, ning nende levik on Eestis väga selgepiiriline, hõlmates Saaremaad ning Loode- ja Põhja-Eesti paealaid. Liivaste leetunud muldadega nõmmedele võivad kadastikud mõnikord kasvada ka metsade lageraie või põlemise järel (Paal, 2007).

Kaitseala kadastikud paiknevad kõik Vohilaiul. Elupaigalaikude suurused jäävad vahemikku 0,1–52,1 ha ja kokku on neid laiul koos potentsiaalsete kadastikega (p5130; 9,5 ha) 89,2 ha. Valdavalt on tegemist kinnikasvanud looniitudega (*6280), mis loomuliku suktsessiooni tulemusena on hakanud metsastuma. Rannaniidul asuvad väikesed kadastikud (kokku 0,2 ha) on otstarbekas taastada rannaniiduks (vt KKK 2.2.6).

Pikaajaline eesmärk: Vohilaiul elupaigatüüp pindalaga 30 ha esinduslikkusega A ja 34 ha esinduslikkusega B ning 25 ha esinduslikkusega C.

Lühiajaline eesmärk: Vohilaiul elupaigatüüp pindalaga 15 ha esinduslikkusega A ja 48 ha esinduslikkusega B ning 26 ha esinduslikkusega C.

Ohutegur: metsastumine.

Meetmed: Vohilaiu kadastikes võsa- ja puurinde raie kahe kuni kolme võttega, karjatamine karjatamiskoormusega 0,2–1 lü/ha.

2.2.8 KUIVAD NIIDUD LUBJARIKKAL MULLAL (*OLULISED ORHIDEEDE KASVUALAD – 6210)

LoD I, KE-jah LoA-jah

Sia elupaigatüüpi kuuluvad poollooduslikud (kultuuristamata) pärisaruniidud karbonaadirikikal mullal. Pinnamood on tasane või nõrgalt lainjas, mullaks on keskmise sügavusega ja sügavad rähksed rendsiinad (K''') või leostunud liivsavimullad (Ko). Muld on enamasti kuiv või taimekasvatuse seisukohast parasniiske. Käpaliste olulised kasvualad on sellised, millel:

- a) leidub palju käpaliste liike;
- b) kasvab vähemalt üks antud riigis mitte eriti tavalise käpalise märkimisväärne populatsioon;
- c) kasvab üht või mitut liiki käpalisi, mis on antud riigis haruldased, väga haruldased või unikaalsed (Paal, 2007).

Lisaks ülalmainitule kirjeldab elupaiga soodsat seisundit kuiva- ja lubjalembeste taimeliikide rohkus, lubjarikas muld ja rohukamara olemasolu (PKÜ, 2011).

Kaitsealal esineb elupaigatüüpi Vohilaiu keskosas kokku 2,1 ha suurusel alal, esinduslikkusega C. Kuid endistel põllu- ja heinamaadel, mida kunagi on väetatud, on inventeeritud elupaigatüüp aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), mis elupaigatüübina looduskaitse väärtust ei oma ning mille kaitse ei ole kaitseala eesmärgiks. Aja jooksul ja hooldustööde tulemusena on selle elupaigatüübi (6510) arvel võimalik taastada elupaigatüüp kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210). Selle tulemusena suureneb viimase tüübi (6210) pindala kuni 3,0 ha võrra.

Pikaajaline eesmärk: elupaigatüüp pindalaga 2 ha esinduslikkusega B ja 3 ha esinduslikkusega C.

Lühiajaline eesmärk: elupaigatüüp pindalaga 2 ha esinduslikkusega B.

Ohutegurid: kulustumine ja võsastumine.

Meetmed: karjatamine karjatamiskoormusega 0,2–1,2 lü/ha.

2.2.9 LOOD (*6280)

LoD I, KE-jah, LoA-jah

Loopealsed on enamasti kuivad või väga kuivad kasvukohad paepealsetel või rähkmuldadel. Iseloomulik on õhuke orgaaniline kiht otse karbonaatsel aluskivimil. Taimestik on hõre ja madal, kuid liigirikas. Loopealsed on poollooduslikud kooslused ehk pärandkooslused. Nad on kujunenud aastasade, isegi aastatuhandete vältel inimese ja looduse koostöös.

Loopealsete elustik vajab püsijäämiseks mõeldavat inimtegevust ja nii tagab loopealsete säilimise vaid regulaarne hooldus, eelkõige karjatamine. Hooldamise lakkamisel hakkab lookooslus kinni kasvama kadakate ja mändidega (Helm, 2010) ning looniidust kujuneb hooldamise lakkamisel kadastik (5130), mille kaitseväärtus on tunduvalt madalam looniidu kaitseväärtusest.

Looniidud (*6280) paiknevad kaitsealal Vohilaiul ja Kallaste pangast loodesse ja lõunasse jääval alal. Kui Vohilaiul moodustavad looniidud valdavalt komplekse terviku rannaniitudega (*1630) ja neid karjatatakse, siis Hiiumaal paiknevatel looniitudel on karjatamine lõppenud aastakümneid tagasi ning ala võsastub ja metsastub. 2010. aasta inventuuri käigus registreeriti looniite 66,9 ha ja potentsiaalseid looniite (p6280) 28,8 ha. Potentsiaalseteks looniitudeks on määratud liigirikkad, kuid väikesed või kinnikasvavad alad metsade keskel. Et niitusid hoida avatuna ja paremini hooldada, ühendati elupaigatüüpide kihil lähestikku asetsevad niidud omavahel hõredate ja nooremate metsadega (endised looniidud). Sellest tulenevalt suurenes looniitude pindala 8,9 ha võrra (104,6 ha-ni). Muudetud elupaigatüüpide kihil jaguneb looniitude esinduslikkus järgmiselt: A – 2 ha, B – 52 ha, C – 11,8 ha ja D – 38,8 ha. Sõltumata Hiiumaa osas olevatele looniitudele hooldaja leidmisest või mitteleidmisest, tuleb niitude liigirikkuse säilimiseks taastada esmalt nende avatus. Selleks tuleb niitudelt eemaldada võsa- ja puurinne ning, hoolduse puudumisel, korrata puittaimestiku raiet iga viie aasta järel.

Soodsa seisundi kirjeldus: heas seisukorras loopealsete rohustu on madalakasvuline, väheproduktiivne ja mitmekesine, koosnedes peamiselt lubjalembestest ja ekstreemseid kasvutingimusi taluvatest taimeliikidest. Enamasti kasvavad looaladel üksi või rühmiti kadakad (Helm, 2011).

Pikaajaline eesmärk: elupaigatüüp pindalaga 70 ha esinduslikkusega B ja 34 ha esinduslikkusega C.

Lühiajaline eesmärk: elupaigatüüp pindalaga 60 ha esinduslikkusega B ja 44 ha esinduslikkusega C.

Ohutegurid: võsastumine ja metsastumine.

Meetmed: jätkata Vohilaiu loodude karjatamist karjatamiskoormusega 0,2–0,5 lü/ha; Hiiumaale jäävatel loodudel võsa ja puurinde raie ning peale taastamistõid karjatamine karjatamiskoormusega 0,2–1 lü/ha. Kui hooldajat alale ei leita, tuleb loodude avatuna hoidmiseks teostada puittaimestiku raiet iga 5 (või vähemalt 10 aasta) järel.

2.2.10 SINIHELMIKAKOOSLUSED (6410)

LoD I, KE-jah, LoA-jah

Enamikul Eesti sinihelmikaniitudel erilist looduskaitselist väärtust ei ole, sest need on valdavalt kujunenud tugeva inimõju (kuivendamine) tulemusena sekundaarselt. Selle elupaigatüübi all tuleks käsitleda kuivendamata või kuivenduse nõrga mõjuga ning suhteliselt rohke sinihelmikaga kooslusi. Neid kasvab niiskematel pärisaruniitudel, kuivendusest mõjutatud soostuvatel niitudel, loopealsetel, samuti õhema turbalasundiga madalsoodes (Paal, 2007).

2010. aasta inventuuri käigus on kaitsealal potentsiaalseid sinihelmikakooslusi registreeritud ainult 0,9 ha. Need kitsad alad metsade vahel jäävad Vohilaiule ja on ühenduses suure rannaniiduga.

Pikaajaline eesmärk: elupaigatüüp pindalaga 0,9 ha esinduslikkusega B.

Lühiajaline eesmärk: elupaigatüüp pindalaga 0,9 ha esinduslikkusega C.

Ohutegurid: võsastumine ja metsastumine.

Meetmed: karjatamine (koos rannaniiduga) karjatamiskoormusega 0,2–1 lü/ha.

2.2.11 AAS-REBASESABA JA ÜRT-PUNANUPUGA NIIDUD (6510)

LoD I, KE-ei, LoA-jah

Loodusdirektiivi sellesse elupaigatüüpi kuuluvad kooslused Eestis enamasti looduskaitselist väärtust ei oma, sest tegemist on kuni mõõdukalt väetatud niiskete arurohumaadega või meie tingimustes isegi kultuurrohumaadega, mille liigiline koosseis on väetise hulgast sõltuvalt ulatuslikult muutlik. Loodusdirektiivi seda elupaigatüüpi võib kasutada floristiliselt väärtuslikemate, kuid killustatult liigivaeste koosluste vahele jäävate alade tüpoloogilisel kvalifitseerimisel. Sellesse elupaigatüüpi arvatakse ka kaua aega tagasi – 30 aastat ja rohkem – sööti jäetud põllumaad, millel looduslik taimkate on peaaegu taastunud (Paal, 2004).

Siia elupaigatüüpi kuuluvad alad paiknevad kaitsealal endiste talukohtade juures nii Hiiumaa osas kui Vohilaiul. Tegemist on endiste põllu- ja heinamaadega, mida on kunagi väetatud, kuid mida on võimalik hooldustöödega taastada elupaigatüübiks kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210). Elupaigatüüpi esineb kaitsealal 3,0 ha suurusel alal, esinduslikkusega C.

Pikaajaline eesmärk: elupaigatüübist (6510) pindalaga 3 ha on kujunenud elupaigatüüp kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210) esinduslikkusega C.

Lühiajaline eesmärk: elupaigatüüp pindalaga 3 ha esinduslikkusega C.

Ohutegurid: võsastumine ja metsastumine.

Meetmed: karjatamine karjatamiskoormusega 0,2–1,2 lü/ha; üksikult asuvate elupaigatüübi laikude niitmine.

2.2.12 LIIGIRIKKAD MADALSOOD (7230)

LoD I, KE-jah, LoA-jah

Madalsoon on soode esimene arenguaste, kus rohkem kui 30 cm tusedusest turbakihist hoolimata saavad taimed suurema osa toitainetest põhjaveest. See elupaigatüüp hõlmab liigirikamat osa madalsoodest, mis enamasti toituvad lubjarikkast põhjaveest. Valitsevad madalakasvulised tarnad ja pruunsamblad, rohkesti leidub lubjalembeseid liike, teiste seas kãpalisi. Eestis laieneb see elupaigatüüp ka liigirikastele soostuvatele niitudele (Paal, 2004).

Vohilaiul on 2010. aasta inventuuri käigus seda elupaigatüüpi registreeritud kokku 2,5 ha. Need alad asuvad madalamatel pinnavormidel Vohioja järve ääres ja järvest põhjapoole jäävate metsade keskel. Hiiumaa osas jäävad liigirikkad madalsoon Kallaste pangast läände ja edelasse. Tegemist on endiste niiskete loodudega, mis kujunevad või on kujunenud madalsooniks. Osad alad on liigvee all aastaringi. Hiiumaa osas olevate elupaigatüüpide pindala on kokku 6,9 ha. Kaitsealale jäävate elupaigatüüpide esinduslikkuseks on määratud: B – 1,7 ha, C – 7,6 ha ja D – 0,1 ha.

Soodsa seisundi kirjeldus: soodsat seisundit iseloomustab liigirikas, madal, ideaaljuhul niidetav rohuline, milles on arvukalt niiskuslembeseid lõikheinaliste, rohhtaime ja

sammalde liike. Veerežiim on looduslik. Kõrge veetase ei lase alal metsastuda ning puurinde katvus ei ületa 30%. Esineb haruldasi ja ohustatud liike.

Pikaajaline eesmärk: elupaigatüüp pindalaga 7 ha esinduslikkusega B ja 2 ha esinduslikkusega C.

Lühiajaline eesmärk: elupaigatüüp pindalaga 5 ha esinduslikkusega B ja 4 ha esinduslikkusega C.

Ohutegurid: võsastumine ja metsastumine, kuivendamine (kuivendamise ohu minimeerib kehtiv kaitsekord).

Meetmed: taastamistöödega tuleb aladelt välja raiuda võsa- ja puurinne (8,6 ha); kuna tegemist on valdavalt liigvee all olevate ja pehme pinnasega aladega, millel kasvavad kaitsealused taimeliigid, tuleb hooldusvõtena karjatamise asemel kasutada puittaimestiku raiet iga 4–5 aasta järel (9 ha).

2.2.13 LUBJAKIVIPALJANDID (8210)

LoD I, KE-jah, LoA-jah

Sellesse elupaigatüüpi kuuluvad meil paeseinandid nende pragudes kasvava taimestuga. Karbonaatsete kivimite seinandeid leidub Põhja-Eesti pankrannikul (klindil), Soome lahte suubuvate jõgede (Keila, Jägala, Valgejõgi, Narva) kanjonorgudes, üksikuid järsakuid on veel sisemaale jäävatel Lääne-Eesti klindi paekõvikutel Kirblas, Salaveres jm (Paal, 2007).

Sia elupaigatüüpi kuulub kaitsealal oleva üle 500 meetri pikkune ja 7,5 meetri kõrgune Kallaste panga paljand. Aluspõhja paljandi pikkus on 37 meetrit ja suurim kõrgus 3,5 meetrit. Selles nähtuvad Juuru lademe lubjakivi ja savika lubjakivi kihid. Viimased on murenemisele vähem vastupidavad, mistõttu astangusse on tekkinud kulbaste rida (Heinsalu, 1987). Astangul kasvavad mitmed haruldased samblaliigid.

Kuna tegemist on joonobjektiga, ei ole 2010. aasta inventuuri käigus elupaika (8210) eraldi kaardistatud, vaid on kirjeldatud kaasneva elupaigatüübina tüübile vanad loodusmetsad (*9010).

Pikaajaline eesmärk: elupaigatüüp pikkusega 37 m ja kõrgusega 3,5 m.

Lühiajaline eesmärk: elupaigatüüp pikkusega 37 m ja kõrgusega 3,5 m.

Ohutegurid: paeastangu lõhkumine ja liikide hävitamine (tallamine, eemaldamine).

Meetmed: külastajate keskkonnateadlikkuse tõstmine infotahvlite abil (on parkla juures olemas); vajadusel piirdeaia rajamine astangu alla.

2.2.14 VANAD LOODUSMETSAD (*9010)

LoD I, KE-jah, LoA-jah

Selle elupaigatüübi all käsitletakse looduslikke vanu metsi, aga ka hiljutiste põlengualade looduslikult uuenenud noori puistuid (Paal, 2007). Looduslikud vanad metsad esindavad vähese inimõjuga või üldse igasuguse inimõjuta kliimakskoosluseid ehk siis suksessioonirea hiliseid staadiume. Metsad on kindlasti järjepidevad (Palo, 2010).

Soodsa seisundi kirjeldus:

- * puistu on erivanuseline ja eriliigiline
- * suhteliselt ühevanuselise puistu puhul ületab I rinde okaspuude vanus 100 aastat ja kõvalehtpuudel 80 a, raiejärgi pole võimalik tuvastada või on tegemist üksikpuude valikraiega, mis pole mõjutanud puistu liigilist koosseisu
- * eri vanusega puud moodustavad grupe, esineb häile, lamapuid ja surnult seisvaid puid, leidub tugevasti kõdunenud sammalde ja taimedega kaetud lamapuid
- * metsa veerežiim on rikkumata
- * esineb inimpeglikke liike (Palo, 2010)

Vanad loodusmetsad esinduslikkusega B–C paiknevad kaitsealal Hilleste-Hellamaa maantee ääres ja Vohilaiu keskosas pindalaga kokku 53,4 ha. Tegemist on vanade (100–160 a) männienamusega puistutega, mis kasvavad valdavalt kastikuloos kasvukohatüübis. Maanteest lõunasse jäävat elupaigalaiku poolitab vööndi piir, mis jätab 24,6 ha suurusest elupaigatüübi alast 6,1 ha piiranguvööndisse. Seal on tehtud ka turberaie 0,8 ha. Tuleb kaaluda sihtkaitsevööndi laiendamist, et saaks kaitsta väärtuslikku elupaigamassiivi terviklikult. Hilleste-Hellamaa maantee ääres oleva parkla ja Kallaste pangani viiva jalgtees ääres võib koristada ja raiuda langenud või langemisohlikke puid. Kaitse-eeskirjas käsitletud vaadete avamiseks tehtavate raietega peab olema aga väga ettevaatlik, sest pangaastangul kasvavad haruldased samblaliigid ei talu liigset avatust. Potentsiaalset elupaigatüüpi vanad loodusmetsad on 46,9 ha, kuid sellest on suurem osa tzoneeritud piiranguvööndisse. Seetõttu on kaitsekorraga tagatud, et 30 aastaga saavutab elupaigatüübile vastavuse vaid 14 ha sihtkaitsevööndis asuvast metsast.

Pikaajaline eesmärk: sihtkaitsevööndis elupaigatüüp pindalaga 53 ha esinduslikkusega B ja 14 ha esinduslikkusega C.

Lühiajaline eesmärk: sihtkaitsevööndis elupaigatüüp pindalaga 41 ha esinduslikkusega B ja 11 ha esinduslikkusega C.

Ohutegur: metsade raie (osaliselt ohjatud kehtiva kaitsekorraga).

Meetmed: protsessikaitse; võimaldada elupaigatüübil areneda ilma inimesepoolse vahelesegamiseta; Vahtrepa piiranguvööndis olev vana loodusmets, mille pindala on 6,1 ha ja esinduslikkus on B, tuleb tzoneerida Kallaste sihtkaitsevööndisse.

2.2.15 PUISKARJAMAAD (9070)

LoD I, KE-ei, LoA-jah

Puiskarjamaad on hõreda puurindega või puudetukkade ning niidulaikudega mosaiiksed taimekooslused, mis on kujunenud põõsaste ja puude osalise raiumise, niitmise ning karjatamise koosmõjul. See on ala, kus rohukamar on püsinud pikka aega tänu koduloomade karjatamisele, mitte aga niitmisele (Paal, 2007).

Kaitsealal inventeeriti 2010. a puiskarjamaid Vohilaiul kokku 6,6 ha. Tegemist on siiski metsastuvate rannaniidu laikudega, mida karjatatakse. Rannaniitude taastamis- ja hooldamistöde käigus kujundatakse antud puiskarjamaad liigiliselt palju väärtuslikumateks rannaniitudeks.

2.2.16 SOOSTUVAD JA SOO-LEHTMETSAD (*9080)

LoD I, KE-jah, LoA-jah

Laiamahuline lehtmetsade elupaigatüüp, millesse kuuluvad soostuvad lehtmetsad, (päris)madalsoometsad kui ka lodumetsad. Kõik need metsad kasvavad tasasel maal, laugetes nõgudes või nõlvade jalamil, kus põhjavesi on maapinna lähedal. Põhjavee tase on muutlik: kevadeti on see kõrge, ulatudes tihti maapinnale, suvel langeb sügavamale. Soostuvates metsades ei küüni turbahorisoni tusedus 30 sentimeetrit, madaloo- ja lodumetsades on keskmiselt või hästi lagunenenud turvas sügavam. Madaloo- ja lodumetsades on mineraalainete poolest üsna vaene, rohkem mineraalaineid sisaldab lodumetsade liikuvam põhjavesi. Soostumise algstaadiumis valitsevad puurindes paiguti kuusk ja arukask, madaloo- ja lodumetsades sookask ning lodumetsades sanglepp koos sookasega (Paal, 2004).

2010. a inventuuri käigus registreeriti kaitsealal seda elupaigatüüpi 15,7 ha, esinduslikkusega C. Potentsiaalsete elupaikade pindalaks saadi 63,7 ha. Tegemist on esimese põlvkonna lehtpuumetsadega, mis on kasvanud endistele põllumajanduses kasutusel olnud maadele ja mida on vähesel määral kuivendatud. Suurem tükk jääb Kallaste panga ja mere vahelisele madalamale alale. Tegemist on piiranguvööndiga ja valdavalt eramaadega, kus on tehtud ka turberaieid. Raietega on rikutud suure elupaigatüki ühtset struktuuri. Hagaste sihtkaitsevööndis 2010. aasta inventuuri käigus 0-aladeks registreeritud lehtpuuenamusega puistutest on vähemalt 5 ha lähima 30 aasta jooksul kujunemas elupaigatüübile vastavaks (esinduslikkusega C).

Pikaajaline eesmärk: elupaigatüüp esinduslikkusega C on Vohilaiul pindalaga 18 ha ja Hagaste sihtkaitsevööndis pindalaga 6 ha.

Lühiajaline eesmärk: elupaigatüüp Vohilaiul ja Hagaste sihtkaitsevööndis pindalaga 19 ha ja esinduslikkusega C.

Ohutegurid: metsade majandamine ja kuivendamine.

Meetmed: kaitsekorrast tulenevalt lasta sihtkaitsevööndis metsaelupaikadel areneda ilma inimesepoolse vahelesegamiseta (koosluse loodusilmelisemaks kujundamise järele vajadus puudub); kuivendussüsteemid jätta sihtkaitsevööndis hooldamata (kuivendussüsteemide eesvoole sihtkaitsevööndisse ei jää).

2.3 MAASTIKUD

2.3.1 POOLLOODUSLIKUD KOOSLUSED JA PÄRANDMAASTIKUD

Poollooduslikuks koosluseks nimetatakse pikaajalise inimtegevuse mõjul kujunenud loodusliku elustikuga kooslust, kus on niidetud heina või karjatatud loomi, nt puisniidud, loopealsed, soostunud niidud, soo-, ranna-, lammi- ja aruniidud ning puiskarjamaad. Neis kooslustes on tänu inimõjule suurenenud liigirikkus ning samal ajal esinevad tihti koos erinevate biotoopide taimed (metsa- ja niidutaimestik, niidu- ja rannikutaimestik, soo- ja niidutaimestik jne). Poollooduslik kooslus hävib inimtegevuse lakates.

Kaitsealale jäävad põlised poollooduslikud kooslused nagu looniidud, rannaniidud, aruniidud ja puiskarjamaad. Hetkel on kunagise iseloomuliku maakasutuse vähenemise või lakkamise tõttu paljud poollooduslikud kooslused kaotanud oma iseloomuliku ilme ja liigirikkuse ning hakanud võsastuma ja metsastuma.

Ohutegurid: maakasutuse lakkamisest tingitud võsastumine ja metsastumine.

Meetmed: poollooduslike koosluste taastamis- ja hooldustööd.

2.3.2 MEREALA

Kaitseala rannikuvööndis ei esine esmaseid rannavalle. Rannik on lauge. Üleminek rannaniidult merealaks on sujuv. Vohilaiu põhjaosas ja Uuemaarahul esineb paiguti elupaigatüüpi püsitaimestuga kivirannad (1220). Vohilaiu lõunaosas on 2010. aasta elupaigatüüpide inventuuri käigus registreeritud ka 1,7 ha suurune rannikulõugas (*1150).

Mereala kuulub elupaigatüüpidesse laiad madalad lahed (1160) ning mudased ja liivased pagurannad (1140). Elupaigatüüp laiad madalad lahed jääb mereala läänepoolsesse laiemale merealale. Nii nagu nimigi ütleb, on meri madalas lahes madal, ulatudes maksimaalselt 2,7–2,9 meetrini. Elupaik pakub kude- ja toitumispaika erinevatele kalaliikidele ning on oluline veelindude toitumisalana. Elupaigatüüp mudased ja liivased pagurannad jääb Hiiumaa ja Vohilaiu vahelisele kitsale merealale (Vohi väin). Veetase elupaigas sõltub tuulesuunast. Kui puhuvad püsivad edela- ja läänetuuled, siis mereveetase tõuseb, püsivate kirde- ja idatuultega mereveetase aga langeb, paljastades kohati merepõhja juba üsna väikese veetaseme languse korral alla Kroonlinna nulli (Miller, 2012). Pagurannad on heaks toitumisalaks paljudele linnuliikidele. Merealale jäävad ka pisikesed saarekesed ja rahud, mis on olulised pesitsusalad paljudele linnuliikidele. Kui avatud merealal suudavad loodusjõud hoida saarekesed lagedatena, siis lainetuse eest varjatud paikades need roostuvad. Et pidurdada mereelupaikade roostumist ja eutrofeerumist, on kkp-l nähtud vajadusel ette roostunud saarekestel pilliroo niitmine ja karjatamine.

Ohutegurid: roostumine, eutrofeerumine, süvendamine ja ehitustegevus

Meetmed: rannaniitude ja väikesaarte hooldamine ning pilliroo lõikamine; merealal või selle naabruses planeeritava majandustegevuse korral eelnev keskkonnamõjude hindamine.

2.3.3 METSAD

Kaitseala metsad on valdavalt primaarsed, kasvades endistel loo-, aru-, ranna- ja soostuvatel niitudel. Ajaloolise verstakaardi järgi asetses metsamaa Kallaste panga ja vana maantee ääres. Samas kohas kasvas mets ka 1942. aasta kaardi järgi, kuid lisandunud on väike laik Vohilaiu keskosas (Maa-ameti ajaloolised kaardid).

Nendel vanadel metsaaladel on mets ka kõige väärtuslikum. Tegemist on üle 100 aasta vanuste männienamusega puistutega. Mänd ongi enamuspuliik kaitsealal, kasvades Kallaste pangast lõuna- ja edelaosas ning Vohilaiul. Lehtpuupuistud, mille enamuspuliigiks on kask, kasvavad laiguti Kallaste pangast lääne- ja edelapool ning Vohilaiu kesk- ja loodeosas. Suurem lehtpuupuistute massiiv jääb Kallaste panga ja mere vahelisele Vahtrepa piiranguvööndi alale. Mere ääres kasvavad sanglepikud ja Kallaste panga pool kaseenamusega lehtpuupuistu, segus sanglepa, haava ja saarega. Kaitseala lehtpuupuistud on vanusevahemikus 40–70 aastat ja kasvavad valdavalt leostunud gleimuldadel.

Metsi on kaitsealal majandatud üldiselt vähe. On piirkondi, nagu Vohilaid ja Kallaste panga ääres olev vana loodusemets, kus raieid ei ole tehtud. Samas on Kallaste pangast lääne- ja edelapool paiknevatel eramaadel tehtud raieid ka liiga suure intensiivsusega.

Raiete tegemisel kaitsealal tuleb jälgida, et loodusemetsadele iseloomulik vanuseline ja liigiline mitmekesisus ei väheneks. Tuleb säilitada suured, vanad ja silmapaistva võraga puud, linnuliikidele sobivad pesapuud, suured kadakad, põlemisjälgedega puud, jämedad

puutüükad ja õõnsustega puud. Raiete käigus tuleb säilitada jämedat (üle 20 cm diameetriga) erinevas lagunemisastmes lamapuitu, vähemalt 20 tk/ha ja samapalju surnud jalalseisvaid puid. Kui looduslik lamapuit raiutavates eraldustes puudub, siis tuleb raiete käigus seda tekitada. Raiuda ei tohi teiste kõlvikutega piirnevaid metsaservasid, säilitamiseks nii kaitsva riba võimalike tuulekahjustuste vastu. Eriti kehtib see Vohilaiu keskealiste männikute kohta, mis asuvad piiranguvööndis. Hiiumaa osas asuvate looniitude vaheliste metsade majandamisel võib metsamaterjali väljavedu üle looniitude toimuda ainult külmunud pinnasega. See tagab niidukamara säilimise, eriti niiske looniidu kasvukohatüüpides.

Ohutegurid: metsade majandamine.

Meetmed: inimõjude minimeerimine; Kallaste panga sihtkaitsevööndi suurendamine vanade loodusemetsade elupaigatüübi kaitseks.

2.3.4 ÜKSIKOBJEKT KALLASTE (VAHTREPA) PANK

EELIS-e ürglooduse kaardikihti kantud üksikobjekt. Objekt asub Hilleste-Hellamaa maanteest 120 meetri kaugusel. Tegemist on 500 meetri pikkuse ja 7,5 meetri kõrguse pangaastanguga, mille aluspõhja paljandi pikkus on 37 meetrit ja suurim kõrgus 3,5 meetrit. Hiiumaa ainuke tõeline pank – Kallaste (Vahtrepa) pank – võeti üksikobjektina kaitse alla juba 1958. aastal.

Ohutegurid: paeastangu lõhkumine ja liikide hävitamine (tallamine, eemaldamine).

Meetmed: külastajate keskkonnateadlikkuse tõstmine infotahvlite abil (on parkla juures olemas); vajadusel piirdeaia rajamine astangu alla.

3 ALA TUTVUSTAMINE JA KÜLASTUSKORRALDUS

3.1 KÜLASTUSKORRALDUS

Seni on kaitsealal külastust korraldatud ainult Hiiumaale jääva Kallaste panga juures. Tee ääres on parkla paarile bussile, infotahvel ja kuivkäimla. Olemas on panga juurde viiv puidumultsiga kaetud jalgtee, infotahvel lubjakivi kihtidest ja pangaastangul puidust trepp.

Külastuskoormus Kallaste pangal on mõõdukas. Kevadisel kooliekskursioonide ajal võib lühikest aega olla külastuskoormus suur, kuid suurema osa aastast külastatakse objekti juhuslikult ja väikese koormusega.

Vohilaiule pääseb Hiiumaalt jalgsi või traktoriga läbi vee Vohi silmas või mere poolt veesõidukiga, randudes laiul põhjarannikul. Sellest tulenevalt on külastuskoormus laiul väike ja külastatavus juhuslikku laadi. Vohilaiu põhjaossa väikese niidu peale on omaalgatuslikult rajatud lõkkeplats, kus laiul viibijad saavad puhata ja telkida.

Kaitseala külastavad peale Kallaste panga uudistajate tõenäoliselt taime- ja linnuhuvilised, veesõidukitega sõitjad ning kohalikud jahi- ja kalamehed. Arvestades kaitseala loodusväärtusi (nt merikotka pesitsemine Vohilaiul), tuleb kaitseala külastatavus hoida senisel tasemel.

Visioon ehk pikaajaline eesmärk: stabiilne külastuskoormus, mis on valdavalt seotud Kallaste pangaga, kaitseala loodusväärtused on säilinud ning külastuskoormus ei ohusta loodusväärtusi.

Lühiajaline eesmärk: Kallaste pangale on ehitatud teine puidust trepp (trepi planeeritav asukoht jääb olemasolevast trepist 50 meetrit ida poole, kuhu viib varasemalt olemasolev puitmultsiga kaetud jalgtee paeastangu peal). Lisaks on puitmultsiga kaetud ka pangaastangu alumine jalgrada, mis on ühenduseks kahe trepi vahel. Paeastangu peale on paekivikihte tutvustava infotahvli juurde paigaldatud puidust pink ja lisaks uus infotahvel metsa-, pärandkultuuri- ja looduskaitsealise informatsiooniga. Üks puidust pink on paigaldatud paeastangu alla varasemalt olemasoleva trepi kõrvale jalgraja äärde. Jalgteede äärde on paigaldatud seitse suunaviita. Vahtrepa piiranguvööndis on vaadete avamiseks looniitudele raiutud maha Hilleste–Hellamaa maantee äärne kitsas männiriba. Vohilaiu laagriplats on ametlikult tähistatud, varustatud küttepuudega ning kaitsealale sobimatu atribuutika ja praht on ära koristatud.

3.2 TARISTU

3.2.1 TEED

Avalikest teedest läbib kaitseala Hilleste–Hellamaa maantee ja Papsi tee. Need teed on kruusakattega ning heas seisukorras. Pinnasteeks võib pidada ka Kallaste panga serva pidi kulgevat Panga teed, mis oli vana Hilleste–Hellamaa maantee. Kuna liiklust seal enam ei toimu, võiks objekti käsitleda ja eksponeerida kui pärandkultuuriobjekti ning mainida seda Kallaste panga infotahvilil (vt KKK 4.3.2). Lisaks sõidetavatele teedele on kaitsealal vanu metsateid, mida mööda saab sõita maasturi, traktori või ATV-ga. Selliseid teid on kaitseala Hiiumaa osas u 4 km ja Vohilaiul 7–8 km.

3.2.2 KUIVENDUSKRAAVID

Kaitsealal on kuivenduskraave rajatud XIX sajandi algul, 1940. aastate lõpul ja lühemaid juppe ka lähiminevikus. Samuti on hiljuti süvendatud Hilleste-Hellamaa maantee äärset kraavi, mis mõjutab niiskusrežiimi teeäärsetel aladel.

Kuivenduskraavid esinevad hajusalt Hagaste sihtkaitsevööndis ning Kallaste panga ja mere vahelisel alal. Kokku on kaitsealal u 3,5 km kuivenduskraave. Kraave ei ole aastakümneid süvendatud ega hooldatud.

3.2.3 ELEKTRILIINID

Hagaste sihtkaitsevööndi välispiiri ja Niidi maaüksuse vahel kulgeb ida-lääne suunaline 10 meetri laiune ja 260 meetri pikkune elektriliin. Papsi tee äärest kulgeb 130 meetri pikkune elektriliin Osama maaüksuse hooneteni.

3.2.4 MUUD OBJEKTID

Kaitseala Hiiumaa osas Kallaste panga sihtkaitsevööndi ja Vahtrepa piiranguvööndi piiril suure looniidu ääres asub sihtkaitsevööndis jahikantsel koos piiranguvööndis asuva metssigade söötmisplatsiga. Kallaste pangast u 600 meetrit kagusse, kaitseala välispiiri äärde, jääb pooleks saetud puu, millele on paigaldatud lakukivi. Arvestades kaitsealal paiknevate looniitude liigirikkust, tuleb söödaplats, lakukivi ja jahikantsel koheselt likvideerida, sest lisasöödaga ligi meelitatud metssigadele meeldivad väga ka looniitudel kasvavate orhideeliste juuremugulad. Lisasööt aitab ka kährikul talve paremini üle elada. Kuid just see võõrliik on ohuks kõigile maas pesitsevatele linnuliikidele.

Eelpool mainitud söödaplatsi kõrval on Vahtrepa piiranguvööndis üle 20 aasta tagasi kokku lükatud prügimägi, mis asub Vana-Simuna maaüksusel. Prügimäe suuruseks on u 225 ruutmeetrit. Prügiga koos on looniidule toodud ka pioneerliike, mis kasvavad prügimäe ümbruses (vt skeemi lisa 5). Et vältida edasist reostumist ja kaitsta looniidule omast taimestikku, tuleb prügimägi likvideerida. Vana-Simuna maaüksuse omanikeks on eakad naisterahvad, keda on soovitatav kohalikul omavalitsusel ja kogukonnal abistada prügimäe likvideerimisel.

Vohirahul Lääne-Vohilaiu sihtkaitsevööndis asuvad jätkuvalt riigi omandis oleval maal kaks soojakut. Need on sinna omavoliliselt veetud aastaid tagasi kohalike kalameeste poolt. Soojakud on räämas ja inetud ning kaitsealale sobimatud, mistõttu need tuleb kaitsealalt eemaldada.

Vohilaiu kirderannal Vahtrepa piiranguvööndis asub mere poolt kaldale uhutud ujuv saun. Saun on lagunenu ja inetu ning kaitsealale sobimatu, mistõttu see tuleb kaitsealalt eemaldada.

4 KAVANDATUD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED JA EELARVE

4.1 UURINGUD JA INVENTUURID

Inventuurid on vajalikud kaitseala kaitseväärtustest parema ülevaate saamiseks. Andmed on puudulikud taimede ja lindude kohta. Tegemist on liigirikka alaga, kus esineb arvukalt II ning III kategooria kaitsealuseid taime- ja linnuliike. Paljude liikide leiud on juhuslikku laadi ning puudub selgem ülevaade liikide arvukusest, pindalast ja levikust.

4.1.1 TAIMELIIKIDE INVENTUUR

Taimestikku tuleb inventeerida II kaitsekategooria liikide ja loodusdirektiivi II lisa liikide osas, suurema tähelepanuga Kallaste pangast edela- ja lääneossa jäävatel looniitudel ning liigirikastel madalsoodel. Täpsustada tuleb eriti nende liikide esinemisalasid, mis on EELISesse kantud Hiiumaa taimkattekaardi alusel, kuid mis esinevad kaitsealal tõenäoliselt lokaalsemalt ja killustunumalt. Inventuur tuleb läbi viia kkp esimesel veerandil (soovitavalt 2015. a), et täpsustada liigikaitselisi ülesandeid ja eesmärke. Inventuuri käigus kogutud andmeid on kordusinventuuri või seire abil võimalik kasutada ka kaitse tulemuslikkuse hindamisel. Taimeliikide inventuur on II prioriteetsusega ja hinnangulise maksumusega 5000 eurot. Tööde korraldaja on KA.

4.1.2 LINNULIIKIDE INVENTUUR

Linnustiku inventuur tuleb läbi viia kaitseala Hiiumaa ja Vohilaiu rannikualadel ning nende vahelistel väikesaartel. Täpsustada tuleb linnudirektiivi I lisa liikide, Väinamere linnuala kaitse eesmärgiks olevate linnuliikide ning teiste kaitsealuste linnuliikide olemasolu ja pesitsusalasid. Linnustiku inventuur peab ka välja selgitama, kui oluline on kaitseala mereala, rannikuvöönd ja pisisaared rändepeatuspaijana. Inventuur tuleb teha kkp esimesel veerandil (nt aastal 2015), et täpsustada liigikaitselisi ülesandeid ja eesmärke. Inventuuri käigus kogutud andmeid on kordusinventuuri või seire abil võimalik kasutada ka kaitse tulemuslikkuse hindamisel. Inventuur peab andma hinnangu Hiiumaa ja Vohilaiu vahelisel merealal paiknevate roostunud saarekestel roo tõrjumise ja nende edaspidise rannaniiduna hooldamise vajadusele ning vajadusele aegajalt hooldada ka Uuemaarahu ja teisi Vohilaiust loodesse jäävaid saarekesi (kui loodusjõud ei suuda roostumist ja kulustumist ohjata). Linnuliikide inventuur on II prioriteetsusega ja hinnangulise maksumusega 4000 eurot. Tööde korraldaja on KA.

4.1.3 JÄIGA KEERDSAMBLA JA TURD-LÜHIKUPRA INVENTUUR

Jäiga keerdsambla (*Tortella rigens*) ja turd-lühikupra (*Brachythecium turgidum*) seisund kaitsealal vajab täpsustamist (riiklik seire neid liike ei hõlma). Looduses tuleb üle kontrollida nende kaitsealuste samblaliikide teadaolevad leiukohad ning otsida uusi võimalikke leiukohti liikidele sobilikest kohtadest. Ühtlasi tuleb anda hinnang nende liikide lisamisele kaitseala kaitse eesmärkide hulka ning kaitsekorralduslikke soovitusi. Inventuuri läbiviimine eeldab väga põhjalikke erialalisi teadmisi, selle hinnanguline maksumus on 500 eurot, elluviimise aeg hiljemalt 2017. a (enne KKK vahehindamist 2018. a), prioriteet on II ja korraldajaks KA.

4.1.4 RIIKLIK SEIRE

Uuringuid tehakse riikliku seire raames kinnitatud seirealadel. Meresaarte haudelinnustiku seiret tehakse Uuemaarahul igal aastal, sealhulgas hinnatakse ka vajadust hooldada Uuemaarahu ja teisi Vohilaiust loodesse jäävaid saarekesi (kui loodusjõud ei suuda roostumist ja kulustumist ohjata). Kotkaseiret tehakse samuti võimalusel iga-aastaselt. Ohustatud soontaimede ja samblaliikide seiret tehakse kaitsealal 16-le taimeliigile 4–8 aastase intervalliga. Seirete käigus kogutud andmeid on kordusseire abil võimalik kasutada ka kaitse tulemuslikkuse hindamisel. Meresaarte haudelinnustiku seire ning ohustatud soontaimede ja samblaliikide seire on I prioriteetsusega. Tööde korraldaja on KAUR.

4.1.5 KAITSEKORRALDUSKAVA VAHEHINDAMINE

Kkp keskel tuleb anda hinnang KKK-ga ettenähtud tegevustele ja kaitsekorra edukusele ning vajadusel täiendada kaitsekorralduskava või muuta kaitsekorda. Tehtud töid tuleb hinnata lisaks kameraalsele kontrollile ka looduses (vt täpsemalt KKK ptk 5). Vahehindamine on I prioriteetsusega ja selle läbiviimise 2018. a korraldab KA.

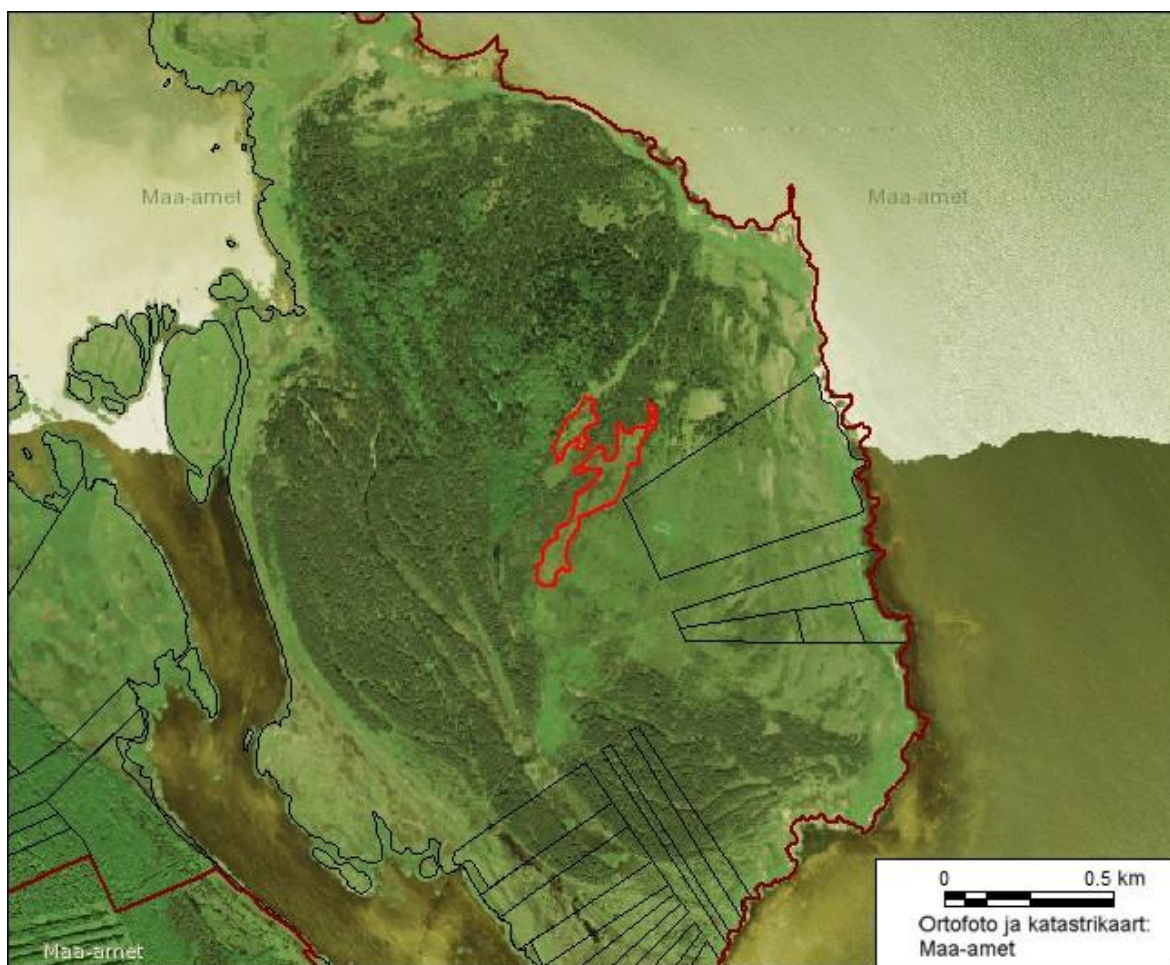
4.1.6 LOODUSDIREKTIIVI ELUPAIGATÜÜPIDE OSALINE KORDUSINVENTUUR

Kkp lõpupoole (2022. a) tuleb kaitsealal läbi viia loodusdirektiivi elupaigatüüpide osaline kordusinventuur. Kordusinventuur tuleb teha aladel, mille seisundi kohta pole võimalik anda hinnangut kaugseire teel, poollooduslike koosluste hooldamis- ja taastamistööde kontrollil vm meetoditega. Inventeerida ei ole põhjust merepõhja elupaigatüüpe. Inventuuri andmed on aluseks uue kaitsekorralduskava koostamisel ning üheks allikaks käesoleva kava tulemuslikkuse hindamisel. Kordusinventuur on II prioriteetsusega tegevus, mille maksumus on 4500 eurot ja korraldajaks KA.

4.2 TAASTAMIS- JA HOOLDAMISTÖÖD NING OHJAMINE

4.2.1 KÄPALISTE KASVUALADE TAASTAMINE

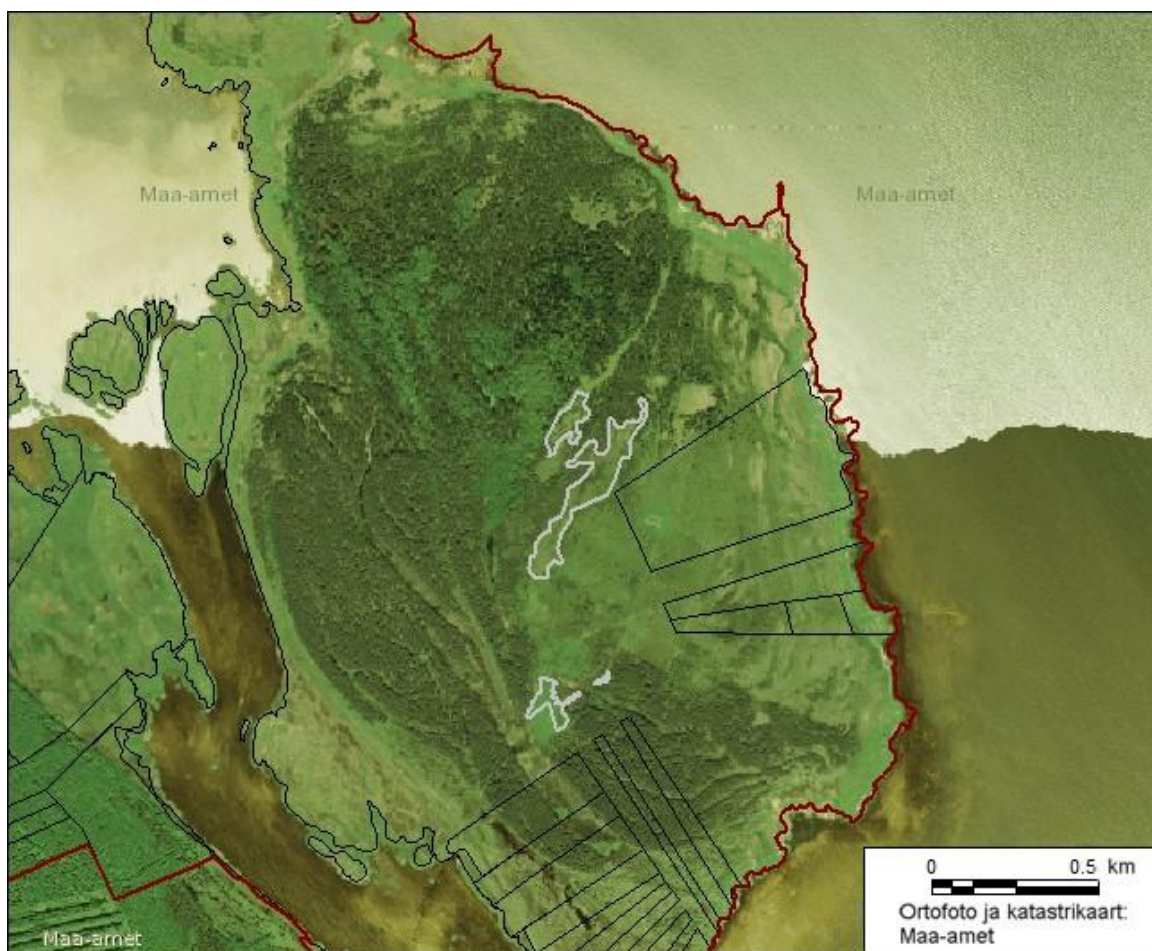
Mitme käpalise e orhideelise kasvualad suures osas kattuvad. Kasvualade taastamistöid tuleb teha Vohilaiu keskosas 7,3 ha suurusel alal (joonis 6). Tegemist on kadastikuga, mille liituvus on 45% ja rohukamarat on alal säilinud 80–90%. Kadastiku liituvust arvestades piisab ühest raiest, millega raiutakse kadastikust välja 25% kadakat ja kõik noored männid. Raiutud puittaimestik tuleb niidult minema viia või põletada kohtades, kus see ei riku niidukamarat. Taastamistöid võib teostada sügisel või talvel. Käpaliste elupaikade taastamistööde prioriteetsus on I ning tegema peab seda võimalikult ruttu (hiljemalt 2015. a), et ennetada kasvukoha hävingut. Tööde maksumus on 1700 eurot ja korraldajaks KA (maa riigiomandisse vormistamise järgselt RMK).

JOONIS 6. Käpaliste kasvuala taastamistööde skeem

4.2.2 KÄPALISTE KASVUALADE HOOLDAMINE

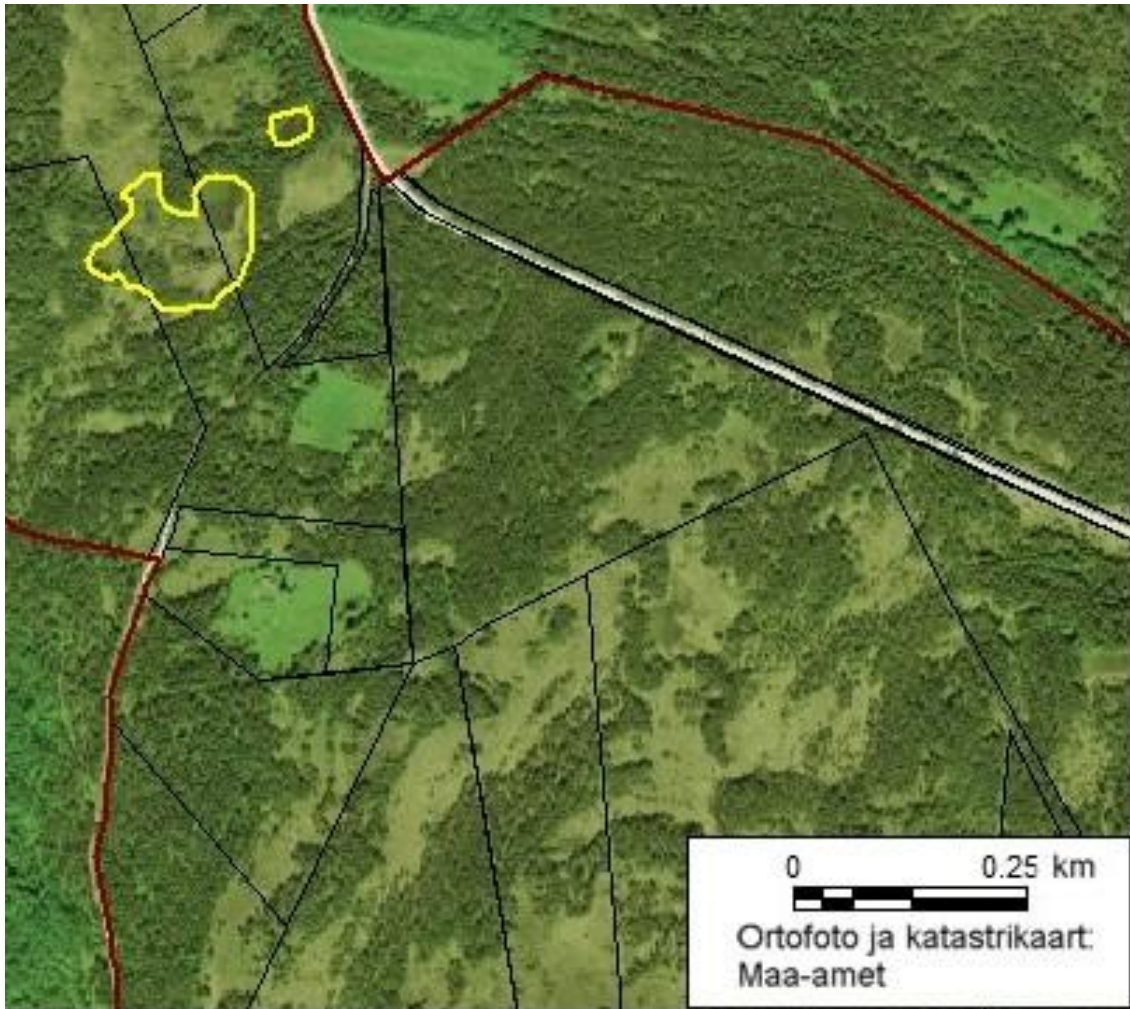
Käpaliste e orhideeliste kasvualade hooldamistööd tuleb teha eelnevalt taastatud aladel (7,3 ha) ja Vohilaiu edelaosas asuval kahel aruniidul (0,8 ha), mida on hooldatud juba alates 2008. aastast (joonis 7). Hooldamiseks on parim viis karjatamine (2011. aastal neid alasid juba karjatati, kuid karjatamiskoormus ei ole piisav). Taastatud kadastikus tuleb karjatada 2–3 aastat karjatamiskoormusega 0,4–1 lü/ha. Hiljem, vastavalt kamara olemasolule ja taimestiku produktiivsusele, karjatamiskoormust vähendada (0,2–1 lü/ha). Aladel, mis jäävad eelnevalt hooldatud aruniitudele (0,8 ha), tuleb jätkata karjatamist karjatamiskoormusega 0,2–1 lü/ha. Kui karjatamiskoormus ei taga liigile piisavat madalmurusust, tuleb hooldatavaid alasid (kokku 8,1 ha) niita ja hein niidult koristada. Liigi hooldustööde prioriteetsus on I ning tegema peab seda kogu kkp jooksul. Enne roheka õõskeele kasvualade taastamist (7,3 ha) hooldatakse seni hoolduses olnud alasid (0,8 ha) maksumusega arvestuslikult 200 eurot aastas, alates 2016. a on maksumuseks 1700 eurot aastas. Hooldamise kogumaksumus kkp jooksul on 14 000 eurot. Kuni piisavat karjatamiskoormust ei ole tagatud, on tööde (niitmise) korraldaja KA (pärast maa riigiomandisse vormistamist RMK).

JOONIS 7. Käpaliste kasvuala hooldamistööde skeem

4.2.3 LOODUSDIREKTIIVI TAIMELIIGI KASVUALADE TAASTAMINE

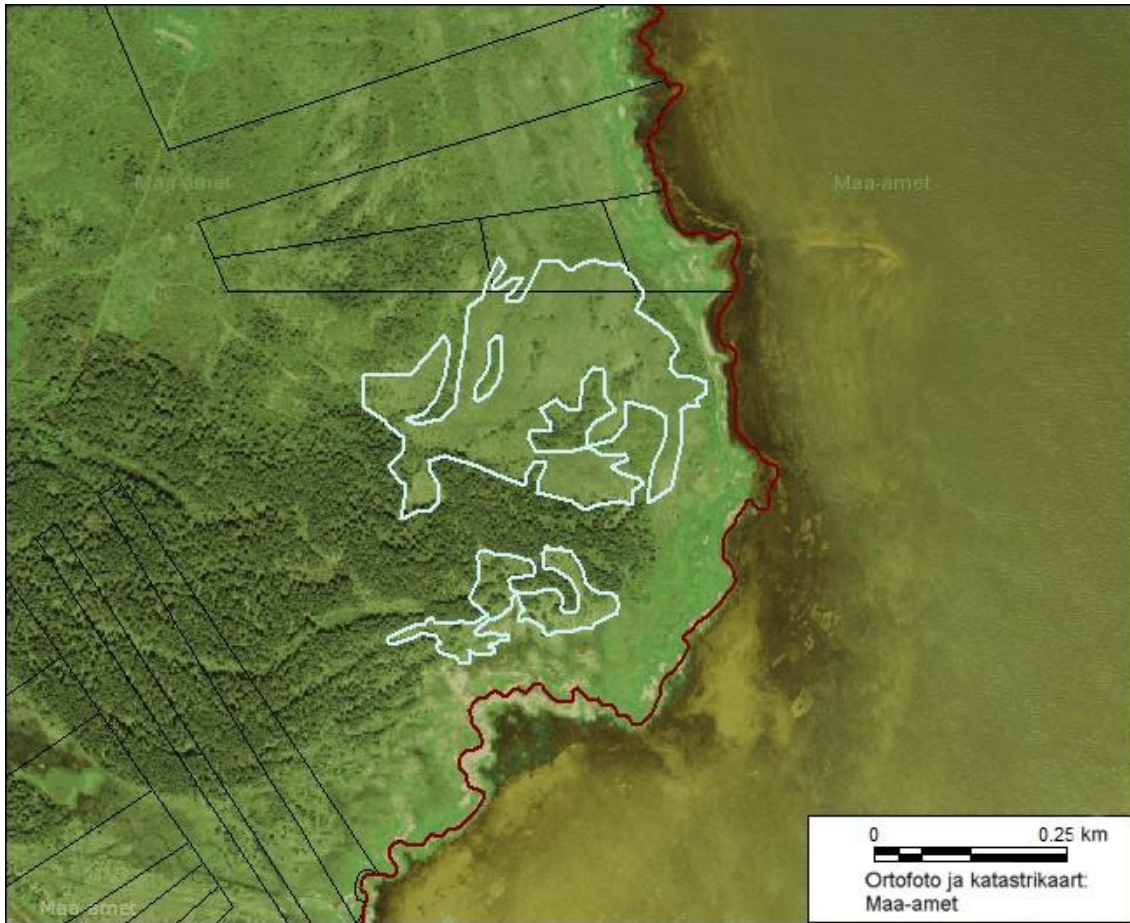
Loodusdirektiivi II lisas nimetatud taimeliigi kasvualade taastamistöid tuleb teha Hagaste sihtkaitsevööndi soostuvatel niitudel ja madalsoodes 1,8 ha (joonis 8) ning Vohilaiu kaguosas oleval ranna- ja niiskel looniidul 10,0 ha (joonis 9). Alad metsastuvad männiga ning alusmetsana esineb kadakat ja paakspuud. Elupaiga taastamiseks piisab ühest raievõttest. Puittaimestikku raiutakse sellises ulatuses, et kasvama jäävate puude ja põõsaste liituvus jääks vahemikku 15–30%. Raiutud puittaimestik tuleb alalt minema viia. Raietöid võib teha sügisel või talvel. Liigi taastamistööde prioriteetsus on II, maksumus 2600 eurot ning teostama peab seda kkp esimesel kolmandikul (2015. a). Kuna Hagaste sihtkaitsevööndis on liigi taastatud kasvualade pinnas liigveerohke ja pehme, tuleb hooldamise asemel korrata taastamist (puittaimestiku raiet) iga 5 aasta järel (2020. a). Kordusraie (1,8 ha) maksumus on 400 eurot. Taastamistööde korraldajad on RMK (riigimaal) ja KA (eramaal).

JOONIS 8. Loodusdirektiivi taimeliigi kasvualade taastamistööde skeem Hagaste sihtkaitsevööndis

4.2.4 LOODUSDIREKTIIVI TAIMELIIGI KASVUALADE HOOLDAMINE

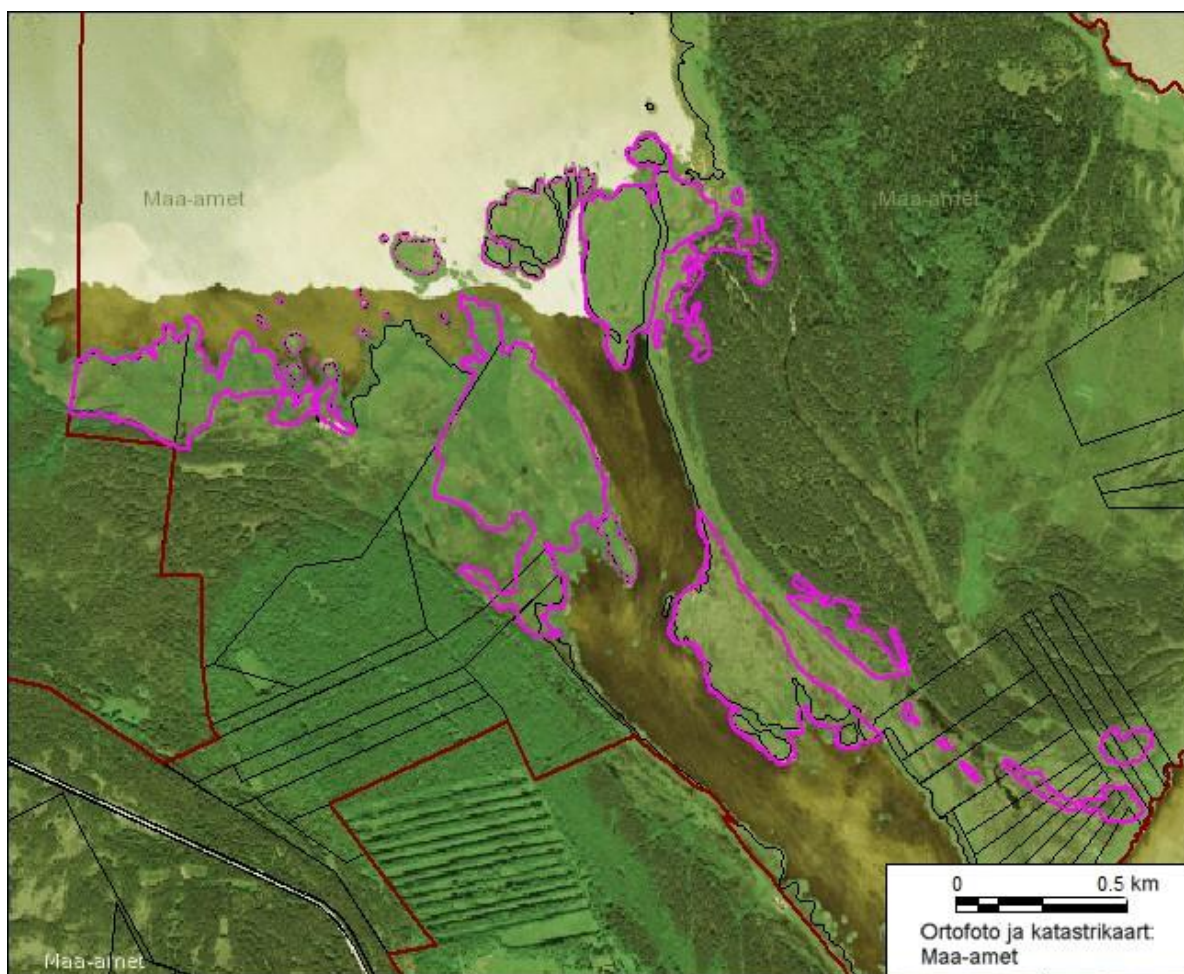
Loodusdirektiivi II lisas nimetatud taimeliigi kasvualade hooldamistöid tuleb teha Vohilaiu kaguossa jääval ranna- ja niiskel looniidul (10,0 ha, vt joonist 9). Kuna liigi kasvualasid koos rannaniiduga Vohilaiul juba osaliselt karjatatakse, siis tuleb kogu kkp jooksul hooldamistööna karjatamist jätkata koormusega 0,2–1,3 lü/ha (sõltuvalt niidutüübist). Kui karjatamiskoormus ei ole piisav, tuleb liigi elupaika niita. Niidetud hein tuleb niidult minema viia. Liigi hooldustööde prioriteetsus on I ja tegema peab seda kogu kkp jooksul ning kindlasti pärast kasvuala taastamist (2015. a). Hooldamistööde maksumus on 13 600 eurot (1700 €/a) ning korraldaja on KA.

JOONIS 9. Loodusdirektiivi taimeliigi kasvualade taastamis- ja hooldamistööde skeem Vohilaiul

4.2.5 RANNANIITUDE TAASTAMINE

Kaitsealal asub 84,2 ha taastamist vajavaid rannaniite (joonis 10). Tegemist on valdavalt roostunud aladega, kuid siia kuuluvad ka kadastuvad rannaniidud Vohilaiul (3,4 ha), 2010. aasta elupaigatüüpide inventuuril registreeritud puiskarjamaad (6,6 ha) ning roostunud väikesaared Hiiumaa ja Vohilaiu vahel (8,6 ha). Rannaniidul paiknevad kadastunud alad (3,5 ha, sh 2010. a kadastikuks inventeeritud 0,2 ha) ja puiskarjamaad (6,6 ha) tuleb 2015. a kogu ulatuses ühe raievõttega lagedaks raiuda. Raietöid võib teha sügisel või talvel. Raiejäätmed tuleb niidult minema vedada või põletada kohtades, kus see ei rikuks niidukamarat. Taastatavaid roostikke on kaitsealal 74,1 ha, millest väikesaared moodustavad 8,6 ha. 2015. aastal taastatakse Vohilaiul paiknevad alad ja selle läheduses asuv väikesaar, mida sooviti hooldada juba 2011. aastal. Kokku on Vohilaiul roostikust taastatava ala pindala 28,1 ha. Taastamine toimub hooldusniidukiga pilliroo purustamise teel. Taastamistöid võib teha hilissuvel-sügisel. 2016. aastal on ette nähtud Hiiumaa osas paiknevate rannaniitude taastamistöid. Sealsete taastamist vajavate rannaniitude pindala on 37,4 ha. Hiiumaa ja Vohilaiu vahelistel väikesaartel, pindalaga kokku 8,6 ha, tehakse taastamistöid 2017. aastal juhul, kui 2015. aastaks kavandatud linnustiku inventuur (vt KKK 4.1.2) seda vajalikuks peab. Rannaniitude taastamistööde prioriteetsus on II ning väikesaartel III prioriteet. Raietööde maksumuseks on 4600 eurot ja rootõrje maksumuseks 17 200 eurot. Taastamistööde korraldajateks on RMK (riigimaal) ja KA (mujal).

JOONIS 10. Rannaniitude taastamise skeem

4.2.6 RANNANIITUDE HOOLDAMINE

Kaitsekorralduskava koostamise ajal oli kaitsealal 145,6 ha hooldatud rannaniitu (joonis 11 ja 12). Ala on karjatatud veistega. Lisaks tuleb kkp esimesel poolel hakata hooldama ka taastatud rannaniitu 84,2 ha ulatuses. Rannaniitu on soovitatav hooldada karjatamiskoormusega 0,4–1,3 lü/ha. Suurema taimestiku produktiivsusega rannaniitudel võib karjatamiskoormus olla kõrgem, madalama taimestiku produktiivsusega aladel madalam. Madalama produktiivsusega rannaniitudel võib karjatada ka üle aasta. Värskest taastatud aladel peab karjatamiskoormus olema kõrgem. Et taastatud rannaniitudel saaks loomi piisava karjatamiskoormusega karjatada, tuleb rajada ajutisi kopleid ja vaheaedu.

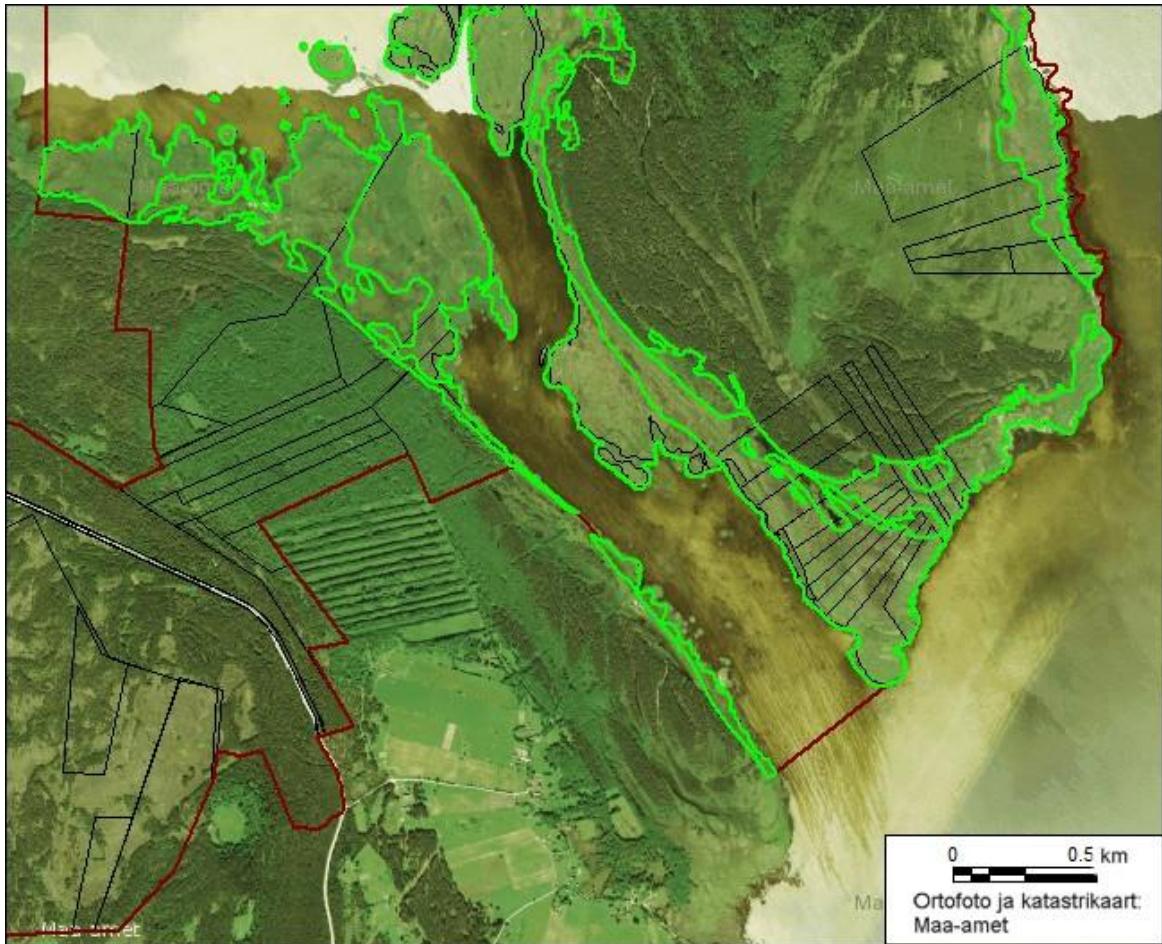
Prioriteetsuselt kõige olulisem on hooldada olemasolevaid esinduslikke rannaniite (prioriteetsus on I). Seda tuleb teha igal aastal kas karjatamise või niitmise teel. Kuna kaitsealal on rannaniite hooldatud eelnevalt karjatamise teel, siis tuleb karjatamist jätkata ka edaspidi. Kui karjatamiskoormus ei taga madalmuruse ning rannaniidule iseloomuliku taimestiku tekkimist ja säilimist, tuleb rannaniite niita. Niidetud hein tuleb niidult minema viia.

2014. aastal tuleb hooldada olemasolevaid rannaniite (145,6 ha). 2016. aastal tuleb lisaks hakata hooldama 2015. a rannaniiduks taastatud endisi puiskarjamaid ja endisi kadastikke (kokku 10,1 ha) ning Vohilaiul roost puhastatud rannaniite (28,1 ha). Hooldatavaid rannaniite on siis kokku 183,8 ha. 2017. a lisanduvad eelpool nimetatud aladele Hiiumaa osas taastatud

rannaniidud (37,4 ha), kokku on siis hooldatavaid rannaniite 221,2 ha. 2018. aastal võiks hoolduses olla 229,8 ha, kui linnustiku inventuuri tulemusel on peetud otstarbekaks Hiiumaa ja Vohilaiu vahelised väikesaared (8,6 ha) roost 2017. a puhastada ja rannaniiduks taastada. Suurim võimalik hoolduses olevate rannaniitude pindala oleks 238,4 ha, kui 2019. a lisanduks eelnevatele aladele veel 8,6 ha rannaniite, mis asuvad Vohirahu läheduses asuval väikesaartel ja Uuemaarahul. Uuemaarahu ja selle naabruses olevaid väikesaari hooldatakse samuti vaid juhul, kui linnustiku inventuuri või seirete käigus on ilmnenud vajadus hooldamise järele. Kui aga looduslikud tegurid suudavad väikesaared ja Uuemaarahu hoida madalmuruse ning roostumata, siis vajadus hoolduse järele puudub. Kui need väikesaared peaksid aga varem roostuma hakkama, tuleb neid juba enne 2019. a hooldama hakata. Hooldama ei pea väikesaari igal aastal, loodetavasti piisab, kui seda teha iga 5 aasta järel. 2020.–2023. a tuleb jätkata rannaniitude hooldust samas mahus, nagu hooldati 2018. a, igal aastal kokku u 230 ha. Kui linnustiku inventuur näitab, et Vohilaiu ja Hiiumaa vahel paiknevad saarekesed peavad jääma roostikeks, siis on taastamis- ja hooldamistööde pindala 8,6 ha võrra väiksem. I prioriteedina tuleb rannaniidu hooldamistööd teha olemasolevatel rannaniitudel (145,6 ha), II prioriteedina taastatud rannaniitudel (84,2 ha) ja III prioriteedina väikesaartel ning rahudel (17,3 ha). Hooldamistööde maksumuseks kogu kkp jooksul kokku on I prioriteedi osas 270 000 eurot (27 000 €/a), II prioriteedi osas 106 100 eurot ning III prioriteedi osas 11 200 eurot. Hooldustööde korraldajateks on RMK (riigimaal) ja KA.

JOONIS 11. Rannaniitude hooldamise skeem

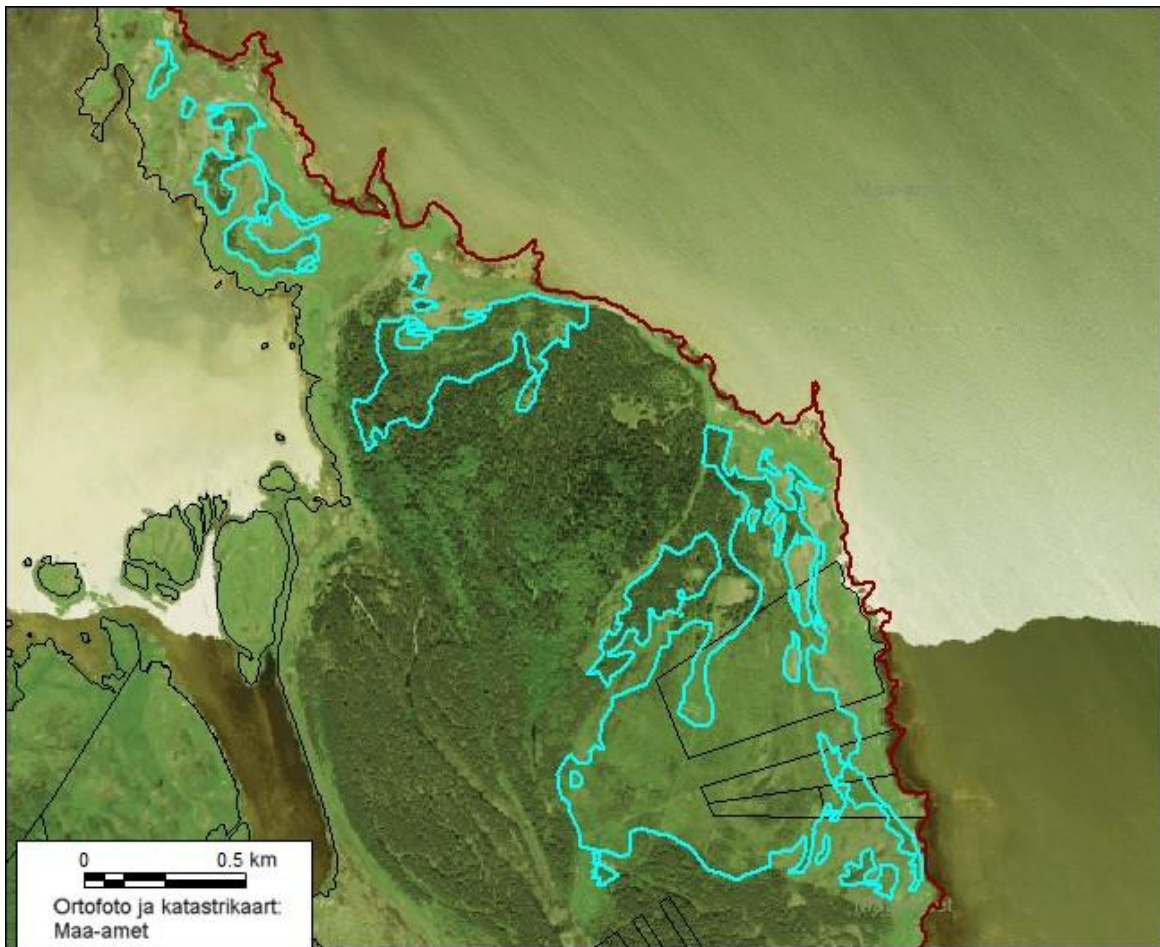
JOONIS 12. Rannaniitude hooldamise skeem

4.2.7 KADASTIKE TAASTAMINE

Taastamisele kuuluvad kõik kaitseala kadastikud (89,0 ha, vt joonist 13, siia juurde ei arvestata kahte väikest kadakatukka pindalaga kokku 0,2 ha, mis rannaniiduks taastatakse), sest nende liitused jäävad vahemikku 30–80%. Valdavalt on tegemist lookadastikega, mida on karjatatud. Kadastike taastamist tuleb teostada mitme võttega. Esimese võttega tuleb kadakate ja puurinde katvust vähendada kuni 30% võrra. Selleks tuleb hõredamaid kadastikelaike laiendada ja ühendada need laiemate omavaheliste koridoridega. Järgmist taastamisvõtet, millega laiendatakse koridore ja niidulaike, tuleb ette võtta 2–5 aasta pärast. Mida vähem on niidukamarat säilinud, seda pikem võiks olla periood taastamisjärgude vahel. Vohilaiu loodeosas olevates kadastikes võiks taastamine olla intensiivsem ja kiirem, sest sealne rannaniit sobib paljudele haruldastele haudelindudele, kellele meeldib mereäärne avatus. Peale taastamist peab kadastike liitus jääma vahemikku 30–50%. Kadastikest tuleb välja raiuda kogu puurinne. Taastamistööd tuleb teha sügisel või talvel. Raiutud põõsarinne ja raiejätmed tuleb kadastikest minema vedada või põletada kohtades, kus see ei rikuks niidukamarat. Taastamistöödega tuleb alustada kkp esimesel poolel. Taastamistööd on jaotatud 8 aasta peale (4 aastaga kogu kadastike taastamise esimene võte, järgmise 4 aastaga taastamise teine võte).

2015.–2018. aastal harvendatakse ja kujundatakse taastamistööde käigus kõik Vohilaiu kadastikud, mida on 89 ha. Seega on iga-aastaseks taastamistööde mahuks keskmiselt

22,3 ha. 2019.–2022. aastal tehakse kadastikes harvendus- ja kujundusraie teine etapp. Teise etapi hädavajalikkus sõltub kadastike hooldustööde tõhususest. Kadastike taastamistööde I etapi prioriteetsus on II ja II etapil III, maksumus kokku 57 600 eurot (7200 €/a). Tööde korraldajaks on KA (ja pärast maa riigiomandisse vormistamist ka RMK).

JOONIS 13. Kadastike hooldamis- ja taastamistööde skeem

4.2.8 KADASTIKE HOOLDAMINE

Kadastike (89 ha) hooldamist tuleb teha kohe peale taastamistööde lõppemist (joonis 13). Parim viis selleks on karjatamine koormusega 0,2–1 lü/ha. Et saavutada õiget karjatamiskoormust, tuleb taastatud aladel rajada ajutisi kopleid. Edaspidi peab jälgima hooldatava ala taimestiku arengut ja vastavalt sellele muutma karjatamiskoormust.

2016. aastal tuleb karjatada 2015. aastal taastatud kadastikku, mille pindala on 22,3 ha.

2017. aastal tuleb karjatada 2015. ja 2016. aastal taastatud kadastikke, mille pindala on kokku 44,6 ha.

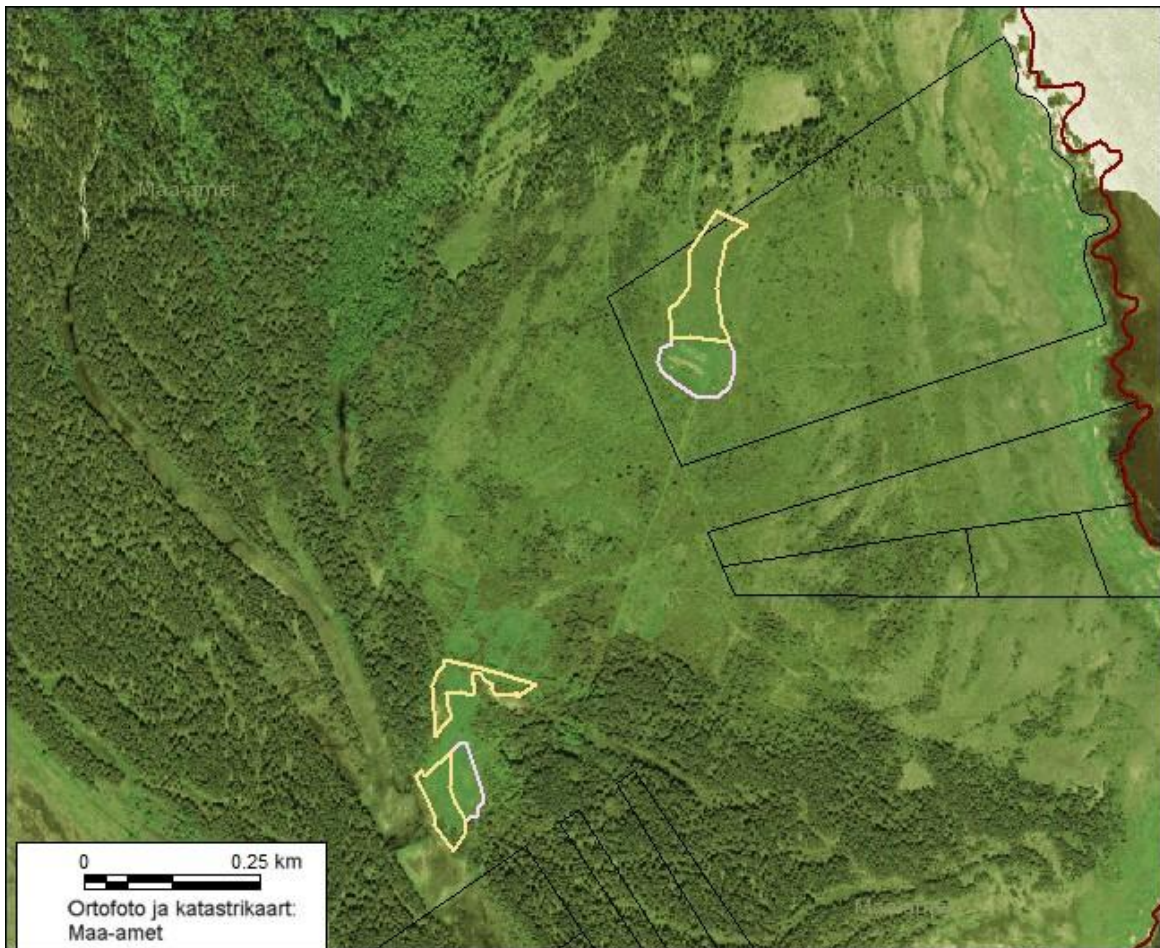
2018. aastal tuleb karjatada 2015.–2017. aastal taastatud kadastikke, mille pindala on kokku 66,9 ha.

2019. aastal tuleb karjatada 2015.–2018. aastal taastatud kadastikke, mille pindala on kokku 89 ha. Aastatel 2019–2023 jääbki hooldatava ala pindalaks 89 ha.

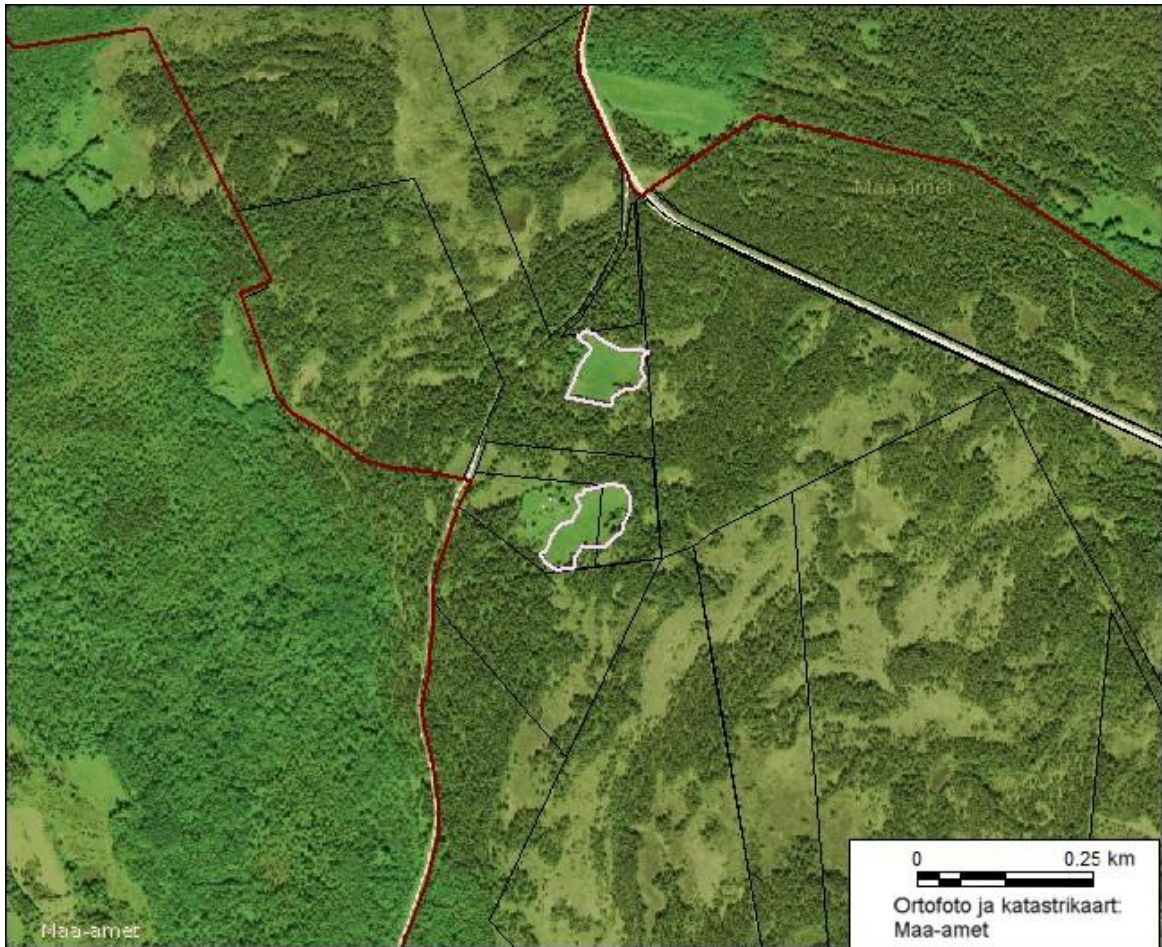
Kadastike hooldamistööde prioriteetsus on II ja maksumus 85 800 eurot. Hooldamistööde korraldajaks on KA (ja pärast maa riigiomandisse vormistamist ka RMK).

4.2.9 ARUNIITUDE HOOLDAMINE

Kaitsealal esineb kahte tüüpi aruniite: kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210), mida on 2,1 ha, ning aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), mida on 3,0 ha. Avatud puistaimestikuta niitude peamiseks majandamisviisiks on niitmine. See tagab ala avatuse ning liigirikkuse säilimise. Niitusid on võimalik majandada ka karjatamise abil. Kaitsealal asuvad aruniidud on vähese kadakate katvusega (5%–15%) ja viimastel aastatel ebaühtlaselt karjatatud. Aruniitude hooldamisel karjatamisega on vajalik karjatamiskoormus vähemalt 0,2–1,2 lü/ha, sõltuvalt rohukasvu intensiivsusest. Vohilaiul asuvaid aruniite, mida on kokku 3,6 ha (joonis 14), on mõistlik hooldada karjatamisega. Metsadega eraldatud niitudel, mida on kokku 1,5 ha (joonis 15), tuleb hooldusvõttena kasutada niitmist. Niidetud aruniitudelt tuleb hein koristada. Hooldada tuleb igal aastal, et vältida kulu tekkimist. Aruniitude hooldamistööde prioriteetsus on II. Hooldustööde korraldajaks on KA (ja pärast maa riigiomandisse vormistamist ka RMK).

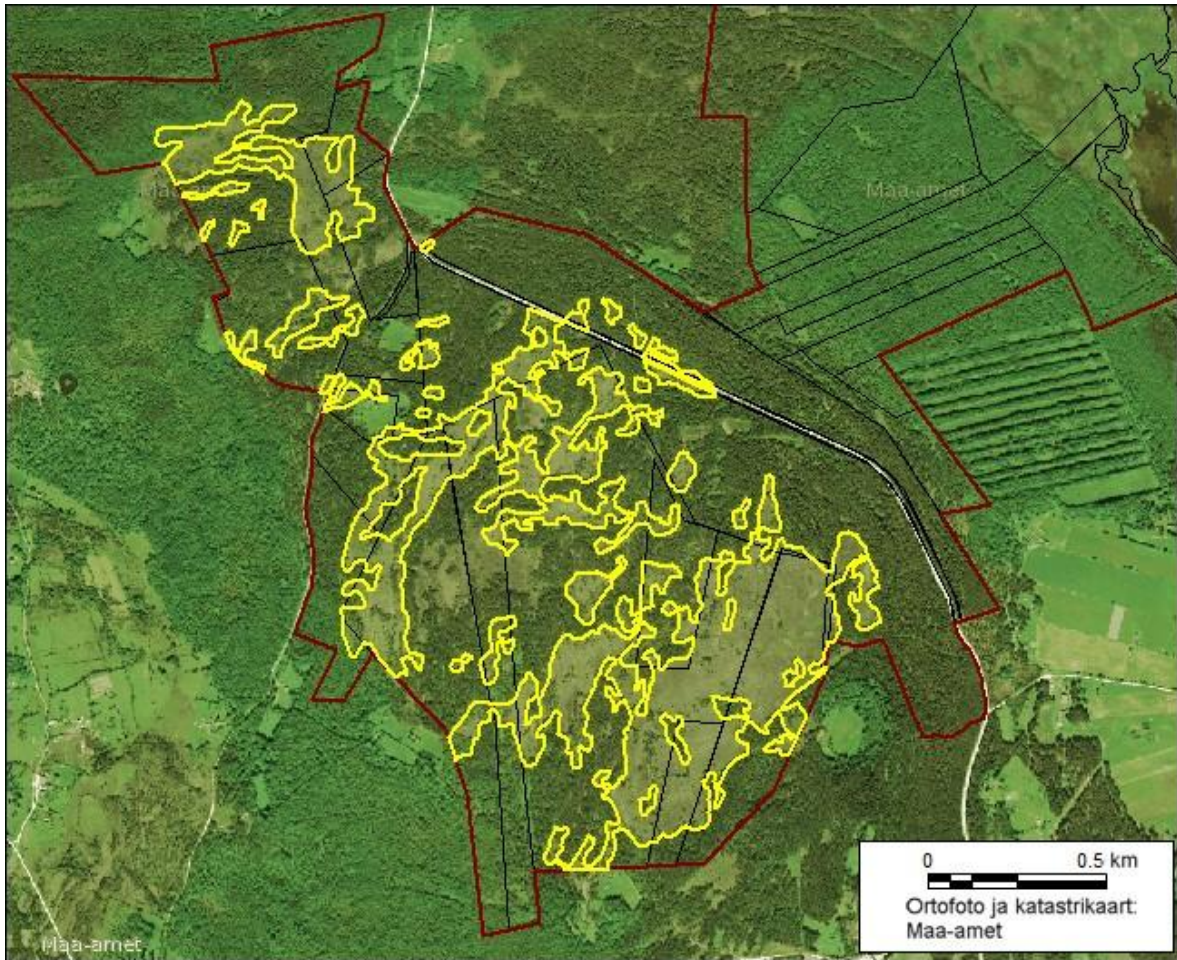
JOONIS 14. Aruniitude hooldamise skeem Vohilaiul

JOONIS 15. Aruniitude hooldamise skeem Kerema külas

4.2.10 LOONIITUDE TAASTAMINE

Kaitsealal on taastamist vajavaid looniite 79,2 ha (joonis 16). Taastatavad looniidud jäävad kõik kaitseala Hiiumaa osale. Tegemist on aladega, kus pole aastakümneid karjatatud ega niidetud. Alad võsastuvad ja metsastuvad. Puurinde ja võsa liitus lubaks ala määrata hooldamisele, kuid antud aladel puudub hetkel hooldaja. Et taastada looniitudele omane avatus, tuleb alal raiuda võsa ja puurinnet. Taastamistöid tuleb teha sügisel või talvel. Eemaldada tuleb männid, kased, kuused, vahtrad ja saared ning põdsaliikidest paakspuu ja kadakas. Puurindest võib säilitada pooppuid, pihlakad ja tammed ning vanemad esteetilised männid. Raiutud võsa ja puuoksad tuleb niidult minema viia või põletada tuleohutumal ajal kohtades, kus see ei riku niidukamarat. Taastatud looniidule võivad jääda kasvama kadakad, kas hajusalt või grupiti, kuid nende liituvus peab jääma vahemikku 10–30%. Looniitude taastamistööd on planeeritud kolmele aastale (2014, 2015 ja 2016), mis teeb aastaseks taastamistööde mahuks keskmiselt 26,4 ha. Kui alale kkp-l hooldajat ei leita, tuleb looniitudel puittaimestiku raiet korrata iga viie aasta järel. Taastamistööd tuleb läbi viia kkp esimesel kolmandikul. Looniidu taastamistööde prioriteetsus on II ja maksumus 14 400 eurot. Hooldustööde korraldajaks on RMK (riigimaal) ja KA.

JOONIS 16. Looniitude hooldamis- ja taastamistööde skeem kaitseala Hiiumaa osas

4.2.11 LOONIITUDE HOOLDAMINE

Hooldamist vajavad kaitsealal 17,7 ha juba osaliselt hoolduses olevaid looniite Vohilaiul (joonis 17, senine karjatamiskoormus on ebapiisav ning suur osa looniitudest vajab liigikaitselisi taastamistõid) ning Hiiumaa osas 79,2 ha taastatavaid looniite (joonis 16). Looniitusid on võimalik hooldada niitmise või karjatamisega. Kui alasid niidetakse, peab liigirikkuse säilitamiseks niitma peale 1. juulit ja nende tuleb niidult ära koristada. Looniitu on soovitatav hooldada karjatamiskoormusega 0,2–1 lü/ha. Värskest taastatud aladel võib karjatamiskoormus olla kõrgem. Et saavutada õiget karjatamiskoormust, tuleb taastatud aladel (nt elektrikarjustega) rajada ajutisi kopleid. Karjatamiskoormus sõltub looniidu tüübist ja taimestiku produktiivsusest. Madalama produktiivsusega looniitudel võib karjatada ka üle aasta. Haruldaste taimeliikidega (orhideelised) niiduosadel tuleb karjatada madalama koormusega ja vajadusel elektrikarjusega piirata orhideerikkad laigud.

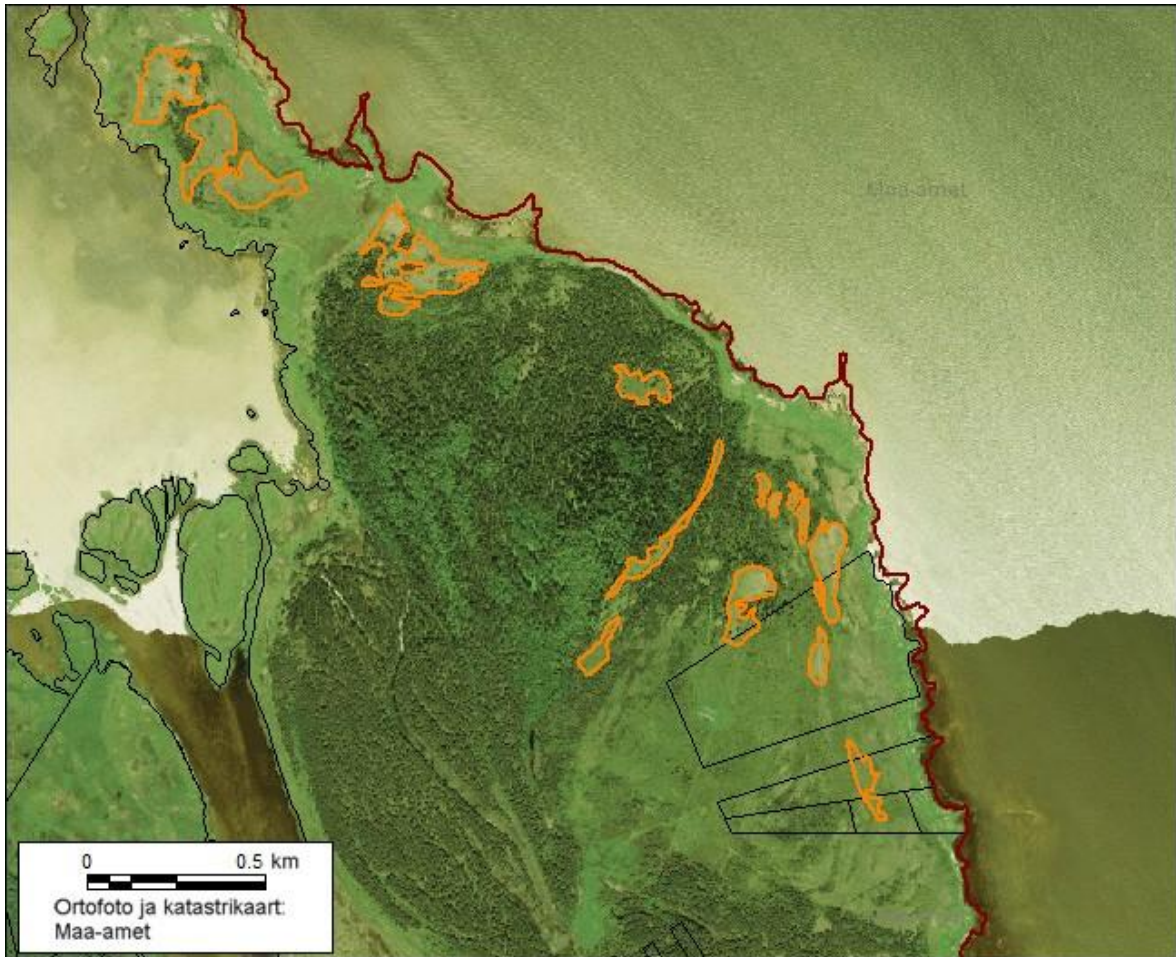
2014. aastal hooldatakse 17,7 ha juba osaliselt hoolduses olevaid looniite, mis asuvad kõik Vohilaiul (joonis 17).

2015. aastal hooldatakse 17,7 ha looniite, mis asuvad Vohilaiul, ja Hiiumaa osas 2014. aastal taastatud looniite, mille pindala on 26,4 ha. Kokku hooldatakse 44,1 ha looniite.

2016. aastal hooldatakse 17,7 ha looniite, mis asuvad Vohilaiul, ning Hiiumaa osas 2014. ja 2015. aastal taastatud looniite, mille pindala on 52,8 ha. Kokku on hoolduses 70,5 ha looniite.

2017. aastal hooldatakse 17,7 ha looniite, mis asuvad Vohilaiul, ning Hiiumaa osas 2014.–2016. aastal taastatud looniite, mille pindala on arvestuslikult 79,2 ha. Kokku on hoolduses 96,9 ha looniite, mis jääbki looniitide hooldamise iga-aastaseks mahuks.

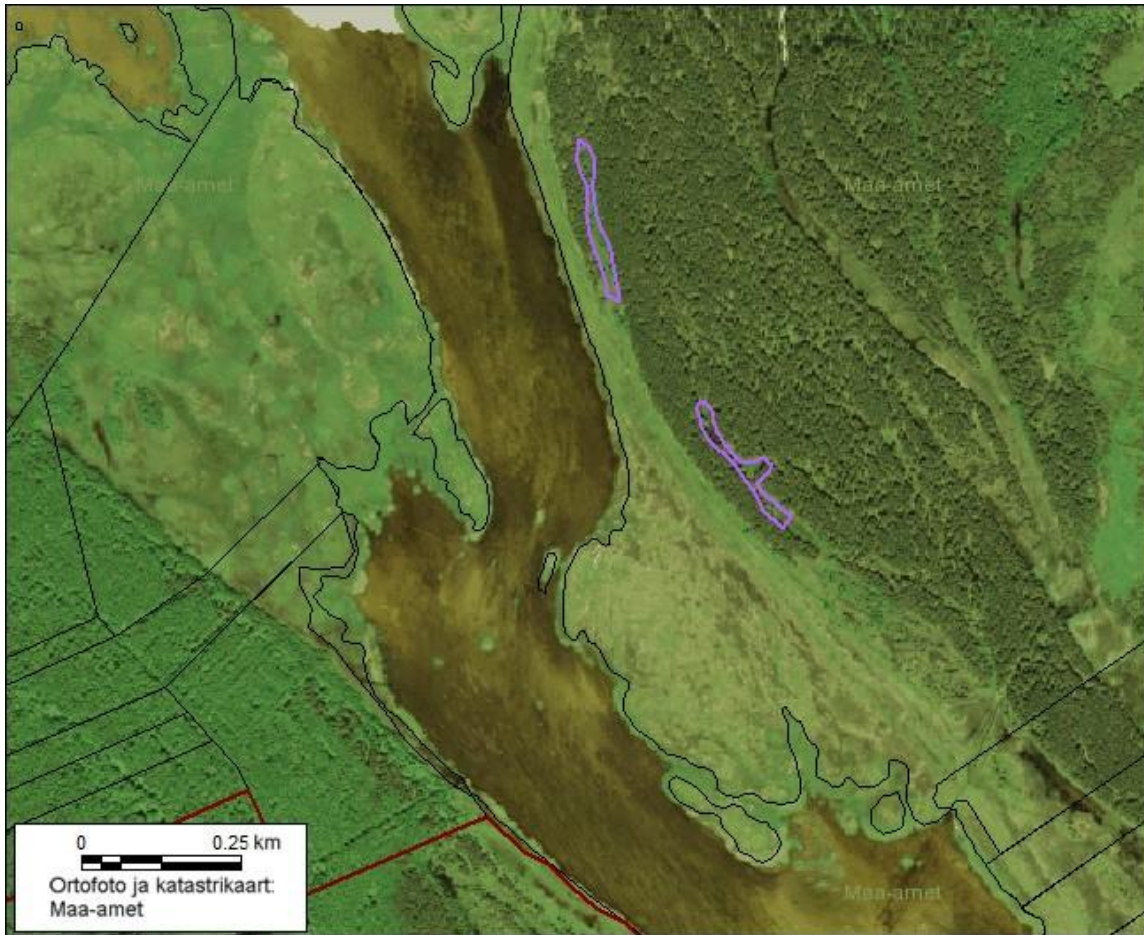
Looniitide hooldamistööde prioriteetsus juba hoolduses olevatel aladel on I ja maksumus 33 000 eurot (3300 €/a), taastatud looniitide hooldustööde prioriteediks on II ja maksumus 117 600 eurot. Hooldustööde korraldajaks on RMK (riigimaal) ja KA.

JOONIS 17. Looniitide hooldamise skeem Vohilaiul

4.2.12 SINIHELMIKAKOOSLUSTE HOOLDAMINE

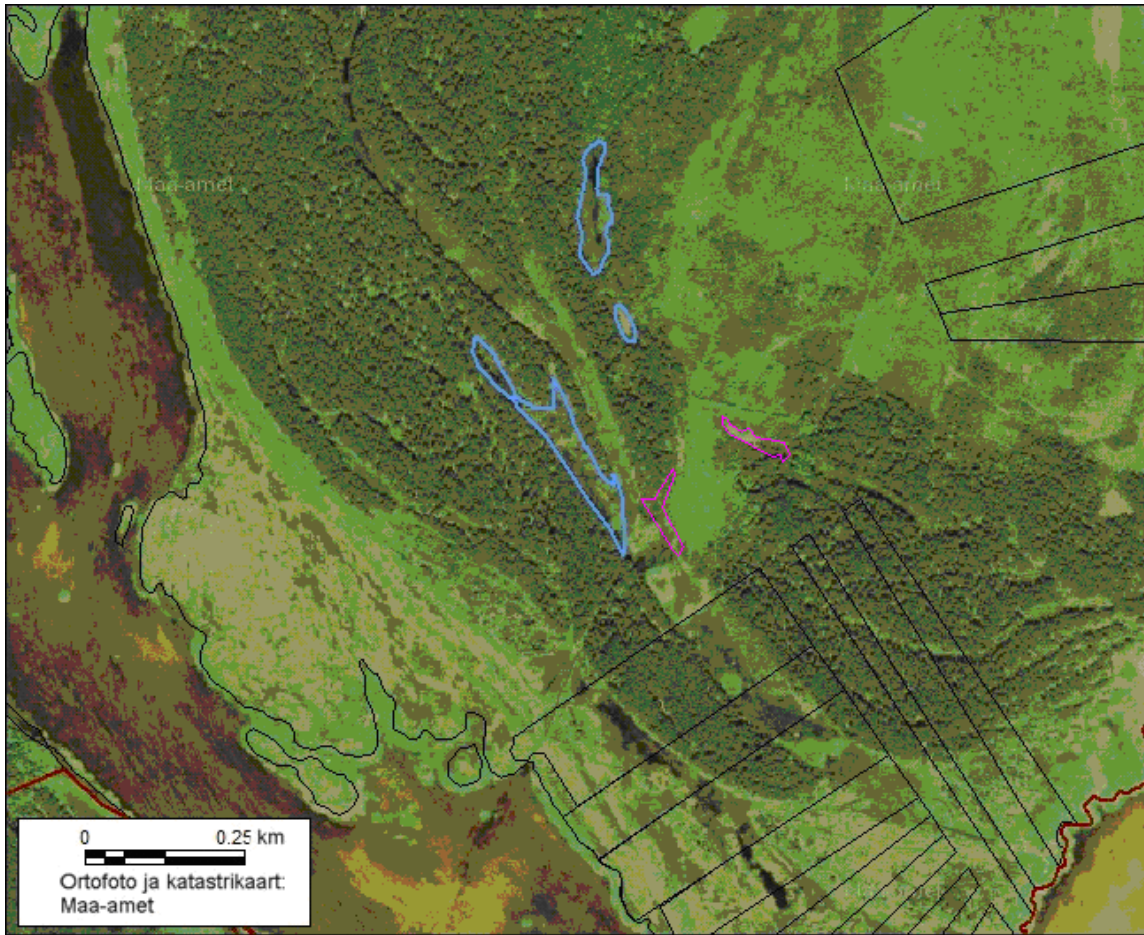
Kaitsealal vajab hooldamistööd 0,9 ha sinihelmikakooslusi (joonis 18). Need alad on ühenduses suure rannaniiduga, mida juba karjatatakse. Vajalik karjatamiskoormus sinihelmikakooslustel on 0,2–1 lü/ha. Iga-aastaseks sinihelmikakoosluste hooldamistööde mahuks jääbki 0,9 ha. Sinihelmikakoosluste hooldamistööde prioriteetsus on III ja maksumus 2000 eurot. Hooldustööde korraldajaks on KA (pärast maa riigiomandisse vormistamist RMK).

JOONIS 18. Sinihelmikakoosluste hooldamise skeem

4.2.13 LIIGIRIKASTE MADALSOODE TAASTAMINE

Kaitsealal vajab taastamist 8,6 ha liigirikkaid madalsoid (joonised 19 ja 20). Nendel aladel tuleb toimida sarnaselt looniitide taastamisega. Aladelt tuleb raiuda võsa ja puurinne nii, et peale raiet jääksid kasvama vaid üksikud esteetilisemad männid ja hajusalt või grupiti kadakaid. Puurinde ja kadakate liituvus kokku ei tohi olla suurem kui 30%. Raiatud võsa ja raiejätmed tuleb aladelt minema viia. Taastamistööd tehakse 2015. aasta sügis-talvel. Liigirikaste madalsoode taastamistööde prioriteetsus on II ja maksumus 1700 eurot. Taastamistööde korraldajateks on RMK (riigimaal) ja KA.

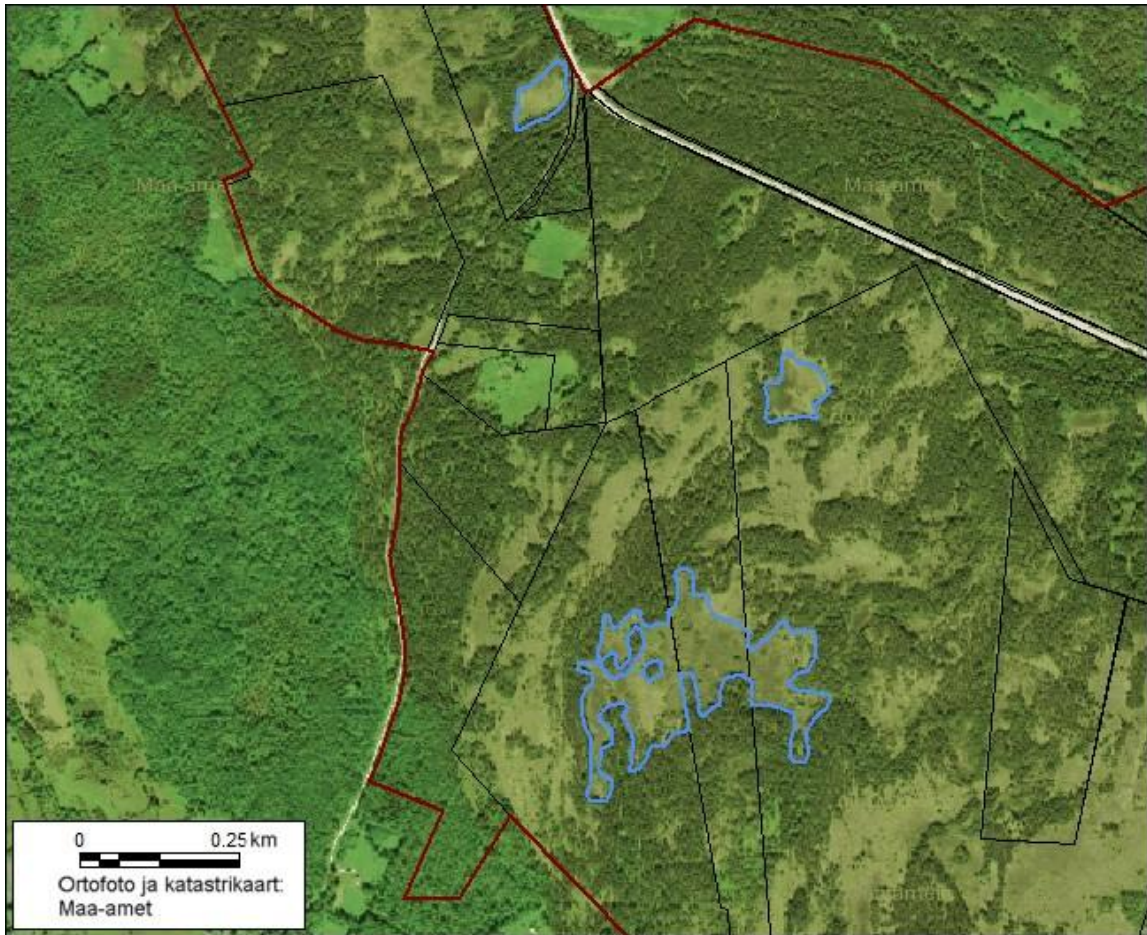

JOONIS 19. Liigirikaste madalsoode taastamis- ja hooldamistööde skeem Vohilaiul (lillaga on märgitud vaid hooldamist vajavad madalsoo laigud)

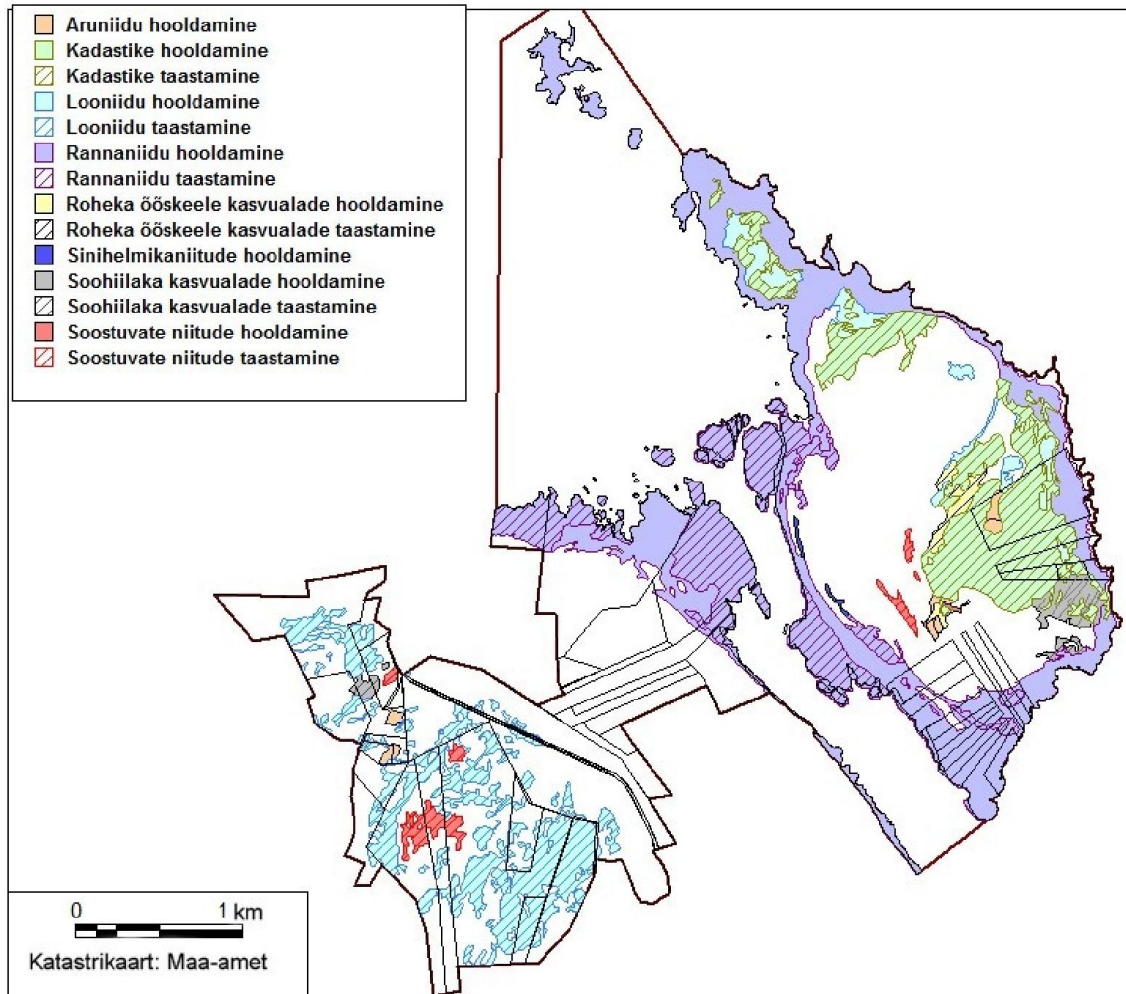
4.2.14 LIIGIRIKASTE MADALSOODE HOOLDAMINE

Kaitsealal vajab hooldamist 9 ha liigirikaid madalsoid (joonis 19 ja 20). Tegemist on valdavalt pehme pinnase ja ajutise liigvee all olevate aladega, kus karjatamine lõhuks liigselt pinnast ja hävitaks kaitsealuseid taimeliike. Parim hooldusvõte nendel aladel oleks puittaimestiku raie iga viie aasta järel, et hoida alad avatuna. Liigirikaste madalsoode hooldamistööde prioriteetsus on II. Hooldustööde korraldajaks on RMK ja KA. Tööde teostajad on maahooldajad, maaomanikud ja muud huvilised.

Kkp jooksul kavandatud taastamis-hooldamistööd on koondatult esitatud joonisel 21 (kõik KKK skeemid on illustratiivsed, täpsemalt on tegevused, taristu jm kujutatud MapInfo kaardikihtidel).

JONIS 20. Liigirikaste madalsoode taastamis- ja hooldamistöde skeem kaitseala Hiiumaa osas

JOONIS 21. Taastamis-hooldamistööde koondskeem Vahtrepa maastikukaitsealal

4.2.15 VÄIKEKISKJATE JA METSIGADE ARVUKUSE PIIRAMINE

Ulukite lisa söötmine meelitab söödaplatsile nii metssigu kui ka kährikuid. Lissöött aitab kährikul karmi talve üle elada ja hoiab metssead söödaplatsi läheduses, kus nad teevad kõige suuremat kahju orhideelistele. Et vähendada metssigade poolt tekitatavat kahju ja raskendada kährikul ületalve elamist, tuleks kohaliku Suuremõisa jahipiirkonna jahimeestega jõuda kokkuleppele, et metssigade ja väikekiskjate lissöötmiskohad likvideeritaks lisaks kaitsealale ka kaitsealale lähemal kui 0,5 km. (Võimalusel tuleks väikekiskjate arvukuse piiramiseks kaaluda boonussüsteemi kui jahimeeste väitel kõige efektiivsema mooduse rakendamist. Näiteks võiks jahimehele maksta iga lastud väikekiskja (kähriku, rebase või metsnugise) pea eest preemiat 10 eurot või anda teatud koguse peade eest soodsama metssea kütamise loa vmt. Sellise boonussüsteemi käivitamine ei ole käesoleva KKK-ga lahendatav, vaid eeldaks üleriigilist lähenemist). Soovitav on leida rahalisi võimalusi, toetamaks piirkonna jahimehi kastlõksude valmistamisel või kompenseerimaks suurema rahvaarvuga jahipidamise korral osaliselt transpordikulu Vohilaiule.

Väikekiskjate ja metssigade arvukuse piiramine kaitsealal on II prioriteetsusega ja maksumusega 4000 eurot (toetuseks jahimeestele). Jahipiirkonna kasutusõiguse loa väljastaja ja kontrollija on KA.

4.3 PIIRIDE TÄHISTAMINE JA TARISTU

4.3.1 KAITSEALA PIIRITÄHISTE UUENDAMINE

Kaitseala tähised on enamuses välis- ja vööndipiiri nurkades olemas. Tähised on paigaldatud ka kaitsealale suunduvate metsateede äärde. Välispiiril on kasutatud keskmisi (14 tk) ja väikesi (21 tk) puitpostil plekktahvliga tähiseid. Kaitsekorralduskava koostamise ajal olid välispiiri tähised suhteliselt heas seisukorras, kuid arvestades paekivi lähedust maapinnale ei ole neid väga sügavale suudetud kaevata. Sellest tingituna olid paljud tähisepostid viltused. Metsast tuleb 2015. a ära korjata vanad Kallaste maastikukaitseala tähised (3 tk). Kaitseala vööndipiiri nurkadesse tuleb paigaldada lisaks veel 3 keskmist tähist: 1 Vohilaiu randa lõkkekoha lähedusse ning 2 Kallaste sihtkaitsevööndi ja Vahtrepa piiranguvööndi nurkadesse. Kaitseala tähised vajavad peagi (2018. a) väljavahetamist. Väikesed tähised asendatakse keskmiste tähistega. Kokku läheb vaja 38 keskmist tähist. Täpsem tähiste asukoht ja seisund on kirjeldatud kaitsekorralduskavaga kaasas oleval tähiste kaardikihil ja ülevaatlikumalt lisas 5 oleval skeemil. Kaitseala tähistega seotud tööde prioriteetsus on II. Tähiste likvideerimise maksumus on 100 eurot ning hooldamise ja uuendamise maksumus 2500 eurot. Tähiste hooldus-, likvideerimis- ja paigaldustööde korraldajaks on RMK.

4.3.2 OLEMASOLEVATE INFOTAHVLITE UUENDAMINE

Kkp jooksul (2018. a) vajavad väljavahetamist Kallaste panga parkla juures olev infotahvel ja jalgraja ääres asuv geoloogiaalane infotahvel (vt skeemi lisas 5). Kaitseala infotahvlite, mis mõlemad asuvad riigimaal, hooldamis- ja taastamistööde prioriteetsus on II ning maksumus 700 eurot. Infotahvlite hooldus- ja uuendustööde korraldajaks on RMK. Uuendatavate infotahvlite sisu tuleb KA poolt üle vaadata ja vajadusel seda kaasajastada. Kallaste panga infotahvilil mainida ka Panga teed kui vana Hilleste–Hellamaa maanteed ja pärandkultuuriobjekti.

4.3.3 UUTE INFOTAHVLITE PAIGALDAMINE

Kkp jooksul (2018. a) on ette nähtud 2 uue infotahvli paigaldamine. Hilleste–Hellamaa maantee äärde jäävate taastatavate looniitide juurde paigaldatakse riigimaale looniituseid tutvustav infotahvel ning Vohitee äärde rannaniidule jätkuvalt riigi omandis olevale maale paigaldatakse kaitseala infotahvel, mis tutvustab kaitseala mereala ja Vohilaiu loodusväärtusi ning külastuskorda (vt skeemi lisas 5). Uute infotahvlite paigaldamise prioriteetsus on II ja maksumus 700 eurot. Uute infotahvlite koostamist ja paigaldamist korraldab RMK, infotahvlite tekstilise sisu koostab KA.

4.3.4 KALLASTE PANGA KÜLASTUSKOHA TARISTU UUENDAMINE

KKK koostamise ajal oli Kallaste pangaastangul puidust trepp. Trepp tuleb kkp esimesel poolel (2015. a) asendada uuega, sest niiskes ja varjulises keskkonnas olev puit on pehkima hakanud. RMK soovib Kallaste pangale riigimaale ehitada lisaks teise puidust trepi. Trepi

planeeritav asukoht jääb olemasolevast trepist 50 meetrit idapoole. Selle kohani viib juba olemasolev puitmultšiga kaetud jalgte paeastangu peal. Paeastangu peale, praeguse geoloogiaalase infotahvli juurde, paigaldatakse puidust pink ja lisaks üks infotahvel metsa-, pärandkultuuri- ja looduskaitse infoga. Jalgteede äärde paigaldatakse 7 suunaviita (vt skeemi lisas 5). Taristu uuendamistööde prioriteetsus on II ja maksumus 5000 eurot. Tööde korraldajaks on RMK.

Taristu uuendamisega Kallaste pangal soovitakse avada ka vaateid. Selle tegevuse puhul tuleb arvestada, et Kallaste pangal kasvab kolm II kategooria kaitsealust samblaliiki: kurdõhik, Oederi põiksamal ja suur sagarsammal. Kuna sammaldele on kõige olulisem niiskusrežiimi stabiilsus, siis võib pangal vaadete avamine ja puude eemaldamine avaldada neile liikidele kahjustavat mõju. Teise trepi asukoha täpsustamiseks ning ka võimaliku raie kaalumiseks tuleb kindlasti kaasata liike tundvad eksperdid, et ehituse ja raie kooskõlastamisel seada tingimused, mis tagaks ohutuse kaitsealustele liikidele (Ingerpuu, 2012).

4.3.5 VOHILAIU LAAGRIPLATSI HOOLDAMINE

Vohilaiul asub jätkuvalt riigiomandis oleval maal omaalgatuslik laagriplats. Laagriplats on Lääne-Vohilaiu sihtkaitsevööndi idaosas Vahtrepa piiranguvööndi piiril. Kaitseala kaitsekord ei piira Vohilaiu külastamist. Vaid rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine tuleb eelnevalt kaitseala valitsejaga kooskõlastada. Laagriplats leiab iga-aastaselt kasutamist, sh suuremate ehk siis kaitseala valitseja nõusolekul toimuvate rahvaürituste puhul. Seetõttu on põhjust laagriplats ametliku laagriplatsina ära tähistada ning edaspidi hooldama hakata. Ära tuleb koristada kaitsealale sobimatud atribuudid ja praht ning varustada lõkkekoht küttepuudega. Tegevuse prioriteet on II, korraldajaks huvilised (pärast maa riigiomandisse vormistamist RMK) ning laagriplatsi iga-aastast hooldamist tuleb alustada 2015. a.

4.3.6 MUU TARISTU RAJAMINE

4.3.6.1 LIGIPÄÄS VOHILAIU KOOLMELE

Hiiumaal Vahtrepa külas valdavalt Väinamere hoiualal kulgeb eramaadel 590 meetri pikkune Vohitee. See on ainuke tee, mis viib kaitseala Hiiumaa osas asuvate rannaniitudeni ja Vohilaiu koolmekohani. Metsatee läbib kolme kinnistut (Niidi, Mardi-Tooma ja Laasi-Mihkli). Pehme pinnas ja rasked traktorid on tee muutnud väiksematele sõidukile läbimatuks. Sügavad roopad on aastaringselt vett täis ja ulatuvad kohati põlvini. Hiiumaa rannaniitudel ja Vohilaiu poollooduslikel kooslustel tehtavate taastamis- ja hooldustööde käigus suureneb oluliselt raskema tehnika liikumine Hiiumaa ja Vohilaiu vahel. Selleks, et mootorsõidukid saaksid takistamatult liikuda, tuleb metsade vahel asuv Vohitee 2015. a korda teha. Selleks, et katta metsatee 3 m laiuse ja 60 cm paksuse killustikuga, läheb vaja 708 tonni jämedama fraktsioonilist paekivikillustikku. Materjali maksumus on 7222 eurot (708 t x 10,20 €/t). Killustiku transport Partsi karjäärist Vahtrepa külla 13-tonnise kandevõimega veoautol läheb maksma 1962 eurot (1635 km x 1,20 €/km). Metsateele materjali laialivedu ja silumine kahe traktoriga 10 päeva jooksul maksab 5120 eurot (2 traktorit x 8 h x 32 €/h x 10 päeva). Kokku läheb Vohitee taastamine maksma 14 300 eurot. Ligipääsu taastamise prioriteetsus on I. Vohitee taastamistööde korraldajaks on KA. Kuna Vohitee asub valdavalt Väinamere

hoiualal, tuleb tee taastamist käsitleda ka koostamisel olevas Väinamere hoiuala maismaaosa kaitsekorralduskavas.

4.3.6.2 LÄBIPÄÄS VOHIOJAST

Vohilaiul takistab tehnika ja inimeste liikumist mööda edela-kirdesuunalist peamist metsateed Vohioja lamm, mis on pidevalt veega täitunud ja pehme põhjaga. Traktorid, otsides madalamat ja kindlamat pinda, on selle teekoha väga laialt ja sügavalt segi paisanud. Kui Vohilaiul algavad suuremad taastamis- ja hooldustööd, tekib vajadus ka tehnika intensiivsema liiklemise järele. Kuna takistuseks saab vesise ala ületamine laiul, tuleb 2016. a taastada läbipääs Vohiojast.

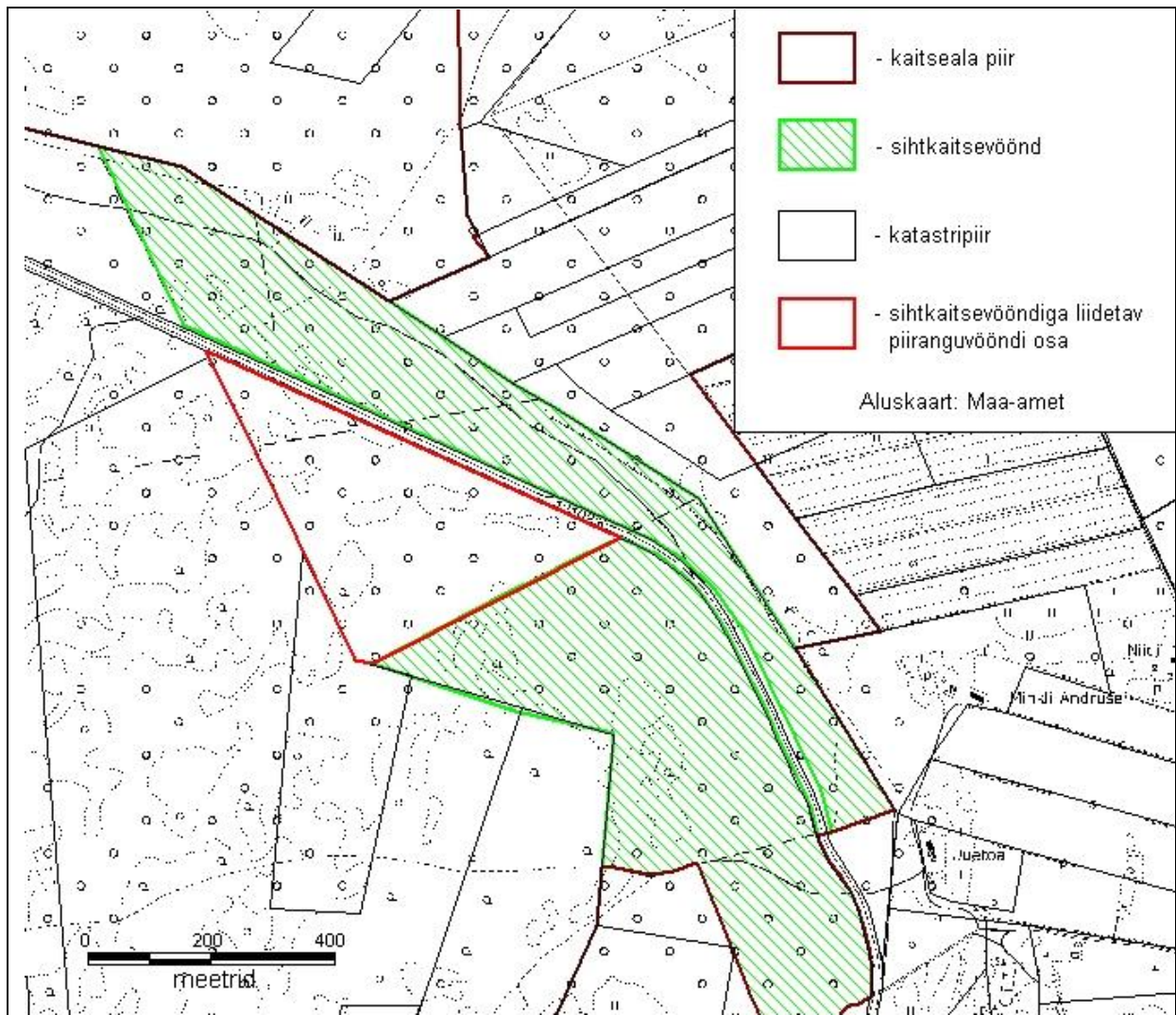
Avalikkuse kaasamise koosolekul andis läbipääsu rajamiseks head nõu Vohilaiu üks maaomanikke Lembit Leiger (vt lisa 4). Tema soovitusel tuleb täita Vohioja põhi vanas teekohas suurte kividega, et sealt oleks võimalik läbi sõita ja samas saaks vesi kivide vahelt vabalt läbi nõrguda. Seal on pinnas kõige tugevam ja tee üle Vohioja lammi kõige lühem.

Selleks, et täita 100 m pikkuselt ja 3 m laiuselt Vohioja läbipääs 60 cm paksuse paekivikihiga, läheb vaja 120 tonni purustamata paekive. Materjali maksumus on 1224 eurot (120 t x 10,20 €/t). Killustiku transport Partsi karjäärast Vahtrepa külla 13-tonnise kandevõimega veoautol läheb maksma 324 eurot (270 km x 1,20 €/km). Vohilaiule materjali vedu ja Vohioja läbipääsu rajamine kahe traktoriga 10 päeva jooksul maksab 5120 eurot (2 traktorit x 8 h x 32 €/h x 10 päeva). Kokku läheb Vohioja läbipääsu ehitus maksma 6700 eurot. Läbipääsu taastamise prioriteetsus on I. Vohiojast läbipääsu taastamistööde korraldajaks on KA.

4.4 KAVAD, EESKIRJAD

4.4.1 KAITSE-EESKIRJA MUUTMINE

Hilleste-Hellamaa maanteest kagusse ja lõunasse jääb riigi maale 24,6 ha suurune elupaigatüübi vanad loodusemetsad (*9010) massiiv, mida poolitab vööndi piir, mis jätab 6,1 ha B-esinduslikkusega elupaigatüübist piiranguvööndisse. Piiranguvööndis on tehtud 0,8 ha suurusel alal turberaiet. Et kaitsta ja säilitada seda elupaika terviklikult, on vaja seni piiranguvööndisse jääv 6,1 ha tsoneerida sihtkaitsevööndisse (vt joonist 22).

JOONIS 22. Tsoneringu muutmise ettepanek (sihtkaitsevööndiga liidetav piiranguvööndi osa pindalaga 6,1 ha)

Täiendada tuleb ka kaitseala kaitse eesmärgid. Eesmärkide hulka tuleb lisada elupaigatüüpide mudased ja liivased pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150) ja väikesaared ning laiud (1620) kaitse ning liikidest naaskelnokk (*Recurvirostra avosetta*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), randtiir (*Sterna paradisaea*), väiketiir (*Sterna albifrons*), rohekas õöskeel (*Coeloglossum viride*), tõmmu käpp (*Orchis ustulata*), harilik muguljuur (*Herminium monorchis*), aasnelk (*Dianthus superbis*), klibutarn (*Carex glareosa*), jumalakäpp (*Orchis mascula*), soohilakas (*Liparis loeselii*), pruun raunjalg (*Asplenium trichomanes*), Oederi põiksammal (*Plagiopus oederi*), kurdõhik (*Neckera crispa*) ja loo-rebasesamblik (*Vulpicida tubulosus*). Põhjendused on ära toodud eespool (ptk-s 2) vastavate loodusväärtuste kirjelduste juures ning lühidalt lisas 2.

Ära tuleb parandada ka eksitav viga, kus kaitse-eeskirjas § 11 lõikes 2 on vale metsakvartali number KD 252 (sellise numbriga metsakvartal asub hoopis Kesk-Hiiumaal Pihla-Kaibaldi looduskaitsealal). Vahtrepa MKA kaitse-eeskirjas peab olema metsakvartal KD 322.

Kaitse-eeskirja muutmine tuleb algatada 2015. a ja see tegevus on II prioriteetsusega. Tegevuse korraldaja on KA.

4.4.2 KAITSEKORRALDUSKAVA KOOSTAMINE JÄRGMISEKS PERIOODIKS

2023. aastal tuleb koostada uus KKK järgmiseks perioodiks (2024–2033). Selle käigus tuleb anda hinnang ka käesoleva kava elluviimise edukusele. Tegevuse prioriteetsus on I, tellijaks KA ja maksumuseks 6000 eurot.

4.5 MUU

4.5.1 SÖÖDAPLATSI, JAHIKANTSLI JA LAKUKIVI LIKVIDEERIMINE

Kaitseala Hiiumaa osas Kallaste panga sihtkaitsevööndi ja Vahtrepa piiranguvööndi piiril suure looniidu ääres asub sihtkaitsevööndis jahikantsel koos piiranguvööndis paikneva metsisigade söötmissplatsiga. Kallaste pangast u 600 meetrit kagusse, kaitseala välispiiri äärde, jääb pooleks saetud puu, millele on paigaldatud lakukivi. Arvestades kaitsealal paiknevate looniitude liigirikkust, tuleb söödaplats koheselt (2014. a) likvideerida. Likvideerida tuleb ka jahikantsel kui kaitsealale, eriti sihtkaitsevööndisse sobimatu ehitis. Tööde prioriteetsus on II ja elluviijaks on kohalikud jahimehed omal kulul.

4.5.2 VANA-SIMUNA PRÜGIMÄE LIKVIDEERIMINE

Vana-Simuna maaüksusel Vahtrepa piiranguvööndis on üle 20 aasta tagasi kokku lükatud prügimägi, mille suuruseks on u 225 ruutmeetrit. Prügiga koos on looniidule toodud ka pioneerliike, mis kasvavad prügimäe ümbruses (vt skeemi lisas 5). Et vältida edasist reostumist ja kaitsta looniidule omast taimestikku, tuleb prügimägi 2015. a likvideerida. Töö on III prioriteetsusega ja maksumusega 1000 eurot. Vana-Simuna maaüksuse omanikeks on eakad naisterahvad, keda on soovitatav kohalikul omavalitsusel (Pühalepa Vallavalitsusel) ja kogukonnal prügimäe likvideerimisel abistada.

4.5.3 VOHILAIUL SOOJAKUTE JA SAUNA LIKVIDEERIMINE

Vohilaiu loodeosa kadastikus (Vohirahul) asuvad jätkuvalt riigi omandis oleval maal kaks räämas soojakut. Need on sinna omavoliliselt veetud aastaid tagasi kohalike kalameeste poolt. Vohilaiu põhjaosa rannal asub mere poolt kaldale uhutud ujuv saun. Objektid häirivad rannikualadel pesitsevaid haudelinde, on näotud ega sobi kokku looduskaitseliste põhimõtetega. Soojakud ja saun tuleb likvideerida kkp esimesel kolmandikul (2015. a). Selleks tuleb need kohapeal lammutada ja ehituspraht traktoriga minema viia. Likvideerimistöde prioriteetsus on III ja maksumuseks 1000 eurot. Tööde korraldajaks on KA (pärast maa riigiomandisse vormistamist RMK), kui ei õnnestu välja selgitada vara omanikku. Tööde teostajateks on kohalikud elanikud või muud huvilised.

4.6 EELARVE

Eelarvetabelisse (tabelisse 6) on koondatud eelnevate analüüside tulemusena selgunud tööd, mis on vajalikud kaitse eesmärkide saavutamiseks ja on täitmiseks käesoleva KKK-ga

ettenähtud perioodi jooksul. Kavandatud kaitsekorralduslike tegevuste kogumaksumus on ligi 820 000 eurot.

Tegevused on tabelis jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:

esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, milleta kaitse eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on väärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus; kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus;

teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele, eksponeerimisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;

kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele.

Tabelis on „x“-ga märgitud KA ja RMK töötajate tööülesannete hulka kuuluv või huviliste omal kulul tehtav töö, mida eraldi ei rahastata, ning riiklik seire, mille kulud konkreetse kaitseala kohta pole teada.

TABEL 6. Kaitsekorralduskava eelarve

Ptk	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Priori- teet	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Maksumus kokku
					Sadades eurodes										
Inventuurid, seired, uuringud															
4.1.1	Kaitstavate taimeliikide osaline inventuur	Inventuur	KA	II		50									50
4.1.2	Kaitstavate linnuliikide osaline inventuur	Inventuur	KA	II		40									40
4.1.3	Jäiga keerdsambla ja turd-lühikupra inventuur	Inventuur	KA	II				5							5
4.1.4	Ohustatud soontaimede ja samblaliikide seire	Riiklik seire	KAUR	I	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
4.1.4	Meresarte haudelinnustike seire	Riiklik seire	KAUR	I	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
4.1.5	Kaitsekorralduskava vahehindamine	Tulemusseire	KA	I					x						
4.1.6	Loodusdirektiivi elupaigatüüpide osaline kordusinventuur	Inventuur	KA	II									45		45
Hooldus, taastamine ja ohjamine															
4.2.1	Käpaliste kasvualade taastamine	Liigi elupaiga taastamistöö	KA (RMK)	I		17									17
4.2.2	Käpaliste kasvualade hooldamine	Liigi elupaiga hooldustöö	KA (RMK)	I	2	2	17	17	17	17	17	17	17	17	140
4.2.3	Loodusdirektiivi taimeliigi kasvualade taastamine	Liigi elupaiga taastamistöö	RMK, KA	II		26					4				30
4.2.4	Loodusdirektiivi taimeliigi kasvualade hooldamine	Liigi elupaiga hooldustöö	KA	I			17	17	17	17	17	17	17	17	136
4.2.5	Rannaniidu taastamine (raie)	Koosluse taastamistöö	KA (RMK)	II		46									46
4.2.5	Rannaniidu taastamine (rootõrje)	Koosluse taastamistöö	RMK, KA	II		78	74								152
4.2.5	Rannaniidu taastamine (rahudel)	Koosluse taastamistöö	KA (RMK)	III				20							20

Ptk	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Priori- teet	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Maksumus kokku
4.2.6	Rannaniidu hooldamine	Koosluse hooldustöö	RMK, KA	I	270	270	270	270	270	270	270	270	270	270	2700
4.2.6	Rannaniidu hooldamine	Koosluse hooldustöö	RMK, KA	II			81	140	140	140	140	140	140	140	1061
4.2.6	Rannaniidu hooldamine (rahudel)	Koosluse hooldustöö	KA (RMK)	III					16	32	16	16	16	16	112
4.2.7	Kadastike taastamine	Koosluse taastamistöö	KA	II		72	72	72	72						288
4.2.7	Kadastike taastamine	Koosluse taastamistöö	KA	III						72	72	72	72		288
4.2.8	Kadastike hooldamine	Koosluse hooldustöö	KA	II			39	78	117	117	117	117	117	156	858
4.2.9	Aruniitude hooldamine	Koosluse hooldustöö	KA	II	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	90
4.2.10	Looniitude taastamine	Koosluse taastamistöö	RMK, KA	II	48	48	48								144
4.2.11	Looniitude hooldamine	Koosluse hooldustöö	KA	I	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	330
4.2.11	Looniitude hooldamine	Koosluse hooldustöö	RMK, KA	II		49	98	147	147	147	147	147	147	147	1176
4.2.12	Sinihelmikakoosluste hooldamine	Koosluse hooldustöö	KA (RMK)	III	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20
4.2.13	Liigirikaste madalsoode taastamine	Koosluse taastamistöö	RMK, KA	II		17									17
4.2.14	Liigirikaste madalsoode hooldamine	Koosluse hooldustöö	RMK, KA	II							17				17
4.2.15	Väikekiskjate ja metssigade arvukuse piiramine	Probleemliigi tõrje	KA	II	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	40
Taristu, tehnika ja loomad															
4.3.1	Kaitseala tähist uuendamine	Kaitsealuste objektide tähistamine	RMK	II					25						25
4.3.1	Kaitseala tähist likvideerimine	Tähist likvideerimine	RMK	II		1									1
4.3.2	Olemasolevate infotahvlite uuendamine	Infotahvlite hooldamine	RMK	II					7						7
4.3.3	Uute infotahvlite paigaldamine	Infotahvlite rajamine	RMK	II					7						7

Ptk	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Priori- teet	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Maksumus kokku
4.3.4	Kallaste panga külaskohta taristu uuendamine	Radade, külaskeskuste ja puhkekohtade hooldamine	RMK	II		50									50
4.3.5	Vohilaiu laagriplatsi hooldamine	Radade, külaskeskuste ja puhkekohtade hooldamine	huvilised (RMK)	II		x	x	x	x	x	x	x	x	x	
4.3.6.1	Ligipääs Vohilaiu koolmele*	Muu taristu rajamine	KA	I		143									143
4.3.6.2	Läbipääs Vohiojast	Muu taristu rajamine	KA	I			67								67
Kavad, eeskirjad															
4.4.1	Kallaste sihtkaitsevööndi piiri muutmine	Kaitsekorra muutmine	KA	II		x									
4.4.2	Kaitsekorralduskava koostamine järgmiseks perioodiks	Tegevuskava	KA	I										60	60
Muu															
4.5.1	Söödaplatsi ja jahikantsli likvideerimine	Muu	huvilised	II	x										
4.5.2	Vana-Simuna prügimäe likvideerimine	Muu	huvilised	III		10									
4.5.3	Vohilaiult soojakute ja sauna likvideerimine	Muu	KA (RMK)	III		10									10
KOKKU					368	967	831	814	883	860	865	844	889	871	8192

* kavandatud tegevuse asukoht jääb Väinamere hoiualale

5 KAITSEKORRALDUSE TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE

Kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks tuleb dokumenteerida kõik kkp jooksul läbi viidud ning käsil olevad kaitsekorralduslikud ja looduskaitsealased tegevused. KKK-ga kavandatud ning realselt läbiviidud tegevuste võrdlemise ja tulemuste analüüsimise käigus saab hinnata KKK täitmise tulemuslikkust nii perioodi lõpul kui ka keskpaigas.

Koosluste ja elupaikade seisundit hinnatakse nende säilimiseks vajaliku kaitsekorra tagamise ning nende elupaikade looduskaitsealise seisundi määratlemise läbi (vastavalt looduskaitsealades esitatud definitsioonile). Metsaelupaigatüüpide puhul on olulisimaks tulemuslikkuse kriteeriumiks see, kas looduslikes metsakooslustes on rakendatud metsamajanduse mõjusid vältiv kaitsekord.

Soode kaitse edukust hinnatakse avatud ning loodusliku veerežiimiga soode pindala järgi.

Liikide ja nende elupaikade olukorda hinnatakse nende arvukuse ja elupaiga seisundi järgi.

Kaitsekorraldus loetakse edukaks, kui registreeritud ja teadaolevate kaitstavate liikide arvukus ja leiukohtade arv on püsinud vähemalt samal tasemel ning kui varasemalt esinenud haruldased liigid on loodusalt uuesti leitud. Tervel real liikidel võib nende arvukuse ja asurkonna seisundi hindamine nende harulduse ning bioloogiliste eripärade tõttu olla raskendatud ja seetõttu on neil juhtudel põhimõtteliselt võimalik kaitsetegevuse resultatiivust hinnata kaudselt, läbi nende liikide soovitava arvukuse jaoks piisava elupaikade pindala ja sobiva kaitsekorra olemasolu. Kuna liigikaitse sisuline eesmärk on liikide ja nende populatsioonide soodne looduskaitsealine seisund, mitte pelgalt nende elupaikade formaalne kaitse, tuleb elupaikade kaitstust ja pindala kriteeriumina kasutada üksnes juhul, kui täpsemaid andmeid pole võtta. Eelistatumaks hindamiskriteeriumiks tuleb lugeda siiski liigiseire ja vaatluste tulemusi.

Poollooduslike koosluste eduka kaitse hindamise kriteeriumiks on poollooduslike alade pindala ning pideva hoolduse säilimine, samuti ka liigirikkuse suurenemine hooldatavatel aladel ning hooldatavate alade pindala säilimine või suurenemine.

Kaitsekorraldust saab nimetada edukaks, kui elupaikade pindala on säilinud vähemalt kaitsekorralduskava koostamise ajal olnud piires ning kaitsealuste liikide arv ja arvukus alal on säilinud.

TABEL 7. Tulemuslikkuse hindamise koondtabel

Jrk	Ptk	Väärtus	Indikaator	Lävend	Tulemus	Selgitus
1.	2.1.1.1	madal unilook (<i>Sisymbrium supinum</i>)	kasvukohtade suurus	0,3 ha	0,3 ha	riiklik seire, taimeinventuur, dokumenteeritud vaatlused
			arvukus	141 isendit	140 isendit	
			kasvukoha seisund	kasvukoht kulustub ja võsastub	liigile sobivate elupaikade seisund on (karjatamise ja võsaraie tulemusena) paranenud	
2.	2.1.1.2	soohiilakas (<i>Liparis loeselii</i>)	kasvukohtade suurus	teadmata (u 10 ha)	täpsustatud pindala	riiklik seire, taimeinventuur, dokumenteeritud tehtud tööd
			arvukus	14 isendit	10 isendit	
			kasvukoha seisund	liigile sobilikud kasvukohad kulustuvad ja võsastuvad	liigile sobilikud kasvukohad on soodsas seisundis	
3.	2.1.1.4	rohekas õõskeel (<i>Coeloglossum viride</i>)	kasvukoha suurus	7 ha	7 ha	riiklik seire, taimeinventuur, dokumenteeritud tehtud tööd
			arvukus	0 isendit	1 isend	
			kasvukoha seisund	liigi senised kasvukohad kulustuvad ja võsastuvad	liigi kasvukohad on soodsas seisundis	
4.	2.1.2.1	merikotkas (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	pesitsevate paaride arv	1 paar	1 paar	riiklik seire ja dokumenteeritud vaatlused
5.	2.1.2.2	niidurüdi (<i>Calidris alpina schinzii</i>)	pesitsevate paaride arv	1 paar	1 paar	riiklik seire ja linnuinventuuri andmed ning dokumenteeritud vaatlused
6.	2.2.6	rannaniidud (*1630)	elupaigatüübi pindala	145 ha	238 ha	dokumenteeritud andmed tehtud tööde ja tegevuste kohta, elupaikade inventuur, ortofoto
			elupaigatüübi esinduslikkus	A – 23 ha B – 104 ha C – 17,3 ha	B – 155 ha C – 83 ha	
7.	2.2.7	kadastikud (5130)	pindala	79 ha	89 ha	dokumenteeritud andmed teostatud tööde ja tegevuste kohta, elupaikade inventuur, ortofoto
			esinduslikkus	A – 7 ha B – 56 ha C – 16 ha	A – 15 ha B – 48 ha C – 26 ha	
8.	2.2.8	kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210)	pindala	2 ha	2 ha	dokumenteeritud andmed teostatud tööde ja tegevuste kohta, elupaikade inventuur, ortofoto
			esinduslikkus	C	B	
9.	2.2.9	lood (*6280)	pindala	65 ha	104 ha	dokumenteeritud andmed teostatud tööde ja tegevuste kohta, elupaikade inventuur, ortofoto
			esinduslikkus	A – 2 ha B – 52 ha C – 11 ha	B – 60 ha C – 44 ha	
10.	2.2.10	sinihelmika- kooslused (6410)	pindala	0,9 ha	0,9 ha	dokumenteeritud andmed teostatud tööde ja tegevuste kohta, elupaikade inventuur, ortofoto
			esinduslikkus	D	C	
11.	2.2.12	liigirikkad madalsood (7230)	pindala	8 ha	9 ha	dokumenteeritud andmed teostatud tööde ja tegevuste kohta, elupaikade inventuur, ortofoto
			esinduslikkus	B – 1 ha C – 7 ha	B – 5 ha C – 4 ha	
12.	2.2.13	lubjakivipaljan- did (8210)	pikkus	37 m	37 m	ülemõõtmine
			kõrgus	3,5 m	3,5 m	
13.	2.2.14	vanad loodusmetsad (*9010)	pindala	52 ha	52 ha	elupaikade inventuur, ortofoto
			esinduslikkus	B – 41 ha C – 11 ha	B – 41 ha C – 11 ha	
14.	2.2.16	soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080)	pindala	15 ha	19 ha	elupaikade inventuur, ortofoto
			esinduslikkus	C	C	

KASUTATUD KIRJANDUSE LOETELU

Kasutatud trükised

1. Eesti taimede määraja. (2010). Tartu: EMÜ.
2. Erit, M., Kuresoo, A., Luigujõe, L., Pehlak, H. (2008) Niidurüdi kaitse tegevuskava 2009-2013.
3. Helm, A. (2010). *Üliharuldased taimekooslused on Eestis hävimas*.
4. Helm, A. (2011). Eesti loopealsed ja kadastikud.
5. Jonsson, L. (2000) Euroopa linnud.
6. Kontkanen, H., Nevalainen, T. ja Löhmus, A. (2004). Röövlinnud ja metsamajandus.
7. Kull, T. & Tuulik, T. (2002). Kodumaa käpalised. Tallinn.
8. Kuresoo, A. (Eesti Loodus 12/2005). *Naaskelnokk*.
9. Leht, M. (2011). Madal unilooga kaitse tegevuskava 2012-2016 koostamine.
10. Lotman, S. (2009-2011). Rannaniitude hoolduskava.
11. Mesipuu, M. (2010). Haruline võtmehein kaitse tegevuskava 2010-2019.
12. Nellis, Renno & Volke, V. (Eesti Loodus 2/3/2003). *Merikotkas*.
13. Paal, J. (2004). Euroopas väärtustatud elupaigad Eestis.
14. Paal, J. (2007). Loodusdirektiivi elupaigatüüpide käsiraamat. Tallinn.
15. Palo, A. (2010). Loodusdirektiivi metsaelupaikade inventeerimise juhend. Tartu.
16. PKÜ. (2011). Juhend Loodusdirektiivi I lisa pool-looduslike elupaigatüüpide seisundi hindamiseks. Tartu.
17. Struktuuritoetuse andmisest ja kasutamisest teavitamise, selle avalikustamise ning toetusest rahastatud objektide tähistamise ja Euroopa Liidu osalusele viitamise tingimused ning kord, määrus nr 211 (Vabariigi valitsus 30. 08 2007. a.). Allikas: <https://www.riigiteataja.ee/akt/13275996>
18. Tali, K. (2010). Emaputke kaitse tegevuskava 2012-2016.
19. Tuulik, T., Vahtra, K. (2001). Rohekas õdskeel kaitsekorralduskava vahearuanne.
20. Valdmann, H. (2009). Kährikkoera ohjamiskava aastateks 2010-2014.

Kasutatud internetileheküljed

21. Eesti eElurikkus – punane nimestik. Allikas: <http://elurikkus.ut.ee/prmt.php?lang=est>
22. Eesti punane raamat. Allikas: <http://www.zbi.ee/punane/>
23. Eesti riikliku keskkonnaseire kaitstavate soontaimede seired 2007., 2008., 2009., 2010., 2011. a koondaruanded. Allikas: http://seire.keskkonnainfo.ee/seireveeb/index.php?id=13&act=show_reports&subact=&prog_id=628219542&subprog_id=-937647225
24. Eesti riikliku keskkonnaseire meresarte haudelinnustiku seired 2007., 2008., 2009., 2010., 2011. a koondaruanded. Allikas:

http://seire.keskkonnainfo.ee/seireveeb/index.php?id=13&act=show_reports&subact=&prog_id=628219542&subprog_id=-1259992340

25. Eesti riikliku keskkonnaseire raskmetallide sadenemise bioindikatsiooniline hindamine 2007., 2008., 2009., 2010., 2011. a koondaruanded. Allikas: http://seire.keskkonnainfo.ee/seireveeb/index.php?id=13&act=show_reports&subact=&prog_id=-1264982023&subprog_id=596957765
26. Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri, 615 (Vabariigi valitsus 05. 08 2004. a.). Allikas: <https://www.riigiteataja.ee/akt/328122010002>
27. Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ja kaitsekorralduskava kinnitaja määramine, 60 (Vabariigi valitsus 20. 10 2009. a.). Allikas: <https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=13228916>
28. Looduskaitseseedus. Allikas: <https://www.riigiteataja.ee/akt/130122011013>
29. *Maa-ameti ajaloolised kaardid*. Allikas: <http://xgis.maaamet.ee/xGIS/XGis>
30. *Maa-ameti mullakaart*. Allikas: <http://xgis.maaamet.ee/xGIS/XGis>
31. Vahtrepa maastikukaitseala kaitse-eeskiri. Allikas: <https://www.riigiteataja.ee/akt/13295691>
32. *Väinamere loodusala Natura standardandmebaas* . Allikas: <http://natura2000.eea.europa.eu/natura2000/SDF.aspx?site=EE0040002>

Kirjad

33. Miller, A. (2012). 16.04.2012 e-kiri Aivar Hallangule (Aivar Hallangu valduses)
34. Ingerpuu, N. (2012). 02.05.2012 e-kiri Aivar Hallangule (Aivar Hallangu valduses)

LISAD

Lisa 1. Vahtrepa maastikukaitseala kaitse-eeskiri

Lisa 2. Kaitsekorralduskava koostamise käigus tehtud kaitsekorra ja piiride muutmise ettepanekute koond

Lisa 3. Väärtuste koondtabel

Lisa 4. Vahtrepa maastikukaitseala kaitsekorralduskava avalikkuse kaasamiskoosoleku protokoll ja osalejate registreerimisleht

Lisa 5. Tähiste ja taristu paiknemise skeem

Vahtrepa maastikukaitseala kaitse-eeskiri

Vastu võetud 21.07.2006 nr 170

[RT I 2006, 36, 271](#)

jõustumine 11.08.2006

Määrus kehtestatakse «[Looduskaitseaduse](#)» § 10 lõike 1 alusel.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Vahtrepa maastikukaitseala kaitse-eesmärk

(1) Vahtrepa maastikukaitseala² (edaspidi *kaitseala*) kaitse-eesmärk on:

1) ordoviitsiumi lubjakivipaljandi, loo- ja rannakoosluste, vähese inimõjuga metsade ning maa kasutamisel väljakujunenud traditsioonilise pärandkultuurmaastiku kaitse;

2) nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide – madalate lahtede (1160)³, püsitaimestuga kivirandade (1220), rannaniitude (1630*), kadastike (5130), lubjarikkal mullal kuivade niitude (6210), loode (alvarite) (6280*), sinihelmikakoosluste (6410), liigirikaste madalsoode (7230), lubjakivipaljandite (8210), vanade looduspõõsede (9010*) ning soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080*) kaitse;

3) nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liigi – madala unilooga (*Sisymbrium supinum*), mis on ühtlasi III kategooria kaitsealune liik, elupaikade kaitse;

4) nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud liigi, mis on ühtlasi I kategooria kaitsealune liik, kaitse.

(2) Kaitseala maa- ja veeala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele kolmeks sihtkaitsevööndiks ja üheks piiranguvööndiks.

(3) Kaitsealal tuleb arvestada «Looduskaitseaduses» sätestatud piiranguid käesolevas määruses sätestatud erisustega.

§ 2. Kaitseala asukoht

(1) Kaitseala asub Hiiu maakonnas Pühalepa vallas Hagaste, Hilleste, Kerema, Puliste ja Vahtrepa külas.

(2) Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on esitatud kaardil määruse lisas⁴.

§ 3. Kaitseala valitseja

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

[[RT I 2009, 7, 48](#) - jõust. 01.02.2009]

2. peatükk KAITSEKORRA ÜLDPÕHIMÕTTED

§ 4. Lubatud tegevus

(1) Inimestel on lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal.

(2) Füüsilise isiku või eraõigusliku juriidilise isiku omandis oleval kinnisasjal viibimine on lubatud, arvestades «Asjaõigusseaduses» ja «Looduskaitseaduses» sätestatut.

(3) Telkimine ja lõkke tegemine kaitsealal on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul selleks ettevalmistatud ja tähistatud kohtades. Telkimine ja lõkke tegemine õuemaal on lubatud omaniku loal.

(4) Kaitseala teedel on lubatud sõidukiga sõitmine. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ning maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala valitsemisega seotud töödel ja kaitseala valitseja nõusolekul sihtkaitsevööndis teostatavas teadustegevuses, peamiselt Vohilaiule ning lisaks piiranguvööndis teostatavatel liinirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel ja maatulundusmaal metsamajandustöödel või põllumajandustöödel ning õuemaal omaniku loal.

(5) Kaitsealal on lubatud ujuvahendiga liikumine, jahipidamine ja kalapüük ning pilliroo ja adru varumine.

§ 5. Keelatud tegevus

Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:

- 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet;
- 2) koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
- 3) väljastada metsamajandamiskava;
- 4) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- 5) anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks;
- 6) anda projekteerimistingimusi;
- 7) anda ehitusluba.

§ 6. Tegevuse kooskõlastamine

(1) Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit.

(2) Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt «Haldusmenetluse seadusele» õiguspärasust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

(3) Keskkonnaministeeriumil või Keskkonnaametil on keskkonnamõju hindamise järelevalvajana õigus määrata kaitseala kaitseks keskkonnanõudeid, kui kavandatav tegevus võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit.

[RT I 2009, 7, 48 - jõust. 01.02.2009]

3. peatükk SIHTKAITSEVÕOND

§ 7. Sihtkaitsevõondi määratlus

(1) Sihtkaitsevõond on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste ning ordoviitsiumi lubjakivipaljandi säilitamiseks.

(2) Kaitsealal on 3 sihtkaitsevõondit:

- 1) Lääne-Vohilai sihtkaitsevõond;
- 2) Hagaste sihtkaitsevõond;
- 3) Kallaste panga sihtkaitsevõond.

§ 8. Sihtkaitsevõondi kaitse-eesmärk

Hagaste, Kallaste panga ja Lääne-Vohilai sihtkaitsevõondide kaitse-eesmärk on bioloogilise mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine.

§ 9. Lubatud tegevus

(1) Sihtkaitsevõondis on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul.

(2) Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevõondis lubatud:

- 1) rajatiste püstitamine kaitseala tarbeks ning olemasolevate ehitiste ja rajatiste hooldustööd;
- 2) kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalikud hooldustööd, kaasa arvatud I kaitsekategooria linnuliikidele tehispesade rajamine ning nende hooldustööd;
- 3) Hagaste sihtkaitsevõondis olemasolevate kraavide hooldustööd;
- 4) Hagaste sihtkaitsevõondis metsakoosluse kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, kusjuures kaitseala valitsejal on õigus esitada nõudeid raieaja ja -tehnoloogia, puidu kokku- ja väljaveo, raielangi puhastamise viiside ning puistu koosseisu ja täiuse osas;
- 5) koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik tegevus.

§ 10. Keelatud tegevus

Sihtkaitsevööndis on keelatud:

- 1) majandustegevus;
- 2) loodusvarade kasutamine.

§ 11. Vajalik tegevus

(1) Poollooduslike koosluste esinemisaladel on nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik loomade karjatamine või rohu niitmine ning puu- ja põõsarinde harvendamine.

(2) Kallaste panga sihtkaitsevööndis on panga eksponeerimiseks vajalik puu- ja põõsarinde harvendamine ning vaadete avamiseks vajalikud raietööd Kärkla metskonna kvartali KD 252 eraldistes 37 ja 52.

4. peatükk PIIRANGUVÖÖND

§ 12. Piiranguvööndi määratlus

(1) Piiranguvöönd on kaitseala osa, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse.

(2) Kaitsealal on Vahtrepa piiranguvöönd.

§ 13. Piiranguvööndi kaitse-eesmärk

Piiranguvööndi kaitse-eesmärk on bioloogilise mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine.

§ 14. Lubatud tegevus

(1) Piiranguvööndis on lubatud majandustegevus.

(2) Piiranguvööndis on lubatud rahvaütuste korraldamine, seejuures rohkem kui 50 osalejaga rahvaütuse korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul. Rahvaütuse korraldamiseks õuemaal ei ole kaitseala valitseja nõusolekut tarvis.

(3) Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud:

- 1) veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmise;
- 2) uute teede, sildade, truupide ja liinirajatiste rajamine;
- 3) uute ehitiste püstitamine, kusjuures lähemale kui 200 m põhikaardile kantud veekogu piirist on lubatud ehitada ainult rajatise kaitseala tarbeks ja veeliikluseks.

§ 15. Keelatud tegevus

Piiranguvööndis on keelatud:

- 1) uuendusraie, välja arvatud turberaie, mille puhul tuleb säilitada koosluse liikide ja vanuse mitmekesisus;
- 2) uue maaparandussüsteemi ja tehisveekogu rajamine;
- 3) maavara kaevandamine;
- 4) puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;
- 5) biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine.

5. peatükk RAKENDUSSÄTE

§ 16. [Käesolevast tekstist välja jäetud]

¹Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimeastiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50; C 241, 29.08.1994, lk 175; L 305, 8.11.1997, lk 42–65; L 236, 23.09.2003, lk 667–702; L 284, 31.10.2003, lk 1–53) ja nõukogu direktiiv 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (EÜT L 103, 25.04.1979, lk 1–18; L 291, 19.11.1979, lk 111; L 319, 7.11.1981, lk 3–15; L 233, 30.08.1985, lk 33–41; L 302, 15.11.1985, lk 218; L 100, 16.04.1986, lk 22–25; L 115, 8.05.1991, lk 41–55; L 164, 30.06.1994, lk 9–14; C 241, 29.08.1994, lk 175; L 223, 13.08.1997, lk 9–17; L 236, 23.09.2003, lk 667–702).

²Kaitseala on moodustatud Vabariigi Valitsuse 28. juuli 1998. a määrusega nr 165 «Kallaste maastikukaitseala kaitse-eeskirja ja välispiiri kirjelduse kinnitamine» Hiiumaa Rajooni TSN Täitevkomitee 26. septembri 1962. a otsuse nr 70 «Looduskaitse kindlustamisest Hiiumaa rajoonis» alusel kohaliku looduskaitse alla võetud Kallaste panga baasil.

Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615-k «Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri» lisa 1 punkti 1 alapunktist 66 jääb kaitseala osaliselt Väinamere linnualale ja tulenevalt lisa 1 punkti 2 alapunktist 498 jääb kaitseala osaliselt Väinamere looduslale, kus tegevuse kavandamisel tuleb hinnata selle mõju linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi.

³Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid.

⁴Kaitseala välispiir ja võõndite piirid on märgitud määruse lisas esitatud kaardil Eesti põhikaardi (mõõtkava 1:10 000) alusel, kasutades maakatastri andmeid seisuga juuni 2004. a ning Eesti Metsakorralduskeskuse koostatud Kärddla metskonna 1996. aasta puistuplaane (mõõtkava 1:20 000). Ala kaardiga saab tutvuda Keskkonnaametis, Keskkonnaministeeriumis, keskkonnaregistris ning maainfosüsteemis (www.maaamet.ee).
[RT I 2010, 13, 70 - jõust. 01.04.2010]

Kaitsekorralduskava koostamise käigus tehtud kaitsekorra ja piiride muutmise ettepanekute koond

1. Kuna elupaigatüüp mudased ja liivased pagurannad (1140) on oluline lindude toitumispaik ja tema pindala (123,3 ha) moodustab kaitseala pindalast 8,9%, tuleb kaitseala kaitse-eeskirjas teha muudatus ja elupaigatüüp lisada kaitseala kaitse eesmärkide hulka. Samuti tuleb kaitseala kaitse eesmärkide hulka lisada esmatähtis elupaigatüüp rannikulõukad (*1150) ning lindudele oluline elupaigatüüp väikesaared ning laiud (1620).
2. Lisada kaitseala kaitse eesmärkide hulka linnudirektiivi I lisa liigid naaskelnokk (*Recurvirostra avosetta*) kui haruldane, kuid kaitsealal suhteliselt stabiilselt pesitsev II kategooria kaitsealune liik, ning jõgitiir (*Sterna hirundo*), randtiir (*Sterna paradisaea*) ja väiketiir (*Sterna albifrons*) kui suhteliselt stabiilselt ja arvukalt kaitsealal esinevad III kategooria kaitsealused liigid.
3. Lisada kaitseala kaitse eesmärkide hulka järgmised taime- ja samblikuliigid järgmistel põhjustel. Rohekas õdskeel (*Coeloglossum viride*) on Eestis väga haruldaseks jäänud I kategooria kaitsealune taimeliik, tõmmu käpp (*Orchis ustulata*) on Hiiumaal haruldane II kategooria kaitsealune taimeliik, harilik muguljuur (*Herminium monorchis*), aasnelk (*Dianthus superbus*), klibutarn (*Carex glareosa*) ja jumalakäpp (*Orchis mascula*) on kaitsealal suhteliselt esinduslikud II kategooria kaitsealused taimeliigid, soohiilakas (*Liparis loeselii*) on II kaitsekategooria ja loodusdirektiivi II lisa liik, pruun raunjalg (*Asplenium trichomanes*), Oederi põiksammal (*Plagiopus oederi*) ja kurdõhik (*Neckera crispa*) on Kallaste pangal ja teistel varjulistel paeastangutel kasvavad II kaitsekategooria liigid ning loo-rebasesamblik (*Vulpicida tubulosus*) on loopealsete kadakatel kasvav II kategooria kaitsealune liik.
4. Muuta Kallaste sihtkaitsevööndi ja Vahtrepa piiranguvööndi vahelist piiri. Hilleste–Hellamaa maanteest kagusse ja lõunasse jääb 24,6 ha suurune elupaigatüüp vanad loodumetsad (*9010), mida poolitab vööndi piir, mis jätab 6,1 ha elupaigatüübist esinduslikkusega B piiranguvööndisse. Et kaitsta ja säilitada elupaika terviklikult, tuleb piiranguvööndisse jääv osa (6,1 ha) tsoneerida sihtkaitsevööndisse.
5. Kaitse-eeskirjas § 11 lõikes 2 asendada vale kvartalnumber KD 252 õigega, mis on KD 322.

Väärtuste koondtabel

Ptk	Väärtus	Kaitse eesmärk	Ohutegur	Meede	Oodatud tulemus
Elustik					
2.1.1.1	madal unilook (<i>Sisymbrium supinum</i>)	liigi arvukus on vähemalt 140 isendit, liigile sobilike kasvukohtade pindala kokku on suurem kui 0,3 ha	võsastumine kulustumine	võsaraie karjatamine	liigi arvukus on vähemalt 140 isendit, liigile sobilike kasvukohtade pindala kokku on vähemalt 0,3 ha
			häiringute puudumine	vajadusel tekitada pinnasesse häiringuid	
2.1.1.2	soohiilakas (<i>Liparis loeselii</i>)	liigi arvukus on vähemalt 15 isendit, liigile sobivate elupaikade pindala on säilinud kkp-l inventeeritud ulatuses	avatud kasvukohtade võsastumine ja metsastumine soode ja niiskete looniitide kuivendamine	liigi elupaikades taastamis- ja hooldamistööd kuivendussüsteemide hooldamata jätmise, kuivenduse mõjude minimeerimine	arvukus on vähemalt 10 isendit
2.1.1.3	emaputk (<i>Angelica palustris</i>)		ranna- ja looniitide kulustumine ja võsastumine roostumine	ranna- ja looniitide taastamis- ja hooldustööd rannaniitide taastamistööd, karjatamine	
2.1.1.4	rohekas õõskeel (<i>Coeloglossum viride</i>)	liik on kaitsealal olemas (arvukus vähemalt 1 isend), liigile sobilike ja hooldatud kasvukohtade pindala kokku on suurem kui 7 ha	võsastumine kulustumine	liigi kasvukoha taastamistööd liigi kasvukoha hooldamistööd	liik on kaitsealal olemas (arvukus vähemalt 1 isend), liigile sobilike ja hooldatud kasvukohtade pindala kokku on vähemalt 7 ha
2.1.1.5	haruline võtmehein (<i>Botrychium matricariifolium</i>)	hooldatud Vohilaiu aruniit 5 ha (liigile sobiv elupaik)	võsastumine kulustumine	võsaraie karjatamine	5 ha hooldatud aruniitu Vohilaiul (ala, kus 2001. a liiki leiti)
2.1.1.6	punane tolmpes (<i>Cephalanthera rubra</i>)		mullatööd teeäärseel kasvualal	teemeistri informeerimine ja tehtavate teetööde eelnev kooskõlastamine	
2.1.1.7	jumalakäpp (<i>Orchis mascula</i>)	liigi arvukus on vähemalt 70 isendit, liigi kasvukohtade pindala kokku on suurem kui 1 ha	metsastumine ja võsastumine ülestuhnimine metssigade poolt	vajalik vanemate mändide harvendamine ja nooremate mändide väljaraie (kadastike taastamistööd), karjatamine metssigade arvukuse reguleerimine (kütmine, söödaplatside likvideerimine)	liigi arvukus on vähemalt 60 isendit, liigi kasvukohtade pindala kokku on vähemalt 1 ha
2.1.1.8	tõmmu käpp (<i>Orchis ustulata</i>)	liigi arvukus on vähemalt 10 isendit, liigile sobilike kasvukohtade pindala kokku on suurem kui 2 ha	kulustumine, metsastumine ülestuhnimine metssigade poolt	liigi elupaigas kadakate harvendamine ja puude väljaraie ning karjatamine (kadastike taastamis- ja hooldamistööd) metssigade arvukuse reguleerimine	liigi arvukus on vähemalt 10 isendit, liigile sobilike kasvukohtade pindala kokku on vähemalt 2 ha
2.1.1.9	harilik muguljuur (<i>Herminium monorcis</i>)	liigi arvukus on vähemalt 60 isendit, liigile sobilike kasvukohtade pindala kokku on suurem kui 40 ha	kulustumine ülestuhnimine metssigade poolt	liigi elupaigas võsaraie ja karjatamine (rannaniitide taastamis- ja hooldamistööd) metssigade arvukuse reguleerimine	liigi arvukus on vähemalt 50 isendit, liigile sobilike kasvukohtade pindala kokku on vähemalt 40 ha

Ptk	Väärtus	Kaitse eesmärk	Ohutegur	Meede	Oodatud tulemus
2.1.1.10	klibutarn (<i>Carex glareosa</i>)	liigi arvukus on vähemalt 800 puhmikut, liigi kasvukohtade pindala kokku on suurem kui 1 ha	kulustumine ja roostumine	liigi elupaikades jätkata karjatamist (rannaniitude taastamis- ja hooldamistööd)	liigi arvukus on vähemalt 750 puhmikut, liigi kasvukohtade pindala kokku on vähemalt 1 ha
2.1.1.11	rand-soodahein (<i>Suaeda maritima</i>)		kulustumine, roostumine ja võsastumine	rannaniitude taastamis- ja hooldamistööd	
2.1.1.12	aasnelk (<i>Dianthus superbus</i>)	liigi arvukus on vähemalt 250 puhmikut, liigi kasvukohtade pindala kokku on suurem kui 3 ha	niitude kinnikasvamine kulustumine	liigi elupaikades kadakate harvendamine ja karjatamine (kadastike taastamis- ja hooldamistööd) karjatamine	liigi arvukus on vähemalt 200 puhmikut, liigi kasvukohtade pindala kokku on vähemalt 3 ha
2.1.1.13	hall soolmalts (<i>Halimione pedunculata</i>)		kulustumine, roostumine ja võsastumine	liigi elupaiga karjatamine (rannaniitude taastamis- ja hooldamistööd)	
2.1.1.14	pruun raunjalg (<i>Asplenium trichomanes</i>)	liigi arvukus on vähemalt 10 isendit, liigi kasvukoht on vähemalt 0,1 ha	paeastangu kattumine sammalde ja metsavarisega	seirete käigus paeastangu puhastamine sammaldest ja metsavarisest	liigi arvukus on vähemalt 10 isendit, liigi kasvukoht on vähemalt 0,1 ha
2.1.1.15	loo-rebasesamblik (<i>Vulpicida tubulosus</i>)	liigi arvukus on vähemalt 30 tallust, liigi kasvukohtade pindala kokku on vähemalt 0,5 ha	looniitude kinnikasvamine kidurate ja kuivavate kadakate väljaraie	looniitude taastamine hõredalt paiknevate ja kiduramate kadakate säilitamine	liigi arvukus on vähemalt 30 tallust, liigi kasvukohtade pindala kokku on vähemalt 0,5 ha
2.1.1.16	jäik keerdsammal (<i>Tortella rigens</i>)		loopealse kinnikasvamine teadmatuses liigi kahjustamine (vähene info liigi seisundi kohta)	looniitude hooldamine ja taastamine inventuur liigi seisundi täpsustamiseks	
2.1.1.17	turd-lühikupar (<i>Brachythecium turgidum</i>)		loopealse kinnikasvamine teadmatuses liigi kahjustamine (vähene info liigi seisundi kohta)	looniitude hooldamine ja taastamine inventuur liigi seisundi täpsustamiseks	
2.1.1.18	suur sagarsammal (<i>Tritomaria quinguedentata</i>)		metsamajanduslik tegevus	vajalikel raietöödel tingimuste seadmine liigi kasvukoha säilimiseks	
2.1.1.19	Oederi põiksammal (<i>Plagiopus oederiana</i>)	liik ja liigi kasvukoht (Kallaste pangal) on säilinud	metsamajanduslik tegevus paeastangul ronimine	vajalikel raietöödel tingimuste seadmine liigi kasvukoha säilimiseks pangaastangul ronimist keelustava info edastamine infotahvil või jalgraja suunaviidal	liik ja liigi kasvukoht (Kallaste pangal) on säilinud

Ptk	Väärtus	Kaitse eesmärk	Ohutegur	Meede	Oodatud tulemus
2.1.1.20	kurdõhik (<i>Neckera crispera</i>)	liik on alal säilinud vähemalt 4 laiguna, liigi kasvukoht (Kallaste pangal) on säilinud	metsamajanduslik tegevus	vajalikel raietöödel tingimuste seadmine liigi kasvukohta säilimiseks	liik on alal säilinud vähemalt 4 laiguna, liigi kasvukoht (Kallaste pangal) on säilinud
			paestangul ronimine	pangaastangul ronimist keelustava info edastamine infotahvlil või jalgraja suunaviidal	
2.1.2.1	merikotkas (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	alal pesitseb vähemalt 1 paar	puuduvad		alal (Vohilaiul) pesitseb vähemalt 1 paar
2.1.2.2	niidurüdi (<i>Calidris alpina schinzii</i>)	vähemalt 1 pesitsev paar	avatud elupaikade kulustumine, roostumine ja võsastumine	rannaniitude taastamis- ja hooldamistööd	vähemalt 1 pesitsev paar
			röövlus	väikekiskjate arvukuse piiramine	
2.1.2.3	naaskelnokk (<i>Recurvirostra avosetta</i>)	alal pesitseb vähemalt 3 paari	avatud elupaikade roostumine, kulustumine ja võsastumine	kaitseala rannaniitude taastamis- ja hooldamistööd (ka pisisaared). Vajadusel Uuemaarahul karjatamine või niitmine	alal pesitseb vähemalt 2 paari
			röövlus	väikekiskjate arvukuse reguleerimine	
2.1.2.4	kivirullija (<i>Arenaria interpres</i>)	alal pesitseb vähemalt 1 paar	avatud elupaikade roostumine ja kulustumine	vajadusel Uuemaarahul niitmine või karjatamine	alal pesitseb vähemalt 1 paar
			röövlus	väikekiskjate arvukuse reguleerimine	
2.1.2.5	jõgitiir (<i>Sterna hirundo</i>)	alal pesitseb vähemalt 30 paari	avatud elupaikade (laiud, rahud) roostumine, kulustumine ja võsastumine	kaitseala rannaniitude taastamis- ja hooldustööd. Vajadusel Uuemaarahul niitmine (peale 15. juulit) või karjatamine (peale 15. juunit)	alal pesitseb vähemalt 30 paari
			röövlus	väikekiskjate arvukuse reguleerimine	
2.1.2.6	randtiir (<i>Sterna paradisaea</i>)	alal pesitseb vähemalt 15 paari	avatud elupaikade roostumine, kulustumine	kaitseala rannaniitude taastamis- ja hooldustööd. Vajadusel Uuemaarahul niitmine (peale 15. juulit) või karjatamine (peale 15. juunit)	alal pesitseb vähemalt 15 paari
			röövlus	väikekiskjate arvukuse reguleerimine	
2.1.2.7	väiketiir (<i>Sterna albifrons</i>)	alal pesitseb vähemalt 3 paari	avatud elupaikade roostumine, kulustumine, võsastumine	kaitseala rannaniitude taastamis- ja hooldustööd. Vajadusel Uuemaarahul niitmine (peale 15. juulit) või karjatamine (peale 15. juunit)	alal pesitseb vähemalt 3 paari
			röövlus	väikekiskjate arvukuse reguleerimine	
2.1.2.8	punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>)	alal pesitseb vähemalt 5 paari	avatud elupaikade roostumine ja võsastumine	kaitseala rannaniitude taastamis- ja hooldustööd. Vajadusel Uuemaarahul niitmine (peale 15. juulit) või karjatamine (peale 15. juunit)	alal pesitseb vähemalt 4 paari
			röövlus	väikekiskjate arvukuse reguleerimine	
2.1.2.9	liivatüll (<i>Charadrius hiaticula</i>)	alal pesitseb vähemalt 5 paari	avatud elupaikade roostumine ja kulustumine	kaitseala rannaniitude taastamis- ja hooldustööd. Vajadusel Uuemaarahul niitmine (peale 15. juulit) või karjatamine (peale 15. juunit)	alal pesitseb vähemalt 4 paari
			röövlus	väikekiskjate arvukuse reguleerimine	

Ptk	Väärtus	Kaitse eesmärk	Ohutegur	Meede	Oodatud tulemus
Kooslused					
2.2.1	mudased ja liivased pagurannad (1140)	elupaigatüüp pindalaga 111 ha (vähenemine on tingitud maakerkest) esinduslikkusega B	roostumine, eutrofeerumine, kuivendamine ja ehitustegevus	rannaniitude taastamis- ja hooldustööd Hiiumaa ja Vohilaiu rannaniitudel ning nendevahelistel pisisaartel (kui linnustiku inventuuri andmed seda soovitavad). Elupaigatüübis planeeritava majandustegevuse korral on vajalik keskkonnamõjude hindamine	elupaigatüüp pindalaga 123 ha esinduslikkusega B
2.2.2	rannikulõukad (*1150)	elupaigatüüp pindalaga 1,7 ha esinduslikkusega B	roostumine ja eutrofeerumine	rannikulõuka kallaste niitmine ja karjatamine	elupaigatüüp pindalaga 1,7 ha esinduslikkusega B
2.2.3	laiad madalad lahed (1160)	elupaigatüüp pindalaga 322 ha esinduslikkusega B	roostumine, süvendamine ja ehitustegevus	rannaniitude taastamine ja hooldamine. Elupaigatüübil või selle naabruses planeeritava majandustegevuse korral keskkonnamõjude hindamine	elupaigatüüp pindalaga 322 ha esinduslikkusega B
2.2.4	püsitaimestuga kivirannad (1220)	elupaigatüüp on Vohilaiul säilinud	maavarade kaevandamine ja mootorsõidukitega sõitmine	ohutegurite minimeerimine (valdavalt tagatud kehtiva kaitsekorruga). Selgitustöö ja tingimuste seadmine kaitsealal tegutsejatele (jahimehed, koosluste taastajad ja hooldajad, maaomanikud jt)	elupaigatüüp on Vohilaiul säilinud
2.2.5	väikesaared ning laiud (1620)	elupaigatüüp pindalaga 9 ha esinduslikkusega B ja 8 ha esinduslikkusega C	roostumine ja kulustumine	rannaniitude taastamis- ja hooldamistööd, vajadusel liigikaitsetööd (pilliroo ja rohu niitmine ning karjatamine)	elupaigatüüp pindalaga 8 ha esinduslikkusega B ja 9 ha esinduslikkusega C
2.2.6	rannaniidud (*1630)	elupaigatüüp pindalaga 175 ha esinduslikkusega B ja 63 ha esinduslikkusega C	roostumine, kulustumine, võsastumine ja metsastumine	rannaniitude taastamis- ja hooldustööd Hiiumaa ja Vohilaiu rannaniitudel ning nendevahelistel pisisaartel (kui linnustiku inventuuri andmed seda soovitavad). Karjatada koormusega 0,4-1,3 lü/ha	elupaigatüüp pindalaga 155 ha esinduslikkusega B ja 83 ha esinduslikkusega C
2.2.7	kadastikud (5130)	Vohilaiul elupaigatüüp pindalaga 30 ha esinduslikkusega A ja 34 ha esinduslikkusega B ning 25 ha esinduslikkusega C	metsastumine	Vohilaiu kadastikes võsa- ja puurinde raie kahe kuni kolme võttega, karjatamine karjatamiskoormusega 0,2-1 lü/ha	Vohilaiul elupaigatüüp pindalaga 15 ha esinduslikkusega A ja 48 ha esinduslikkusega B ning 26 ha esinduslikkusega C
2.2.8	kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210)	elupaigatüüp pindalaga 2 ha esinduslikkusega B ja 3 ha esinduslikkusega C	kulustumine ja võsastumine	karjatamine karjatamiskoormusega 0,2-1,2 lü/ha	elupaigatüüp pindalaga 2 ha esinduslikkusega B
2.2.9	lood (*6280)	elupaigatüüp pindalaga 70 ha esinduslikkusega B ja 34 ha esinduslikkusega C	võsastumine ja metsastumine	jätkata Vohilaiu loodude karjatamist, karjatamiskoormusega 0,2-0,5 lü/ha. Hiiumaale jäävatel loodudel võsa ja puurinde raie ning peale taastamistööd karjatamine, karjatamiskoormusega 0,2-1 lü/ha. Kui hooldajat alale ei leita, tuleb loodude avatuna hoidmiseks teostada puittaimestiku raiet iga 5 või 10 aasta järel	elupaigatüüp pindalaga 60 ha esinduslikkusega B ja 44 ha esinduslikkusega C
2.2.10	sinihelmikakooslused (6410)	elupaigatüüp pindalaga 0,9 ha esinduslikkusega B	võsastumine ja metsastumine	karjatamine (koos rannaniiduga) karjatamiskoormusega 0,2-1 lü/ha	elupaigatüüp pindalaga 0,9 ha esinduslikkusega C

Ptk	Väärtus	Kaitse eesmärk	Ohutegur	Meede	Oodatud tulemus
2.2.11	aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510)	elupaigatüübist (6510) pindalaga 3 ha on kujunenud elupaigatüüp kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210) esinduslikkusega C–B	võsastumine ja metsastumine	karjatamine karjatamiskoormusega 0,2-1,2 lü/ha. Üksikult asuvate elupaigatüübi laikude niitmine	elupaigatüüp pindalaga 3 ha esinduslikkusega C
2.2.12	liigirikkad madalood (7230)	elupaigatüüp pindalaga 7 ha esinduslikkusega B ja 2 ha esinduslikkusega C	võsastumine ja metsastumine	taastamistöödega tuleb raiuda aladelt võsa- ja puurinne (8,6 ha). Kuna tegemist on valdavalt liigvee all olevate ja pehme pinnasega aladega, millel kasvavad kaitsealused taimeliigid, tuleks hooldusvõtena karjatamise asemel kasutada puittaimestiku raiet iga 4-5 aasta järel (9 ha)	elupaigatüüp pindalaga 5 ha esinduslikkusega B ja 4 ha esinduslikkusega C
2.2.13	Kallaste pank lubjakivipaljandid (8210)	elupaigatüüp pikkusega 37 m ja kõrgusega 3,5 m	paestangu lõhkumine ja liikide hävitamine	külastajate teadlikkuse tõstmine infotahvlitega (on parkla juures olemas). Vajadusel piirdeaia rajamine astangu alla	elupaigatüüp pikkusega 37 m ja kõrgusega 3,5 m
2.2.14	vanad loodusmetsad (*9010)	elupaigatüüp pindalaga 53 ha esinduslikkusega B ja 14 ha esinduslikkusega C	metsamajanduslik tegevus	protsessikaitse. Võimaldada elupaigatüübil areneda ilma inimesepoolse vahelesegamiseta. Vahtrepa piiranguvööndis olev vana loodusmets, mille pindala on 6,1 ha ja esinduslikkus on B, tuleb tsoneerida Kallaste sihtkaitsevööndisse	elupaigatüüp pindalaga 41 ha esinduslikkusega B ja 11 ha esinduslikkusega C
2.2.16	soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080)	elupaigatüüp on Vohilaiul pindalaga 18 ha ja esinduslikkusega C ning Hagaste sihtkaitsevööndis pindalaga 6 ha ja esinduslikkusega C	metsamajanduslik tegevus ja kuivendus	kaitsekorrast tulenevalt lasta sihtkaitsevööndis metsaelupaikadel areneda ilma inimesepoolse vahelesegamiseta. Kuivendussüsteemid jätta hooldamata	elupaigatüüp pindalaga 19 ha ja esinduslikkusega C

Vahtrepa maastikukaitseala
kaitsekorralduskava avalikkuse kaasamiskoosoleku
PROTOKOLL

Pühalepa vallamajas Tempal 25.04.2012

Algus kell 14.00, lõpp kell 16.30

Päevakava:

14.00 Tervituskohv

14.15 Vahtrepa maastikukaitseala, selle kaitsekord ja kaitsekorralduskava (Andres Miller)

14.30 Vahtrepa maastikukaitsealale koostatava kaitsekorralduskava tutvustus (Aivar Hallang)

16.00 Arutelu (ettepanekud, täpsustused ja küsimused).

Juhatas: Andres Miller

Protokollis: Marje Talvis

Osavõtjad: vt osalejate registreerimislehte

Sissejuhatus ja tervitussõnad: Andres Miller

Kohalolijate tutvumisring.

Kaitsekorralduskava (KKK) koostaja on OÜ Metsaruum, tellijaks Keskkonnaamet (KA)

ning rahastajaks Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF).

1. Andres Milleri ettekanne “Vahtrepa maastikukaitseala, selle kaitsekord ja kaitsekorralduskava”

Kaitse alla võeti 1958. a eesmärgiga kaitsta Kallaste pank. Maastikukaitseala (MKA) koosneb 3 hooldatavast sihtkaitsevööndist ja 1 piiranguvööndist. Kaitseala on osa Väinamere linnualast ja osa Väinamere loodusalast. Vahtrepa MKA eesmärk on tagada siseriiklikult EL linna ja loodusdirektiivi eesmärkide täitmine ning lisaks kaitsta kohalikke loodusväärtusi. KKK on tegevusplaan väärtuste kaitsmiseks.

2. Aivar Hallangu ettekanne “Vahtrepa maastikukaitseala kaitsekorralduskava koostamine”

KKK koostatakse 10 aastaks.

Ülevaade loodusväärtustest: elupaigatüübid, kaitstavad liigid (madal unilook, haruline võtmehein, rohekas õõskeel, merikotkas jt), praegusest olukorrast, seisundist, kavandatavatest tegevustest, mõjuteguritest ja tulemuslikkuse hindamisest. Riikliku seirega seiratakse 16 liiki soontaimi, alal

toimub haudelinnustiku ning raskemetallide hindamine sademetes. Põhiline KKK-st tulenev tegevus on taastamis-hooldamistööd poollooduslikel kooslustel.

K. Sarv: Bürokratia vältimiseks tuleks elupaigatüüp 1620 (laiud) rannaniiduna taastamisse määrata, läänepoolsetel laidudel oli plaanis taastamine 2011. a, kuid kõrge veetaseme tõttu ei saanud läbi viia.

KKK koostaja arvestab ettepanekut.

K. Sarv: Looniitude taastamine hakkab toimuma loalade projekti kaudu. Hiiumaa alal tekitada 0-alade arvel tee äärest vaated looniitudele ja vähendada loola mosaiiksust. Hiiumaa osal asetsevaid looniite karjatati viimati eelmise vabariigi alal (enne II ilmasõda).

3. Arutelu

Ü. Soonik: RMK soovib teha Kallaste panga alt läbi rada, sealt avaneb ilus vaade pangale, ning teha teine trepp üles. Samuti on idee vaate avamiseks Kallaste pangalt merele. Suuremad vaadete avamise tegevused on keerulised seoses haruldaste sammaldega, mis kasvavad panga all.

Ü. Koppel: Kas rannaniidu hooldamisel on Vohilaiul lubatud ka roo hekseldamine või tuleb roog ära vedada?

M. Erit: Rannaniidu taastamisel paar esimest aastat võib roogu purustada, hooldamise käigus tuleb niide ära vedada.

Vohioja silla ideed:

Oja voolas vanasti suvel tühjaks, praegu on lõunapoolne ots roost ummistunud.

L. Leiger: Täita Vohioja põhi vanast teekohast (JRO-1) suurte kividega, et oleks võimalik läbi sõita. Seal on pinnas kõige tugevam ja tee lühem. Vohiojas praeguse teekoha lähedal on vanad savivõtuaukud sellest ajast, kui Vohisse maju ehitati.

E.Kuli: Vohitee (Hiiu saarel) olukorda tuleb käsitleda koos Vohioja sillaga. Vohitee läheb läbi eramaa ning mitme haruna. Kui tee olukord läheb hullemaks, paneb omanik (E. Kuli) tee kinni.

M. Erit: JRO-del ei tohi ehitada, kuid võib tagada ligipääsu poollooduslikele kooslustele (plk-dele). Tagada ka Vohitee normaalne olukord, kuigi see asub eramaal.

M. Erit: Kavast võtta välja maja ehitamine Vohilaiule. See jääb eraomaniku huviks. (L. Leiger on huvitatud maja taastamisest, kui saab tee ja silla korda). Lõkkeplats muuta ametlikuks ja anda RMK-le üle.

Ü. Koppel: Autofurgoonis (Vohirahul laiud põhjaosas) elavad siiapüügi hooajal kalurid. Saun (Vohilaiu kirderannikul) tuleks likvideerida.

L. Leiger: Jahimeeste kantsel oli seal juba 30 aastat tagasi ja kui on vaja, liigutatakse kaitseala piirist välja.

M. Erit: Ebaseaduslik prügi, kas omavalitsus on sellega tegelenud? 20 aastat tagasi lükati prügimägi kokku, aga kuna asi asub eramaal, on juriidiliselt raske sellega tegeleda teisiti, kui omanikule ettekirjutus teha. Prügi tekkis ENSV ajal, kui ala oli riigi omandis.

Veel ideid: Talgute korras ala ära puhastada.

A. Ainelo: RMK on tsoneerimise muudatuse (elupaigatüüp 9010 piiranguvööndist sihtkaitsevööndisse) ettepaneku vastu. RMK on seal püüdnud looduslähedaselt püsimeetsana majandada.

M. Erit: Ettepanek kirjutada, et RMK tagab püsimetsana majandamise ka tulevikus.

Arutelu Kallaste panga vaadete avamisest, surnud metsa vajalikkusest metsas, juurepessust ja „metsa mitte korras hoidmisest“.

Kaitsealustel laidudel on koeraga rebase-kährrikujahnt lubatud aprilli lõpuni, kirjutada vajadus KKK-sse.

Ü. Soonik: Kallaste panga infotahvli juurde tehakse ka pink ja Kallaste panga servale piire või hoiatussildid. Panga serva lähedalt tuleks alusmetsa vähemaks raiuda, et ei tekiks illusiooni, et mets läheb edasi.

A. Ainel: Kaitse-eeskiri annab eesmärgi avada panga juures vaateid. KKK-s peaks seda tegevust täpsustama.

A. Hallang: Vaja konsulteerida liigikaitse spetsialistidega, et teha selgeks, kus esineb varju vajavaid kaitsealuseid samblaid.

Otsustati:

1. Küsimused saata kirjalikult ka Aivar Hallangule (e-post aivar@metsaruum.ee) ning A. Millerile (e-post andres.miller@keskkonnaame.ee, tel 503 6455 v. 469 4299).

/allkirjastatud digitaalselt/

Andres Miller

koosoleku juhataja

/allkirjastatud digitaalselt/

Marje Talvis

protokollija

KESKKONNAAMET

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

Vahtrepa maastikukaitseala kaitsekorralduskava avalik kaasamiskoosolek (25.04.2012)
Registreerimisleht
OSALEJAD

Jrk	Nimi	Asutus, ühendus v elukoht	Kontakt (e-post, telefon)	Allkiri
1.	Awar Hallang	OÜ Metsaruum	awar@metssuum.ee 5094301	
2.	Üllar Koppel		5103014	
3.	Juta Laido	FIE Juta Laido	53 73 43 36	
4.	Marje Talvis	OÜ Metsaruum	marje@metssuum.ee	
5.	Andrus Liller	Keskmuuseum	andrus.liller@keskmuseum.ee 5036455	
6.	Margu End	-/-	Margu.end@keskmuseum.ee	
7.	Loore Saare	-/-	loore.saare@keskmuseum.ee	
8.	A. Bagarin			
9.	Co/Mug-	Vahtrepa	46 20 0 16	
10.	Anita Anilo	RMK Kõrremaa meeskoost	anita.anilo@ruu.ee	
11.	Veelot Veigen	Vahtrepa küla	50 37 7 8 4 veelot58@rot.ee	
12.	Mai Jube	Pihelga VV	mai.jube@pohelga.hiinaa.ee	
13.	Üllar Soonek	RMK Looduskaitseala	ullar.soonek@ruu.ee	
14.				

Lisa 5. Tähiste ja taristu paiknemise skeem Vahtrepa MKA-I (piir tumepunase joonega)

